ACADEMIA ROMÂNĂ

DIN VIEAŢA POPORULUI ROMÂN

CULEGERI ŞI STUDII

VI.

JOCURI DE COPII

Urmare la memoriile publicate în *Analele Academiei Române*, Tom. XXVIII şi XXIX, *Memoriile Secţiunii literare*.

DE

TUDOR PAMFILE

ŞEDINŢA 19 DECEMVRIE 1908.

BUCUREŞTI

1909

DIN VIAȚA POPORULUI ROMÂN.

I.	*Hora din Cartal*, de Pompiliu Pârvescu, 1908.	L.	3.—
II.	*Cimilituri românești*, de T. Pamfile	„	1.—
III.	*Poezii populare din Maramureș*, de Tit Bud. 1908.	„	1.—
IV.	*Cântece și urături* de Al. Vasiliu, 1909	„	5.—

Institutul de Arte Grafice „Progresul". — Ploești.

PREFAȚĂ

Acest al treilea mănunchiu cuprinde jocuri de copii, frânturi de graiu și obiceiuri copilărești, așezate în acelaș schelet ca și celelalte, ca întregiri sau continuări; puțin material necunoscut, și mai mult împrăștiat prin diferite colecțiuni mixte, foi și lucrări.

Poate că mai sunt și alte izvoare pe cari nu le-am putut află, poate că vor fi având și puncte necunoscute în colecțiunea mea, dar de sigur că puține. Subiectele obișnuite le cunoaștem însă aproape pe toate, cred, și de ceeace nu se află în colecția lui Ispirescu [1], a d-lui A. Bogdan [2] și a mea — pentru Români din stânga Dunării — și a d-lui P. Papahagi [3] — pentru cei din dreapta, — vor fi amănunte de cari ne putem dispensà cu puține pierderi. Se înțelege, ar fi bine și frumos să nu avem nimic de pierdut, dar aceasta este peste putință în ogorul literaturii populare.

Iși vor aduce foloasele lor aceste colecțiuni? De sigur. In răsfoirea lor, fiecare cercetător va găsì câte cevà; cei mai folosiți însă vor fi cei ce au grija educațiunii fizice a copiilor de școală, a tinerilor de sub steagurile oștirii și a celor în vrâstă.

Firea și țesetura trupului de Român cer *o hrană de care t conștiente că o avem,* cer o educațiune ale cărei elemente se potrivesc cu golurile — cu cerințele — ce se nasc în ele. Această hrană ne este la îndămână; împrumutând-o din alte părți, vom greșì, vom pune o formă nepotrivită într'un tipar cunoscut, *vom jignì orgoliul nostru etnic care simte* în mod inconștient.

---

1) P. Ispirescu, *Jucării și jocuri de copii.* Sibiiu 1891.
2) A. Bogdan, *Cantece de copii și jocuri.* Brașov 1905.
3) P. Papahagi, *Din literatura populară a Aromanilor.* București 1900. Vol. I: completarea colecțiunii publicate în *Analele Academiei Române,* XXV, Secț. lit.

Vom purtà limba dară după graiul nostru, vom cântà și vom petrece ca la noi, vom muncì și ne vom muncì cum cere firea noastră.

Trupește ne vom educà cum natura a impus copilului nostru să se educe. Vom folosì prin urmare și mai departe unele din aceste jocuri, iar începuturile pe cari le avem [1] le vom curățì de tot ce-i străin și le vom îmbogățì tot mai mult, spre folosul nostru cel mare.

Zorlenii Tutorei, în Octomvrie 1908.

Tudor Pamfile.

---

1) Dim. Ionescu, *Tratat de jocuri școlare, pentru uzul tuturor școalelor de ambele sexe.* București 1895.

Dim. Ionescu și Grig. Teodossiu, *Jocuri școlare pentru uzul familiilor și al școalelor*. București 1905.

Gr. Al. Tăbăcaru, *Jocuri românești pentru copiii școalelor primare.* București 1906.

JOCURI DE COPII.

I. JOCURI PROPRIU ZISE.

1. De-a ascunsul (cucul). In Ardeal copiii l-au botezat *de-a chitulușul* (*chitulus* = paserea mică numită *ochiul-boului*). [1])

In Bucovina, jocul *de-a a se ascunde* e foarte obișnuit. E o plăcere deosebită pentru copil, când a speriat pe cinevà. Se ascunde pe sub paturi, pe după uși și strigă: *boo* sau *bee*!

Cei mai mari fac posne și mai mari. Ca să sperie, se fac matahale lungi, noaptea, întinzând mâinile în sus și ținând o oală intr'un băț, în loc de cap; oala are două spărturi pentru ochi, în cari pun câte o lumânărică; iar dela oală în jos, e acoperit corpul cu prostire. In loc de oală, alta dată pun numai câte un cap ca de om, care e tot atât de grozav. De multe ori se pot întâmplà și nenorociri; altul ce-l vede, poate să-l ucidă. La copiii mici se fac foarte multe jocuri de speriat. Ii sperie că vine *Barza*, că vine *Caua*, sau că vine lupul să-i mănânce, mai ales când plâng sau sunt obraznici: „Taci, c'amuși vine lupul și te mănâncă (țiganul să te iea, popa să te taie, în Țepu); iar altul cineva din altă odaie se face că-i lupul și morăie. Băietul însă nu se cam sperie cu una, cu două; ascultă cu atențiune, apoi zice: „Să vie încoace, să-l văd“! [2]).

„Și-am mai văzut la marginea târgului, șurile dărăpănate, pline de poloboace, unde ne jucam *de-a ascunsul*, noaptea. Cu cât fior căutam prin colțuri negre și cotrobăiam prin poloboacele ră-

1) Alexiu Viciu, *Glosar de cuvinte dialectale din graiul viu al poporului român din Ardeal.* București 1906, p. 29.

2) Elena Niculiță-Voronca, *Datinele și credințele poporului român.* Mihalcea (lângă Cernăuți) 1903, p. 652.

sunătoare şi cercetam prin podurile în cari se furişiau dungi albe de lumină, pe tovarăşii ascunşi! Şi-mi aduc aminte că totdeauna trebuià să mormăesc singur, să spun câte o ghiduşie, ca să izbucnească în râs cineva... Numai aşà puteam da de-o urmă în pustiul acela!“ [1]).

Prin unele părţi, la jocul *de-a prinsul.* care se aseamănă cu *de-a ascunsul*, se zice „*gata*“, şi copiii se împrăştie până la un hotar înţeles mai dinainte: la jocul *de-a ascunsul*, când toţi sunt ascunşi, zic pe rând: „*cucu!*“

Sunt scăpaţi acei cari pot scăpà neatinşi şi lovesc cu palma locul unde a stat prinzătorul: este prins acela care trece hotarul ori este atins cu palma de către prinzător. Prinsul devine prinzător, iar dacă nu se prinde nici unul, apoi tot copilul cel dintâiu rămâne prinzător.

Jocul este hăzos, când se fuge mult şi în una[2] “.

Prin alte părţi, „după ce s'a hotărît cine *se face,* cel ce a pronunţat recitativul (sorţul, scuipă în palma stângă şi taie scuipatul cu muchea palmei drepte, [3]) pronunţând unul din următoarele jurăminte quasi-sacramentale, spre a-l obligà să nu se uite după jucători, şi să nu vadă unde se ascunde fiecare:

— Cine s'o uità, să-i sară ochii mă-sei;

sau:

— Cine s'o uità, să-i sară ochii în patru,
Cum sare scuipatul“. [4]

2. **Baba şi uncheşul.** In unele sate de prin Bucovina, precum bună oară în Mihalcea, gospodarii primesc în ziua de Anul nou sau seara, pe moşneag şi pe babă, cari alcătuesc *malanca.* Datina aceasta, sub alte forme de altfel, se întâlneşte şi în Regat sub numele de: *capră, brează, brezoaie, ţurcă,* etc. „Moşneagul cu gheb, cu fuior în loc de barbă, cu o mască de pânză slută, unsă cu cărbuni, cu dinţi rari de sâmburi de bostan şi atât de urît, încât te sperii. Baba din contră, gătită ca o nevastă tânără şi fără mască pe faţă. Ea e foarte ruşinoasă şi tot ţine basmaua la gură — de multe ori pentrucă feciorilor cari figurează ca babă, le înfierează mustaţa. Atunci fetele se păzesc să le fie tare curat prin

1) M. Sadoveanu, *La noi în Viişoara.* Bucureşti 1907, p. 81.
2) Grigore Alex. Tabacaru, *Jocuri româneşti pentru copiii şcoalelor primare.* Bucureşti 1906, p. 8.
3) Vezi memoriul întâiu din aceste jocuri, B. II. 6, p, 92-3.
4 G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare romane.* Bucureşti 1885, p. 195.

casă, căci ei poartă un hârb cu funingine şi dacă nu-i curat, *tămânjesc* tot. S'apucă de mătură, spală şi mai ales fac de-ajuns râs, spuind celor de casă o mulţime de adevăruri, pe cari alţi oameni trebue să le tacă, căci moşneagul se *îmbizueşte* în masca sa. Moşneagul se sfădeşte cu baba, descoperindu-şi secretele căsniciei lor, sau îl prinde mila şi o drăgosteşte cerând să i se dea pentru babă ba una, ba alta, din casă. Fetele şi copiii se aţin să-i aprindă moşneagului un fel de coadă sucită, din paie, ce o are la spate şi el trebue să se păzească necontenit. Malanca mai întâiu vine de urează la fereastră — un alt flăcău care-i însoţeşte spune cuvinte după o melodie acompaniată de fluier. In cuvintele dela malancă se tratează despre sămănatul busuiocului."

In Roşa, cu malanca umblă şi capra.

In Camina, baba şi moşneagul sunt însoţiţi de un urs — copilul lor din păcate, făcut spre zile de sărbători.

In Şcheia, malanca este însoţită de *feşter* şi *feşteriţa,* ursul cu ursarul, turcul cu nevasta şi ţiganii cu ţigancele lor, făcând apoi perechi, perechi [1]).

3. **De-a barza.** In alte părţi din Moldova (jud. Tutova) se numeşte *cocostârcul,* jucându-se tot pe la priveghiuri şi întocmai. Inaintea cocostârcului se pune un căuş cu grăunţe, spuindu-i: *„gâle, gâle"*, adică îndemnându-l să se apropie şi să ciupească [2]).

4. **Baterea palmelor.** Cunoscut şi prin alte părţi [3]) ; variantă macedo-română [4]).

6. **In bunghi (bumbi).** In comuna Cărniceni, jud. Iaşi, se joacă în chipul următor: Se face o gropuşoară în pământ şi dela 2 ori 4 paşi de dânsa, fiecare copil caută să svârle în groapă, într'o rânduealâ hotărîtă de mai înainte, bumbul său. Dacă întâiul şi-a băgat bumbul in groapă, toţi ceilalţi îşi lasă bumbii jos, pe locurile unde erau. Cel dintâiu, dacă bagă în groapă nasturii puşi jos, din trei lovituri, cu degetul arătător sau mijlociu izbit de cel mare (fig. pag. 8.), îi iea pe toţi: dacă nu, îi iea pe cari i-a putut băgà, iar rândul *datului* (izbirii cu degetul vine celui de-al doilea în rânduealâ.

---

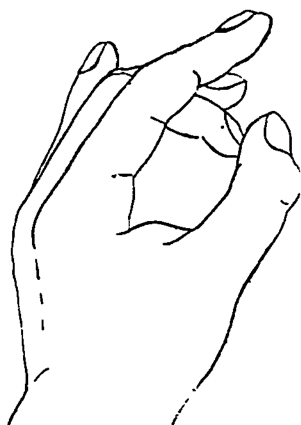
1) Voronca, *op. cit.*, p. 103—4.

2) Pr. Econ. Stavr. I. Antonovici, *Istoria comunei Bogdana.* Bârlad 1906, p. CLXXX.

3) Gr. Tabacaru. *op. cit.*, p. 11.

4) Pericle Papahagi, *Din literatura populară a Aromânilor.* Bucureşti 1900. Vol. I, p. 85.

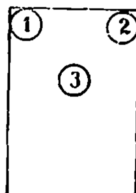
Dacă întâiul nu bagă nasturele lui în gropuşoară, *dă* (aruncă) după dânsul al doilea. Dacă acesta şi-l bagă, toţi cei rămaşi pun nasturii lor jos şi al doilea caută să-i bage în groapă luându-i pe toţi sau pe cei ce-i poate şi dând apoi rândul celui de-al treilea, atunci când nu izbuteşte.



Dacă nici unul nu poate băgà nasturii lor în groapă, rândul datului este al acelui care are nasturele mai aproape de groapă. După dânsul vin următorii cari au nasturii mai aproape, în rânduealǎ. Dacă cel puţin doi inşi îşi au nasturii lor deopotrivă depărtaţi de groapă, nasturii lor se numesc *boi* şi jocul se începe din nou [1]).

In Ardeal, jocul acesta se numeşte *de-a zala*, sau *în părete;* nasturele de metal se numeşte *şulfă* [2]).

Tot în Ardeal, „în jocul *bumbii,* fac copiii o gropiţă în pământ şi în aceea trei găurele. Gropiţa şi găurelele se numeşte *cucă*" [3]).



7. **In buşi.** In unele părţi din Ardeal se numeşte *de-a borbonacii* sau *de-a borbonacul* şi sunt şase pietricele la număr. „Care are mai multe pietricele, acela *cirică*, adică pişcă de mână pe cel care are mai puţine, până ce vede o pasere sburând, când apoi îl lasă! Pietricica mică, albă, se numeşte *cirică*". [4])

Variante macedo-române [5]).

10. **De-a calul.** Cum vedem, în Moldova de sus, jocul acesta este îndătinat mai mult la Sf. Vasile, când un călăreţ intră în casă pe un cal de lemn, împodobit frumos, jucând apoi şi suindu-se chiar pe masă.

„In Cărăpciu pe Siret, jud. Storojineţului, se face de asemenea *cal*, dar calul îl alcătuesc doi flăcăi ce se pun îndoiţi faţă în faţă. Pe spate acoper calul cu lăicere şi alt flăcău îmbrăcat ca un turc, cu coroană de hârtie pe cap, stă tot timpul călare şi joacă calul. Calul acesta face parte din *malancă*, [6]) care aduce cu

1) Văzut la copiii păr. Gh. Botez, în Aprilie 1907.
2) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 80.
3) Loc. cit., p. 38.
4) Loc. cit., p. 21.
5) Papahagi, *op. cit.*, p. 161, 168—71.
6) Vezi aici: A. I. 2.

sine şi capra, de care se ţine un băiet cu doniţa s'o mulgă, iar un ţigan cu puşca o împuşcă sau o loveşte cu securea şi ea cade jos, sângeră, etc. De asemenea vine şi ursul şi toate persoanele stravestite, între cari şi mai multe ţigance cu copii de petece în braţe, aducând linguri, ace, etc., de vândut" [1]).

12. **In car (de-a carul)** este cunoscut şi de copiii Românilor macedoneni [2]).

18. **De-a domnul.** Prin alte părţi, în loc de cele două lemnişoare, se foloseşte un *arşic* care se *surchideşte*, adică se aruncă. Jocul are aceleaşi regule şi se mai numeşte şi *în armăşie* [3]).

Variantă macedo-română [4]).

19. **De-a dubasul.** Se mai numeşte şi *de-amija*, *de-amijele*, *babamija* şi câte odată are aceleaşi numiri ca şi A. I. 1. Peste Olt, în Banat, Haţeg şi Zarand se chiamă şi *ajumitul*, *de-a jumitul*, *d'a ajumita*, *jumetcă*, *mijit*, *migit* sau *pitulicică* [5]).

In Ardeal, verbul *a miji* = *a jumi* [6]).

21. **Focul.** Prin alte părţi se numeşte şi *de-a fripta* [7]).

22. **Hoina.** La acest joc, în Bocovina, „o figură" poartă numele de *„cuc"*; probabil, *halirea* sau *haleala* [8]).

1) Voronca, *op. cit.*, p. 104—5; Asemănarea cu *Brezaia* este mai ales în unele părţi din Moldova; celelalte amănunte au părţi comune cu jocul *de-a barza*. A. I. 3. Iată o descriere a Brezaiei, din D. C. Ollănescu, *Teatru la Români*, Bucureşti 1898, partea I, p. 9—10: „Doi flăcăi acoperiţi cu ţoale sau cu sumane, se pun unul îndarătul altuia, închipuind o vită oarecare. Cel dintâiu poartă ascunsă o oală în cap, iar cel din urmă o coadă de păr sau de cârpă, legată cu o sfoară de picior, astfel ca la cea mai mică mişcare să se ridice şi să se scoboare. Peste dânşii încalecă un al treilea flăcău, cu un biciu în mână, care sfichiuindu-i sau dând din călcâie, îi mână prin sat sărind şi jurând. La cârciumă se opresc şi cel călare, după ce cântă —în deobşte, lucruri *uşurele*,—întreabă: dacă nu e nimeni muştiriu să-i cumpere calul, boul, măgarul de sub dânsul, pe care-l tot joacă fel de fel, înşirându-i bunurile. Cei de faţă se prind însă a-l ponoslui, căinând ori luând pe stăpân în bătaie de joc pentru o aşă rablă de vită şi spusele lor sunt atât de crunte, încât acesta, desnădăjduit—şi ca să scape haramul din gura lumii—îl loveşte cu bâta în cap, până ce, spărgându-i oala, cad câte trei grămadă la pământ, în hohotele de râs ale tuturor. Apoi intră cu toţii în cârciumă şi beau aldămaşul pielii cel puţin şi petrec ca în vremea cea bună".

2) Papahagi, *op. cit.*, p. 184.

3 Gr. Tabacaru, *op. cit.*, p. 14—6.

4) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 135.

5) *Etymol. Magn. Rom.*, col. 609.

6) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 55.

7) Gr. Tabacaru, *op. cit.*, p. 9.

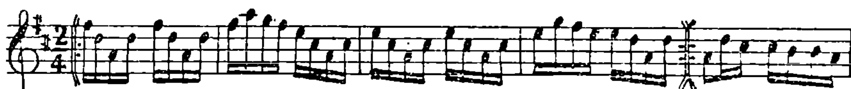
8) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 450.

23. **De-a hoții** este cunoscut și de Românii macedoneni [1]).

26. **De-a inelușu'n vârteguș** are variantă macedo-română [2]).

27. **Jocuri de flăcăi și fete mari.** „Mai toate danțurile Românilor din Macedonia sunt un fel de horă care se joacă însă în mod particular; se prind mai multe persoane de mână sau prin basmale, fără însă a formà un cerc încheiat, ci șirul este încolătăcit ca un culbec. Conducătorul danțului face toate figurele jocului, dănțuind într'un mod expresiv și cu mult foc: doi, trei de după dânsul îl imitează mai mult sau mai puțin, tot restul dănțuitorilor se mișcă liniștit în cadență, întorcând în diverse părți învârtiturele șirului" [3]).

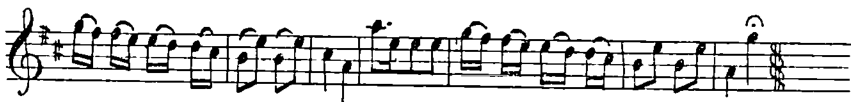
Jidoncuța.
Brâul jidănesc.
Răgușita [4]).
Romana (în Ardeal) [5]).
Cărășelul. Melodie din Țepu-Tecuciu:





Mocănește. Melodie din Țepu-Tecuciu:





1) T. T. Burada, în *Revista pentru istorie, archeologie și filologie*, an. I, vol. II, p. 423.

2) *Neamul Românesc*, An. I, vol. II, p. 168: „numele jocului Jidoncuța (din Putna). La Moinești se joacă un brâu românesc, numit, acum în urmă, *brâul jidănesc*. Scârbos nume. Adevărul este că brâul s'a lepădat de botez, între harhari, căci la noi în sat, unde nu este nici un Jidan, se numește *Răgușita*".

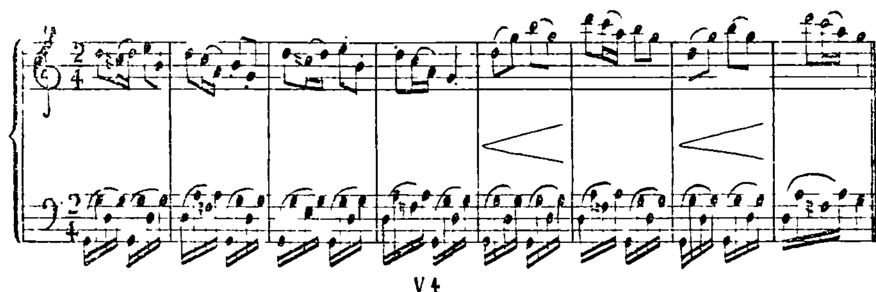
3) *Ibidem*, an. I, vol. II, p. 617.

4) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 164.

5) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 23—4.

Alivencile. Melodie [1]):

Allegro.



V 4

Arcanaua, Melodie [2]) :

f

1) Vulpian. *Jocuri de brâu,* No. 13; cf. *Etym. Magn. Rom.,* col. 898—902.
2) *Etym. Magn. Rom.,* p. 1.497—8, culeasa din Bucovina.

Ariciul, pentru ale cărui cuvinte, vezi B. II. 1. şi *Ion Creangă*, an. II, p. 43.
Băieţelul, are următoarea melodie [1]:

Allegro molto.



Băluţă, are următoarea melodie [2]:

Allegro agitato.



1) Vulpian, *Jocuri de brâu*, No. 29.
2) Acelaş, 16.

Tierc, jocul ce se face la făgădău (cârciumă) în seara de prinderea postului de Crăciun sau de Paşti, după cină (cfr. grec. *τέρπομαι*) [1].

Barbunc [2].

Huţănească [3].

Ungurească [4].

Corăbiasca, cunoscut şi în Bucovina, la care se cântă:

Hai la una,
Bat-o bruma;
Hai la două,
Bat-o roua! [5].

Căzăceasca, la care se strigă în Ţepu:

Cine joacă căzăceşte,
La nimica nu gândeşte;
Vara pânză nu ghileşte,
Şi-o ghileşte la Crăciun,
Când îi gerul numai bun!

Armăneasca (*armineasca*).

Arnăutul.
Beracea.
Bârlădeanca.
Biru-i greu.
Blănăreasca, blănăreşte.
Bâr oiţă.
Bobâlca.
Boghiasca, Boghecuţa.
Boităneşte.
Braşoveneşte.
Brânza.
Brâul de doi.
Brâul de mână.
Brâul nevestei.
Brâuşorul
Brustureanca, Brustureasca.
Brutăreasca.
Bujorelul.
Bulgăreasca, Bulgăraşul, bulgăreşte.
Busuiocul.
Calamandrosul.
Ca la Preasna (preasna).
Bolovănelul.
Călinul.
Căluşelul, Căluşarul, Căluşăreasca, căluşăreşte.
Cardaşul.
Căţeaua.
Ciauşul.
Ciardaşul.
Cerchezeasca.
Cernita.
Cetvarna.
Chindia, Chindica.
Cimpoiul.
Ciamşea.
Ciobăneasca, ciobăneşte.
Ciocălăul.
Ciocârlanul, Ciocârlia.
Clopoţelul.
Cojocăreasca.
Colomeica, Colomeia.
Coşărelul.
Crăcăoanca.
Crăiţele.
Cucul.
Curdeasca.
De doi.
Deleanca, Delencuţa.
Drăguleţul.
Drumul dracului.
Două părţi.
Dura 'n bătaie.
Elbasana.
Epureasca.
Fârliconda.
Floare albă.
Fluieraşul.
Gălăţeanca.
Giambaralele.
Ghimpele.
Gândul dracului.
Gândul mâţei.
Greceasca, Greaca, greceşte.
Haiduceasca.
Hi căţeaua.
Hârlăoanca.
Hora de-a mână.
Hora de brâu.
Hora de doi.
Hora dela Bobeni.
Hora moldovenească.
Hora 'n două părţi.
Hora 'n dreapta.
Hora 'n stânga.
Hora miresei.
Hora peste picior.
Hora ţesută.
Haita.
Irmelicul.
Jidanca, Jidăncuţa, Jidoveasca, jidoveşte.
Jocul de doi.
Jocul de mână.
Jocul miresei.
Jocul în basmale.
Jocul nevestei.
Lăzeasca.
Leşeasca, leşeşte.
Măguruşul.
Marghioala, Marioara, Mariţica.
Mâţa.
Mocăncuţa, mocăneşte.
Moldoveneasca.
Moroşeveasca.
Moşneguţul.
Munteneasca.
Naframa.
Neamţul, Nemţeasca, Nemţişorul.
Nuneasca.
Oleandra.
Olteanca, Oltenaşul, Olteneasca, olteneşte.

1) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 84.
2) *Şezătoarea*, vol. V, p. 37.
3) *Ibidem*, 100.
4) *Ibidem*, 168.
5) Voronca, *op. cit.*, p. 1004.

Opinca.
Ovrescu.
Ostroveanca.
Ovăsul.
Păhărelele.
Pandelaşul.
Păpuşasca, păpuşeşte, păpuşăreşte.
Pânza 'ncalcită.
Piţigoiul.
Priboiul.
Pristandaoa.
Procovanca.
Racul.
Raţa.
Restemul.
Ruseasca, ruseşte.
Săbărelul.
Sălcioara.
Săltata.
Sănătoriţa.
Sârbeasca, sârbeşte, Sârbul, Sârbsca.
Scopiansca.
Slănicul.
Sorocovaţul.
Străoaneasca.
Sirto.
Sapla.
Şarampoiul.
Şchioapa.
Stejarul.
Ştiopa.
Tanganica.
Tesco.
Ticvesul.
Tindechea.
Tristenica.
Tropca.
Ţăpoiul.
Ţărăneasca.
Ţărăneşte.
Ţăruşul.
Ţiganca.
Ţinţarul.
Ţuţăneascâ.
Ţuţueanca.
Ungureanul, Ungureasca, ungureşte.
Vasilca.
Vlădeanca.
Zangaraoa.
Zoralia. 1)

Piperul. „Pe vremurile acelea se jucà la munte şi „*piperu*", un fel de brâu de se prindeau oamenii ca la horă de mâni. Cel care erà de purtà, ziceà din gură:

Cine joacă piperù,
Piperù,
Săracù,
Să se plece cu capù.

şi apoi le spuneà ce să facă şi de câte ori să dea cu picioru 'n pământ. Ori le ziceà iară:

Cine joacă piperù,
Să-şi lepede odorù.

Şi atunci cu toţii se desbrăcau de haina de pe deasupra de rămâneau uneori în cămaşe şi aşà jucau. Până jucà, altul le luà hainele de le amestecà şi se făceà râs, de râdeà toată lumea" 2).

Bătuta: La acest joc, în jud. Suceava, se strigă:

La pământ cu bătută,
Să moară ibovnică;
Şi să moară 'n postul mare
Cu fasole şi cu moare;
Şi să moară de vărsat,
S'o mânânci tu cu pasat 3).

Perniţa. Luni „pe la şase seara, veniau lăutarii la ginere unde se făceà masa şi după masă erà joc. Atunci se jucà mai cu seamă *perniţa,* de ziceà la lăutari: „ia ziceţi, măi, o *perniţă*". De altfel se jucà uneori şi la pungă şi la nun. Jucătorii, oameni şi muieri, se prindeau de mână ca la horă, lăutarii cântau şi hora se 'nvârtià în dreapta şi în stânga. Unul dintre jucători erà

1) Elena Sevastos, *Nunta la Români.* Bucureşti 1889, p. 280—2.
2) G. I. Pitiş, *Nunta în Şcheiu până la 1830,* în *Revista Nouă,* I, p. 155.
3) *Şezătoarea,* IV, p. 236.

în horă, în mijloc, cu pernița în brațe și se 'nvârtiă de două, trei ori, singur în loc și după ce-și alegeà pe unul din jucători, — de erà bărbat ori fecior, își alegeà nevastă ori fată, — ziceà în cântecul lăutarilor:

Cine joacă perinița,
Să-i pupe neichii gurița!

apoi aruncà perinița la picioarele celui ales și *îngheunchind* pe ea, cel ales trebuià să îngheunche și el și îngheuchiați se sărutau. Lăutarii țipau cu lăuta, plimbând degetele pe coardă în sus și în jos. Cel dintâiu se prindeà apoi în horă și rămâneà cellalt de jucà perinița și făceà și el tot ca cel dintâiu. Fetele și nevestele nu se prea lăsau să le pupe; le umflau cu deasila și dacă jucau perinița, ele nu ziceau din gură nimic, și numai oamenii când o jucau și feciorii" [1].

Băieșanca se joacă în Țara-Oltului și se aseamana cu *Ungureanca* [2].
Șincănească, cunoscuta în Țara-Oltului; se aseamănă cu *polca* [3].
Sabașul, cunoscut în Ardeal.
Roata,
In perechi,
Țarina,
Pe picior,
Blânda,
Posovaica,
Ursa,
Momirul [4].

Romana. ajuns astăzi popular, e un fel de cadril, combinat în 1849 de I. Mureșianu în Brașov, cu colaborarea profesorului universitar din Iași Șt. Emilian. Are șase figuri: *Roza, Octavia, Mureșana, Augusta, Nimfa* și *Amata*; un *rondo* cu care se termină fiecare parte. Melodia și jocurile sunt luate din popor. Intâiaș dată s'a jucat la balul Reuniunii femeilor din Brașov în 1850 [5].

Imprejurările le aflăm în: *Istoricul renașterii jocurilor (danturilor) noastre naționale*, **Romana, Romanul** *și* **Bătuta,** precum și *a muzicei și teatrului românesc în. Transilvania*, descris de un martor ocular. Iași 1886, 18 p.

---

1) G. I. Pitiș, *loc. cit.*, p. 155.
2) *Revista Nouă*, VI, p. 345.
3) *Ibidem*, VI, p. 345.
4) Timoteiu Popovici, *Dicționar de muzică*. Sibiiu 1905, p. 80—1.
5 Idem, *ibidem*, p. 128.

Mărunţica, e un fel de *sârbă*, foarte repede. Iată-i melodia culeasă din Ţepu:



Refeneaua.
Mânâcuţă.
Hora nouă.
Ungurencuţa [1].
Frumuşica [2].

Oleandra, se joacă în Bucovina. In Calafindeşti, în timpul jocului, se cântă:

Cine joacă *oleandra?*
Catincuţa Munteanca,
Cu cosiţe ascuţite,
Cu tulpane mohorîte:
'N capătul tulpanului,
Piatra sulimanului;
Sulimanul de ce-i bun?
De umblat sara pe drum.
In Ceohor se aude:
Cine joacă *oleandra?*
Savetcuţa Munteanca,
Cu cosiţe
Rescosiţe,
Cu tulpane mohorîte,
Cumpărate
Din cetate
Cu trei lei şi jumătate.

Oleandra sau *răsboiul* se numesc în Bucovina şi cântecele cari se obişnuesc la nunţi, la scoaterea zestrei miresei din casă [3].

Despre lucrarea de curând apărută: Pompiliu Pârvescu, *Hora din Cartal*, ed. Acad. Rom. 1908, vezi *Ion Creangă*, I, p. 156—7.

1) Marian, *Sărbătorile la Români*, vol. I. Bucureşti, p. 267.
2) *Neamul Românesc*, III. p. 314.
3) Marian, *Nunta la Români*. Buc. 1890, p. 564—5.

Jocul sau *Jocul miresei* se joacă astfel în Transilvania: încă până nu s'au sculat oaspeţii dela masă (la *un crop*), stegarul face loc în casă, scoţând afară mese, etc., apoi desvăluie steagul chiuind:

Zis-a maica să mă'nsor,
Să-i aduc în casă nor,
Să o bată de cuptor,
Câte-o dată
Şi de vatră,
Să nu fie supărată.

Iea apoi mireasa de mână, o învârte de câtevà ori şi o dă la fiecare bărbat şi femeie, fără de alegere de tânăr sau bătrân ; câţi sunt de faţă, în casă sau pe afară, toţi trebue să joace jocul miresei şi să plătească pentru el. Spre scopul acesta, se pune un *tăier* gol şi în acela aruncă banii de joc, care câţi *va* să dea.

Stegarul bagă vină celui ce-a jucat cu mireasa, că mireasa s'a şchiopătat şi trebue să o vindece, şi aşà cel care a jucat trebue să plătească. Jocul acesta însă este scurt, numai de vreo trei învârtituri, şi când se opreşte mireasa, stegarul o şi prinde de mână, ca să nu o fure cinevà dela el, când apoi stegarul va fi silit să o cumpere.

In Selagiu, după mire, nânaşi, socri şi nuntaşi, o joacă la urmă un frate de-al miresei care chiuie:

Mă dusei pe-o vălicică
Şi-mi aflăi o miresuţă ;
Vino, mire, şi o iea,
Că de nu, mă duc cu ea.

In Ţara-Românească, se numeşte *danţul miresei*, iar datina aceasta există şi la Românii din Macedonia. Obiceiu asemănător se vede pân' şi la Spaniolii din Castilia. [1])

Arăpeasca sau *arăcheasca* se joacă prin satele româneşti din Dobrogea[2]).
Sălcioara.
Oisa.
Valul.
Arva.
Oridinca.
Raţa.[3])

Agănâul este un fel de horă ţărănească care se mai joacă pe lângă Olt. „La agănâu, jucătorii se mişcă foarte iute din picioare. Se bate în loc, cu piciorul stâng, de trei ori, mai mulţi băieţi împreună numărând cu o voce prelungită : una—două—trei ! trei şi patru ! trei, apoi ocolesc. De aici, iarăş bat cu piciorul. Şi aşà înainte până ce sfârşeşte hora după voinţă. Agănâul n'are cântec din gură. Lăutarii cântă din vioară. Il joacă numai bărbaţii". (Râjleţul-Vieroş, Olt).

1) Marian, *Nunta la Români.* Buc. 1890, p. 720 şi urm.
2) *Etym. Magn. Rom.*, p. 1471.
3) *Ibidem*, p. 1780.

Agănâul face parte din horile așà numite *bătute*, foarte răspândite la toți Românii și cari se deosebesc prin apucăturile voinicești ale jucătorilor. In Dolj, el se chiamă chiar bătuta.

B. P. Hasdeu îl derivă dela grecescul ἀγών „lutte, débat, jeu public", cunoscut de Romani puțin înainte de Traian, când se introduseseră „agones Copitolini". Romanii mai avuseseră Agonolia, dies Agonales, Solii Agonenses, etc. [1])

Baroboiul, în jud. Neamț, cu strigarea:

Frunzuliță baroboiu *bârlaboi*,
Și la dreapta câte doi.

Nuneasca.[2])

Bănățeanca.[3])

Hora, zice V. Alecsandri, e cea mai veche și cea mai națională din toate (jocurile). Ea-i simbolul unirii, a dării de mână într'o singură familie, și se reproduce în zilele noastre întocmai ca acele coruri ce se văd săpate pe marmora capiștelor antice.

„Hore" se numesc și ariile ce împreunează danțul precum și versurile ce sunt improvizate în vremea jocului. Caracterul lor e vesel, glumeț și mai adese iubitor. Ele sunt cântate de lăutari, ce stau în mijlocul horei sau chiar de dănțuitori, când sunt transportați de plăcere. Unele sunt scurte, de 4, 6 sau 8 versuri și exprimă sau vreo izbucnire a inimii, sau vreo cugetare glumeață, precum de pildă:

Cât e omul de bătrân,
Tot ar mâncà măr din sân;
Sub potcoava cismei mele
Zace dracul și-o muiere
Și mă 'nvață să fac rele. [4])

Tarele.

Simianca.

Ca la baltă, jocuri românești din părțile Doljului de jos; iar

Rustenul.

Polosca.

Sârbele.

Cazacul, sunt de origine străină și jucate prin satele românești din aceeaș parte. [5])

„*Hora* le este lor țăranilor cari nu și-au schimbat din moși-strămoși nici graiul, nici portul (ci au păstrat neatinse și jocurile moștenite dela dânșii) petrecere și mângâiere. Mișcarea ei

---

1) *Etym. Magn. Rom.*, p. 490—1.
2) *Ibidem*, p. 2475.
3) *Ibidem*, p. 3189.
4) V. Alecsandri, *Poezii populare*. București 1908, p. 206
5) Șt. St. Tuțescu, *Monografia satului Catanele-Dolj*. Craiova 1908, p. 127.

trăgănată şi liniştită se împacă bine cu firea duioasă şi visătoare a ţăranului. Aleanul sufletului şi-l află prinzându-se alături de iubită; uitarea nevoilor, din priveliştea paşnică ce-i desfată ochii, o undeşte; simţirea plăcută prin trup i-o furnică plăpânda cântare... întreaga pornire, ce tainic îl mână să calce cu paşii pe-aceeaş măsură cu toţi dimprejuru-i!..." [1])

Hârlăoanca este, poate, cel mai vechiu danţ moldovenesc după horă, a cărui origine se trage, precum se crede, din împrejurarea dragostei lui Ştefan cel Mare, cu nevasta unui pescar dela Hârlău, din care s'a născut Petru Rareş. Se joacă pereche, câte doi flăcăi şi două fete, întorcându-se de mai multe ori împrejur, ţiindu-se de mâni, faţă în faţă şi dându-se înapoi. Flăcăii zic:

Inainte şi 'napoi,
Catrino, Catrino, hăi!

Apoi pornind jocul îndărăt, de unde plecaseră. adaug:

C'aşà joacă pe la noi:
Şi 'nainte şi 'napoi...

Hora-gălăţeanca, originară negreşit din Galaţi, se joacă de mai mulţi bărbaţi şi femei, ţiindu-se de mână, roată. La un ocol al danţului, intră un bărbat în mijlocul horei şi c'o basmà prinde de gât pe un alt jucător, care intră la mijloc; apoi vine altul şi altul, până se desface roata, şi lanţul se urmează în doi, pentru a se încheià ca la început cu paşi săltăreţi în horă.

Jocul Hangului (din munţii Hangului).

Horodinca Malorosienilor din Bucovina şi

Ţuţueanca (Mureşeanca), au multă asemănare cu Arcanaua, pe când:

Pristandaua dela Moldova se joacă ca şi de brâu, bărbaţi şi femei la un loc.

Pe sub poale de dugheană este iarăş un danţ foarte vechiu, ce se joacă pe la târguşoare sau pe la sate de către un bărbat şi o femeie, ţinând de capetele unei basmale, pe sub care se în-

1) Sulzer, în *Geschichte des transalpinischen Daciens* (t. II, p. 420—7) recunoaşte că hora, aşà cum se joacă la noi, cu melodia ei trăgănată, duioasă, tristă, nu este numai un apanagiu al Românilor munteni ori moldoveni, ci că dânsa se găseşte la Albanezi şi la Slovacii din Transilvania şi din alte părţi ale Austriei, precum cântecele Ţiganilor noştri sunt luate dela popoarele de prin prejur, deşi ni le dau ei ca ale noastre proprii.

Trebue însă observat că Sulzer, ca şi Rösler, cauta toate mijloacele pentru a dovedì că suntem slavi de origine şi anume prin femei, precum slave sunt, după dânşii, cele mai multe datine, jocuri şi cântări ale noastre.

vârtesc din când în când. Acest joc aduce puțin cu jocul grecesc *τὸ πειπὲρη*.

Rața e jocul soldaților, ca în chip de horă, bătătorind pasul.

Zoralia este un fel de bătută, foarte sprintenă și veselă, ai cărei pași sunt adesea însoțiți de un fel de jâjâit prelung al jucătorilor.

Ruseasca este hora Românilor din Basarabia.
Colomeica e danțul Românilor mazuri din Bucovina.[1])
Cărbuneasca.
Răsteiul.
Ceasul.
Alunul.
Crăițele.
Dunăriuța.
Ungureanca.
Dura și
Damul, se cunosc în jud. Gorj.[2])
Treilișeștile și
Bătrâneasca, se joacă în Bucovina.[3])

29. **De-a luna,** are variantă macedo-română.[4])

32. **De-a mingea.** In Ardeal, mingea se mai numește *hapùșhiu*[5]) *mișă, mișhie,* iar în jocul cu mingea avem (?) *orgoiu, orjan* sau *horjan.*[6]) Bățul cu care se bate mingea se cheamă *ciurcă,* iar dacă este lat la un capăt, poartă numele de *vâjlă* sau *leafă.*[7])

Tot mingea în alte părți ale Ardealului se mai zice *còcică, gòcică, gòtcă*[8]), *còică* sau *hapùc.* „Locul und fug cei cari au bătut *țăl,* se numește *gàmbură*[9]). Insuși jocul de-a mingea numindu-se *de-a trialunga* sau numai *de-a lunga.*[10])

1) D. C. Olănescu, *Teatru la Români.* București 1897, partea I, p. 50—1.
2) Ic. I. Malaiescu, *Monografia comunei rurale Bălești-Gorj.* Târgu-Jiu, 1906, p. 49.
3) V. Lițu, în *Neamul Românesc.* III, p. 1133—4: „Cu prilejul festivalului omagial pentru Impăratul Franz-Iosef al Austriei, la împlinirea celor 60 de ani de domnie, cortegiul Românilor din Bucovina a dat o serbare poporală în Prater (Viena). Românii au jucat multe jocuri românești: hora, ardeleana, arcanul, corăbeasca, treilișeștile, sârba, moldoveneasca și bătrâneasca. Mulți streini au fost de față și au admirat jocurile românești. In raport cu celelalte naționalități, Românii au fost cei mai bine reprezentați"
4) P. Papahagi, *op. cit.,* p. 106.
5) Al. Viciu, *op., cit.* p. 49, 60.
6) *Ibidem,* p. 64.
7) „ p. 31, 88, 56.
8) „ p. 33, 34, 49.
9) „ p. 45.
10) „ p. 86.

Jocul mingii îl au şi Aromânii.[1])

34. **De-a mingea 'n cuc.** In Ardeal se numeşte mingea 'n *glang*; glang zicându-se şi despre svârlirea pietrelor.[2]) Când n'au minge se folosesc de o scândurice *ab* sprijinită pe un dinte de lemn. La un capăt, *b*, se pune un lemnuţ rotund numit *purecel* sau *ţâţ*[3]) sau poate chiar şi *glinţă* sau *popic*[4]), iar pe capătul *a* lovesc cu un băţ, aşà că purecelul sare în sus.

35. **De-a mişca.** Intocmai cum se joacă în Ţepu, se cunoaşte şi în jud. Tutova, la Bogdana.[5]) Variante la Românii din Macedonia.[6])

42. **De-a oile,** se joacă şi copiii aromâni.[7])

43. **De-a orbul.** In Moldova de sus se cântă:

M'a trimes orbul	Pe cine l-oiu tăià,
Să cosesc bobul;	Să nu fie vina mea.

în Ilişeştii Bucovinei se adaugă:

Pe unde o fi mai mic,	Pe unde o fi mai mare,
Să dau numai un pic;	Să dau cu coasa mai tare.[8])

45. **De-a paiul.** Versuri asemănătoare cu cele din acest joc le rostesc copiii şi atunci când le-a amorţit un picior şi vor să le treacă amorţeala:

Eşi, băbă, din picior,	Cel mai mare,
Că ţi-a murit un fecior;	Cu cămeşe de fuioare,
Care?	Dă-i colac şi lumânare
Care?	Şi pânză de sufletul ce-l are![9])

46. **De-a pânza.** In Ştefăneştii din Vălcea, se joacă astfel: „Se strâng mai mulţi copii, se iau de mâni şi formează o horă; însă într'un loc această horă este desprinsă, formând cu modul

1) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 140.
2) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 46.
3) *Ibidem*, p. 72.
4) *Ibidem*, p. 46.
5) Pr. I. Antonovici, *op. cit.*, p. CLXXX.
6) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 135 şi 167—8.
7) *Idem*, p. 174.
8) El. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 556.
9) *Ibidem*, p. 362—3.

acesta un şir lung, încovrigat, ca hora. Copiii din amândouă capetele şirului sunt amândoi cei mai deştepţi şi cei mai mari din ceată. Ei stau faţă în faţă şi cel din dreapta (flancul drept) zice:

— Hora, hora, morile!

Cel din stânga (flancul stâng) răspunde, întrebând:

— Ale cui sunt morile?

Cel din dreapta răspunde:

— Ale lui Ban-Cataram.

Cel din stânga întreabă:

— Ce dă vamă?

Cel din dreapta răspunde:

— Un căţel
Şi-un purcel
Şi pe (cutare) de picior.

Când zice „şi pe (cutare) de picior" *şi* numeşte pe copilul din dreapta convorbitorului său, din capul flancului stâng. In acest timp, cel din capul flancului drept, împreună cu tot şirul după el, trece pe sub mâniie prinse ale celui din capul flancului stâng şi ale celui numit ca să-l „iea de picior". Cu modul acesta, acestui din urmă i se încrucişează braţele şi rămâne cu faţa în afara horei, iar cu spatele înlăuntru, cu mânile ţiindu-se bine de cei de lângă el.

Cel din flancul drept vine iar în faţa celui din flancul stâng şi iar începe:

— Hora, hora, morile!

Şi aşà se continuă, până ajunge iar la:

...Şi pe (cutare) de picior.

Zicând aceasta, numeşte şi arată pe cel de lângă el, cu mânile încrucişate. In acest timp cel din capul flancului drept, împreună cu tot şireagul după el, trece pe sub braţele celui cu ele împreunate şi ale celui numit a doua oară. Cu modul acesta, doi din dreapta celui din flancul stâng vin cu braţele încrucişate la piept şi feţele în afară. Cel din flancul drept începe din nou convorbirea şi operaţia până când se încrucişează braţele tuturor copiilor în horă, fiind toţi cu feţele în afară.

Şi aşà se sparge jocul".[1])

In Ialomiţa, un joc asemănător cu acesta pare a fi cel numit „*la argeà (răsboiu) căţeà*". „Se iau de mână mai mulţi

1) I. A. Zane, *Proverbele Românilor*, VI, p. 1133—4.

copii, formând un cerc întins. Unul se face mumă şi altul fată. Muma e cu un băţ în mână şi sileşte pe fată la argeà. Fata trece printre copii, etc.“ [1])

Copiii macedo-români au şi dânşii un joc asemănător, mai ales ca început. [2])

47. **De-a paserea sboară,** variantă macedo-română. [3])

51. **Podul popii.** Variantă macedo-română pentru întregul joc [4]) şi pentru sfârşit. [5])

52. **Popicul.** In Ardeal, jocul poartă numele de *de-a simălul* şi când se dă pentru întâia dată în popic—*simăl*—zic: „simăl“; a doua oară: „*bist*“; a treia oară: „*terciu*“. In alte părţi se aude: *simol* [6]) sau *ţâvlic* [7]).

53. **De-a prinsul.** In Ardeal se numeşte *de-a prinsele* sau *de-a pâteà.* [8])

Două variante macedo-române. [9])

Acest joc prin alte părţi pare a se numì *de-a pisicuţa*: „în fundul curţii lui Radu Băieţelu, o ceată de copii se joacă de-a pisicuţa. Ce bucuroşi sunt! Uite-i cum sar şi cum fug, mă! Se feresc să nu-i prindă ştrengarul cela, care e legat cu basmà albă peste mâneca zăbunului.

A! ha! am înţeles: Ala e *pisicuţa* şi ceilalţi sunt *şoriceii.*

Uite! uite! îl prinde p'ăla, mititelul!

— Aiti, aiti! Mai e un pas! Fugi mă, fugi!

— Na! a scăpat. Bravo, mititelule, bravo!

— Să-l mâncaţi sănătoasă, pisicuţă-măriuţă, că l-ai prins de... ţi-a scăpat! strigă aşà în bătaie de joc unul din şoricei.

Pisicuţa se face că n'aude şi chiteşte pe care să-l mai iea la fugă“. [10])

55. **De-a pui-a-gaia.** Altă descriere de Lambrior. [11])

Variantă macedo-română. [12])

---

1) *Etym. Magn. Rom.*, p. 1574.
2) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 89.
3) *Ibidem*, p. 92.
4) *Ibidem*, p. 31.
5) *Ibidem*, p. 82.
6) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 77.
7) *Ibidem*, p. 83.
8) *Ibidem*, p. 65.
9) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 112, No. 73. 74.
10) Fl. Cristescu, în *Viaţa Literară*, I, nr. 51.
11) *Convorbiri literare*, IX, No. 5.
12) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 117.

59. **Şodronul.** Variantă macedo-română. [1])

65. **De-a ţurca.** In jud. Botoşani se numeşte *de-a geamba* sau *de-a rişca* şi se joacă întocmai ca şi în Ţepu. [2])

In Ardeal se numeşte şi *de-a piul* (cfr. ital.: piuolo; sicil.: *piulu*) [3]).

E cunoscut şi la Aromâni. [4])

73. **Gioalele (arşicele).** In Ardeal, jocul acesta poartă numele de *în borbonac*, iar pietricelele se numesc *sici.* [5])

Jocul este cunoscut şi de către copiii Românilor macedoneni. [6])

74. **Zanga-Zanganeli.** Pomenire mai veche în altă parte. [7])

Variante macedo-române sunt mai multe. [8])

77. **Groapă cu pietre.** Variante macedo-române. [9])

78. **Capra cu paşi.** Variantă macedo-română. [10])

82. **Bon-jurnal.** Aproape întocmai este cunoscut prin alte părţi sub numele de *de-a capra şi măgarul* sau *de-a măgarul.* [11])

83. **Ciubetul.** Variantă macedo-română. [12])

90. **Moara.** „La morţi, putnenii practică seara la priveghiu un joc, numit *chicla*, care constă în aceea, că doi flăcăi se pun pe o laiţă sau pe un pat lung, culcaţi cu faţa în sus, aşà că picioarele vin la picioare. Apoi se acopere cu o scoarţă şi zăcând aşà bat din picioare, iar cu mânile bat ca nişte ciocănaşe, pe când alţi doi flăcăi îi trag cu scoarţa încoace şi în colo, în nişte blehurele legate sub laiţă, producând o bocănitură asemenea celei ce produce moara când *picluieşte.* [13])

93. **De-a ghicitele.** Frânturi din recitativul jocului se întrebuinţează adesea de popor ca ghicitori. Iată o variantă:

---

1) P. Papahagi, *op. cit.*; p. 166—7.
2) Com. de camaradul meu, Sublocotenentul Neron Popescu.
3) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 67.
4) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 151—3.
5) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 21.
6) P. Papahagi, *op. cit.* p. 126—31.
7) P. Ispirescu, *Poveştile unchiaşului sfătos.* Bucureşti, 1907, p. 72.
8) P. Papahagi *op. cit.*, p. 111, 166, 121.
9) *Idem*, p. 101, 110.
10) *Idem*, p. 156.
11) G. Tăbacaru, *op. cit.*, p. 9.
12) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 115—7.
13) D. Dan, *Mânăstirea şi comuna Putna.* Bucureşti 1905. p. 149.

— Ivaivas,
Ivaivas,
Unde-ai mas?
— La un cap de oraş.
— Ce-ai văzut,
Ce-ai auzit?
— Ce să văz,
Ce să auz!
Am văzut
Un cucoş
Ş'o găină
C'un puiu
Ş'o puică.[1]

99. **De-a bostănica.** Variantă macedo-română.[2]

102. **De-a pocnitoarea.** „Jocul copiilor *de-a pocnitoarea* se face cu globuri de tină numite *gugu*. La mijlocul gugului se face o gaură şi se întreabă:

— Gugule, ce-i mâne?

— Poimâne, răspunde cel întrebat.

Atunci cel dintâiu trânteşte gugul jos, aşà cât să cadă cu gaura drept în jos.

— Spartu-i gugu? întreabă atunci al doilea.

— Spart, răspunde al doilea, dă-mi vamă! şi rupe din al celuilalt atâta cât să-şi cârpească gaura gugului".[3]

Jocul acesta se mai numeşte şi *prăpuşcă*.[4]

103. **De-a şupa.** Zece până la douăzeci de tineri se pun jos în cerc, îşi iau ţundrele înainte, înnoadă o merindare şi unul se învoeşte să fie el *şupă*. Se aşează în mijlocul cercului, iar cei din jur îl bat până când *şupa* prinde merindarea dela cinevà. Acela intră în mijloc de şupă şi aşà se continuă jocul.[5]

104. **Cu mingea de pământ.** Doi băieţi se aşează faţă în faţă la un pas. Unul aruncă mingea cam până în dreptul pieptului tovarăşului său din faţă. Acesta o loveşte cu palma; mingea se izbeşte de pământ şi sare iar în sus, când cel ce-a asvârlit-o la început este dator s'o prindă şi s'o arunce din nou celuilalt jucător. După şase loviri, al doilea se trage de-o lăture, la şase paşi, iar întâiul caută să-l lovească cu mingea peste picioare. Al doilea se fereşte *crăcănându-se*, (crăcindu-se, răschirându-şi sau depăr-

---

1) *Lumina pentru toţi*, III. 416—7.
2) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 118—20.
3) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 68 şi 48.
4) *Idem*, p. 70.
5) *Idem*, p. 81.

tându-şi) picioarele. Dacă nu-l poate lovì, jocul urmează ca şi mai înainte; dacă îl poate lovì, cei doi jucători îşi schimbă locurile[1].

105. **Chipăruşul.** „In ziua de Paşti, flăcăii şi fetele din Broscăuţii Bucovinei, cu strigăte de „haideţi la chipăruş“ se îndeamnă unii pe alţii. Unul din jocurile acestea e că un flăcău să se suie pe umerii altuia şi ţinând un prapur în mână, să înconjure astfel de trei ori biserica. Pe lângă el stau alţi doi, cu nişte *druci* lungi, de cari el se ţine şi pe cari aceştia îl tot mută, iar în urma lor merge droaie. Mai demult, jocul acesta erà mai frumos: se prindeau şase flăcăi voinici în rând, iar alţii mai uşori se suiau pe umerii lor, pe ai căror umeri se mai suiau trei şi astfel înconjurau de trei ori biserica, fără prapuri. Pe aceştia căutau să-i strice cei ce jucau chipăruş“(?).[2]

106. **Jocul dracilor** se face tot în împrejurările lui A. I. 105. „Jocul acesta este astfel: se pun în şir la distanţă, unul la spatele altuia, dracii îngheboşaţi şi tupilaţi, şi alergând unul după altul, se prind pe la spate, de mijloc: cel din urmă pe cel dinainte, acesta pe cel dinaintea lui şi astfel se tot alungă până ce ajung în faţa dracului cel mai mare. Acesta ţine în mână două beţe cu câte două crăcane şi cu acestea îl loveşte în cap pe cel ce merge în frunte, ca semn că mai departe nu pot să meargă, şi cu aceleaşi beţe le arată drumul, care iarăş au să-l apuce şi iarăş aşà se alungă, până iarăş vin în faţa lui“[3].

Cam la fel cu jocul acesta pare a fi şi următorul: se ţin de dinapoi, unul de altul, un şir lung de flăcăi; cel din frunte are un biciu lung în mână şi când sunt la vreo întorsătură, cel cu biciul din frunte arde pe cel din urmă strigând: „chipăruş!“ Acesta caută să dea jos pe cei ce merg în piramidă (A. I. 105).[4].

107. **Podul mânilor.** In aceleaşi împrejurări ca A. I. 105 6, se joacă în Crisceatec, un sat între stânci, în munţii Bucovinei, la marginea Galiţiei, mai multe jocuri, ale căror origini, slave sau române, nu se pot precizà. Satul e pe întregime rutenizat.

Jocul se face astfel: Un şir de flăcăi de-o parte şi altul de fete din faţa lor se apucă de mâini câte doi şi le ţin întinse. Ei fac

1) Vazut la şcolarii dela orfelinatul „Ferdinand“ din Zorleni (Tutova).
2) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 344.
3) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 345.
4) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 345.

astfel un fel de pod, pe care merge o fată. Cei din şiruri cântă în acest timp mai multe cântece, între cari se aud şi versurile acestea:

Imprumutaţi-ne un snop,
Căci ducem *joca* la băieţi.

Cuvântul *joca*, adică *joaca* din recitaţia ruteană, este de sigur românesc [1].

108. **Trecerea printre pietre.** In aceleaşi împrejurări ca şi A. I. 105—107, în locul dela A. I. 107. Pun trei pietre nu mari, în forma ce ştiu ei, la distanţe, apoi ţiindu-se toţi de basmale, şir, trec printre pietre strigând diferite cântece. Fac apoi o roată în jur şi unul iea pe o fată şi joacă în mijloc, deşi *hora* nu se joacă pe acolo [2].

109. **Peţirea fetelor.** In aceleaşi împrejurări ca şi A. I. 105—108. Locul dela A. I. 107—108. Jocul este numai de fete, cari se pun în două rânduri, faţă în faţă. Rânduеala este ca să ceară o fată dintr'un rând, ce face pe flăcăul, pe alta din celălalt rând, să i se vândă o nevastă. Mama întreabă că la ce pâne o duce, iar flăcăul răspunzând, începe cu cea de ovăz. La această pâne n'o dă. El vine de repetate ori şi înşiră tot felul de pâne, din ce în ce mai bună, până ce ajunge la *turtă-dulce*, şi atunci o prinde, iar mama i-o arată, că aşà frumoasă cum i-o dă, tot aşà s'o ţină şi el [3].

110. **De-a taiu-mălaiu.** Cu fetele învăţătorului Clăiţă: Livia, Veturia şi Mili, se juca şi Huţu cel poreclit „Budulea-taichii". „Stăteam doi câte doi ţinându-ne de mâni. Când (Huţu) el se puneà înnaintea noastră şi ziceà:

Taiu-mălaiu în două
Şi ne dă şi nouă,

noi trebuià să fugim unii la dreapta şi alţii la stânga, iar el trebuià să prindă pe una din fete şi atunci se ţineà de mână cu dânsa, pentru ca să-i iea locul(?) cel ce rămâneà singur. Când ziceà „taiu-mălaiu", el priveà totdeauna pe Livia şi mai ales pe ea voià s'o prindă, căci acum se jucà şi ea cu noi, iar noi râdeam pentrucă nu puteà să o prindă decât foarte târziu, când, obosită de fugă, ea se lăsă moartă în braţele lui...." [4]).

111. **După curci.** Este un joc de fete, care se face în chi-

1) E. N.-Voronca, op. cit., p. 345.
2) E. N.-Voronca, op. cit., p. 345.
3) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 345.
4) I. Slavici, *Nuvele*, Bucureşti 1907. vol. I, p 174—5.

pul următor : fetele şed una în poala alteia. Una din ele le iea pe rând şi trecând peste picioarele celei dintâi zice:

— Curcile mâncară.

Tot aşà zice până sfârşeşte.

Pe urmă se duce la cea dintâi şi-o întreabă dacă nu cumva i-a văzut curcile ei. Aceea spune:

— Mâncară ici,—şi arată locul de lângă ea—, păpară ici, băură ici şi se duseră pe drumul *oleacului* [1]) pe Ghidici [2]) [3]).

112. **După al doilea sau al treielea.** I. Fac copiii horă rărindu-se: altă jumătate de copii se aşează în dosul lor. Doi fug în jur să se prindă, iar cel dinainte se aşează în dosul a doi. Cel din faţă este dator să fugă, să nu-l prindă: când nu bagă de seamă, este lovit cu palma de cel dintâiu ; atunci fuge el după cel ce l-a lovit. Se întâmplă că un copil slab să fugă fără a prinde pe cel dinainte, decât cu greu ; atunci cel ce supraveghează poate să-l înlocuească.

II. Când sunt copii puţini, se face hora numai cu un rând; doi fug şi se aşează în rândueala de mai sus şi fără veste.

III. Se poate schimbà jocul, fugind numai unul, şi în acest caz are în mână o cureà pe care o ţine ascunsă şi în fuga lui împrejur o pune la picioarele cuiva. Dacă în tot timpul n'a băgat de seamă că cureaua este la spate, atunci fugătorul o iea de jos şi-l loveşte încet [4]).

Cum se vede, această parte din urmă se aseamănă cu jocul *de-a mişcà*, A. I. 35.

113. **Mânzulica.** In unele sate din Bucovina, *de-a mânzulica* se joacă opt flăcăi: fiecare ţine în mână câte o carte. 1) *e rege ;* 2) *e comisar ;* 3) *e doctor;* 4) *panţir;* 5) *păgubaş ;* 6) *tâlhar;* 7) *mânzulică* şi 8) *orariul,* care arată 10 oare. Comisarul deschide cartea sa şi întreabă:

-- Cine este panţir?

Panţirul vine, bate la uşa comisarului şi zice că el este poliţaiu, şi-i dă o *ciuşte* în mână. Comisarul iea ciuştea şi-i dă cinci la palmă zicând:

— Asta-i leafa ta pe-o lună : dacă te-i purtà bine, dacă vei păzì târgul cum se cade, ca să nu fie nici o pagubă într'în-

1) *Oleac*=drac.
2) Sat în Dolj.
3) Comunicat de d. St. St. Tuţescu, învăţator din Catanele-Dolj.
4 Gr. Tabacaru, *op. cit.*. p. 11.

sul, atunci ţi-oiu mări leafa, iarău dacă se va întâmplà vreo pagubă, să vii îndată şi să-mi spui.

Panţirul iesă.

Iată că 'ntr'o Miercuri vin nişte Jidovi la târg cu marfă de vândut, şi cu o căruţă la care este înhămată o *mânzulică*, şi trag la piaţă. Peste un ceas vine şi stăpânul căruţei la Panţir şi-i spune că i-a furat cinevà mânzulica. Panţirul merge la comisar şi-i spune cá i s'a furat jidovului mânzulica. Comisarul îi zice să meargă în târg şi să caute câte ceasuri sunt şi să iea tot deodată şi pe păgubaş ca să-i arate unde are prepus că i s'ar aflà mânzulica şi să-i caute numai decât mânzulica. Ii spune tot odată să iea sama că acuma e noapte, să nu se atingă de uşa regelui,

Că uşa e pe din faţă
Legată cu aţă,
Iar pe din dos
E legată cu rogoz,
Cum pui mâna, pică jos.

Păgubaşul merge pe la case, unde are prepus că s'ar aflà mânzulica, şi ajungând la una, bate să i se deschidă. Uşa îi arată 10 ore. Se duce mai departe până dă de tâlhar.

Panţirul iea pe tâlhar şi-l duce la închisoare şi spune comisarului că a găsit pe tâlhar. Comisarul spune să-l aducă dimineaţa, ca să-l tragă la răspundere, să-l bată şi apoi să-l iea la cătane. Dimineaţa chiamă pe doctor ca să-l cerceteze de poate slujì la oaste ori ba. Doctorul îl cercetează şi aflându-l că e bun, îl tunde, îl jură şi-l îmbracă cu un ceaun în cap, şi-i pune o *coromâslă* pe spinare: apoi îl scoate afară, îl pune la fereastră dinaintea casei şi-l învaţă să strige: „*berdo*“[1]), apoi întreabă pe oamenii din casă

— Cum stă? — Bine?
— Ca un câne!

răspund aceştia. Şi după aceasta se'ncepe jocul din nou [2]).

2) S. Fl. Marian, *Immormântarea la Români*, p. 211—2.
1) *Berdo*, nemţeşte, *wer da*, cine (-i) acolo.

II. SORŢI.

Relaţiuni asupra sorţurilor, în jocurile copiilor macedo-români, avem [1]).

16. In Bucovina, versuri asemănătoare cu cele din acest sorţ se zic de copii şi atunci când se dau în scrânciob:

Fă-mi cămeşă de fuior,
Vine vremea să mă'nsor,
Să iau fata lui Bujor,
Cu cercei,
Cu salbă de nouă lei,
Cu căruţa Radului,
Cu caii 'mpăratului,
Pe deasupra satului,
Cu cuţite,
Răscuţite
Cu tulpane mohorîte,
Cu steluţi de cuişoare. [2])

Şi ursului i se cântă cam tot aşà:

Joacă bine,
Măi Martine,
C'oiu da fata dupe tine;
Fata împăratului,
Cu căruţa Radului,
Cu cai 'mpăratului,
Cu *uşciorii* gardului,
Cu cercei,
cu ghiocei,
Cu salbă de nouă lei. [3])

Se mai găsesc apoi şi alte variante, cu prea puţine deosebiri. [4])

21. Unili,
Donini,
Triili,
Patruli,
Cincili,
Şeşili,
Şeptili,
Optuli,
Nouli,
Zecili [5]).

---

1) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 97—100.
1) Vezi ale mele *Jocuri de copii,* mem. II, B. II, 2.
3) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 768.
4) Gr. G. Tocilescu, *Materialuri folcloristice,* Bucureşti 1900, vol. I, partea I, p. 517.
5) M. Lupescu, în *Casa Rurală.* An. I (1890), p. 242: cu îndreptări arătate de culegător.

24. Una mara,
Două para,
Treià ruga,
Pogioruga,
Solomon,
Socodon,
Cinilița,
Podobița,
Gheorghieș,
Cauț! [1])

Variantă :

Una mara,
Două para,
Trei ruga,
Tuturuga,
Solomon,
Socoton,
Cinghilița,
Podoghița,
Jur,
Clanț! [2])

28. Variantă din Teleorman :

Opi sena, sena di,
Chistin boli na costi,
Țangăr, mangăr, na cartof,
Tu avto belenger buf,
Cioc, Boc,
Treci la loc [3]).

29. Aolele ce văzui!
Văzui fata grecului
Pe malul *petrecului!*
Vine grecul mânios
Cu un dinte ruginos:
— Ad', fată, cheițele,
Să-mi descui lădițele,
Să-mi văd coconițele.
— Nu-s la mine,
Vai de mine,
Sunt la badea'n București,
Unde ouă rațele,
Unde fată vacile [4]).

40. Ahiele,
Dădiele,
Călămări,
Călăpări,
Dinte,
Dintelaș,
Vameș,
Vămeșel,
Suflete,
Du-te [5]).

41. Uni
Doni
Tini
Pani
Cinca,
Rânca,
Stoghi,
Boghi,
Tupțenchi,
Pozovenchi [6]).

1) M. Lupescu, în *Casa Rurală*. An. I (1890), p. 246.
2) Gr. Tăbăcaru, *op. cit.*, p. 7.
3) Gr. Tocilescu, *op. cit.* Vol. I. Partea I, p. 517.
4) *Ibidem* p. 511.
5) M. Lupescu, *loc. cit.*, p. 246.
6) *Ibidem* p. 246.

42. Bunuli,
Oile,
Miile,
Impăratuli,
Mincile,
Mesâle,
Şerpele,
Scoptule,
Ouăle,
Berbecele [1]).

43. Ca la măr,
Ca la păr,
Ca la dinte,
Dintelaş,
Păpuşică,
Frumuşică,
Gheorghieş,
Clanţ,
Eşi afară,
Iepuraş [1]).

44. Trecut ca frământare de limbă:

Dau,
Miau,
Dau,
Piau,
Dau,
Sugu,
Sugulan,
Sultan,
Suliman,
Ianicer,
Ghirghivan,
Şi mi-l fă mocan [2]).

45. Intrebuinţat ca ghicitoare, pentru *puşcă*.

Ununa,
Dunuma,
Zaia,
Paia,
Chiciura,
Cucura,
Hurduc,
Burduc,
Sacalie,
Pic,
Poc [3]).

46. Una lia,
Gâscâlia,
Păulean,
Gâscelean,
Prinde jugul,
Jugubeţ,
Aliute,
Du-te [3]).

47. Una,
Donă,
Trena,
Pana,
Gârli,
Mârli,
Roto,
Goto,
Tava,
Cioc [4]).

1) M. Lupescu, *loc. cit.*, p. 242.
2) *Lumina pentru toţi*, *IV*, p. 318.
3) Artur Gorovei, *Cimiliturele Românilor*, Bucureşti 1898, p. 313.
4) Gr. Tocilescu, *op. cit.*, v. I, p. I, p. 518.

48. Unilichi,
Şindilichi,
Şi decana,
Porocana,
Ghèlnica,
Mèlnica,
Ôprica,
Clanţ [1]).

49. Enti,
Tenti,
Turc,
Cazac,
Ràpiţi
Pàpiţi
Nod [1]).

50. Augumtutu,
Maugumtutu,
Druguliţa,
Furculiţa [2]).

51. Ana,
Mana,
Două,
Pana,
Trei,
Hurlup,
Troscoi,
Broscoi,
Cu ciubuc
Animal,
Căpitan,
Stariţa,
Capriţa,
Ţelelenchi,
Ţenchi [2]).

52. Umilica,
Gâştilica,
Gâştipana,
Panaite,
Mărar,
Tătar,
Hogea împunge cu acù,
Hai sâctiri la dracu' [2]).

53. O târsână
Bacalău,
Geana la
Cardău,
Tiririşca,
Plişca,
Tirişcoi,
Pliscoi [2]).

54. Unii nunii,
Doii spinii,
Strugu,
Rugu,
Piciorugu,
Răsteu,
Ciusteu,
Siminoc,

1) Gr. Tocilescu, *op. cit.*, V. I. P. I. p. 518.
2) Din Ţepu, Tecuciu.

Cimipoc,
Cimicalea,
Berbecelea,
Danţuşpechii,
Danţuşpechi,
Curcubate,
Bate,
Pr'a cui mână cade?
Curcubuş,
Buş,
P'a cui mână *puş*? [1])

1) I. A. Zanne, *op. cit.,* IV, p. 307—8.

III. JOCURI CU PĂCĂLELI.

---

11. **Gologanii**, cunoscut şi de copiii Macedo-Românilor. 1)

16. **Mână moartă.** In timpul când bălăngănesc mâna, spre a-l lovì de cap, cântă:

Mână frântă, Mână frântă, Cum ţi-a frânt-o	Pagu, Neagu, Dă-i în cap cu toiagu. 2)

19. **Musca 'n groapă.** Cunoscut şi de copiii macedo-români.3)

34. **Şubetul.** In unele părţi din Moldova se joacă întocmai, sub numele de *leuca*. Ocolind împrejurul focului, copiii strigă:

— Leuca, mă! 4)

35. **Poştele.** Poşta este o bucată de hârtie sau o frunză, însă cu răşină, pusă între degetele unui om ce doarme şi dat foc!.... Câte *ciufuri* fac asemenea şotii altora mai *metehui*.5)

39. **Cu ţevia.** Unul are o ţevie în mână şi zice către altul:

— Ia, hai să ne uităm pe ţevia asta ochiu în ochiu.

Cel care nu ştie pâcăleala, pune ochiul să privească, iar celalt pune gura la celalt capăt şi-l scuipă în ochi.6)

40. **Ridicare cu paiul.** Un neştiutor se aşează jos cu faţa în sus; altul iea o mână de cenuşă şi un paiu şi spune celui de jos să apuce cu gura de paiu, căci el îl va ridicà în sus, numai prin puterea paiului. Increzătorul deschide gura să apuce de paiu, dar celalt în acelaş timp deschide pumnul şi-i toarnă cenuşa în gură.7)

---

1) Per. Papahagi, *op. cit.*, p. 21 şi 59.
2) Din Ţepu-Tecuciu.
3) Per. Papahagi, *op. cit.*, p. 184.
4) Ec. I. Antonovici, *op. cit.*, p. CLXXX I.
5 *Şezătoarea*, V, p. 118.
6) Din Ţepu-Tecuciu.
7) Comunicat de d-l M. Lupescu, directorul orfelinatului „Ferdinand" din Zorleni-Tutova.

41. **Degetul în obraz.** Unul întinde degetul arătător în obrazul unui vecin al său, care priveşte drept înaintea lui. Apoi repede îl chiamă pe nume. Cel ce privià înainte, întoarce iute capul şi-şi izbeşte obrazul în degetul celuilalt.[1])

Şiriclic uzitat şi de copiii macedo-români.[2])

42. **Lovirea palmelor.** Mai ales la copiii de şcoală! Unul pune palma pe bancă şi zice altuia:

— Dă tu cu pumnul cât ce-i puteà în palma mea, şi ai să vezi că nu mă doare de loc.

Celalt încearcă odată de două ori şi când capătă încredere că-l poate lovì mai tare, celalt trage repede palma spre sine, aşà că lovitorul îşi izbeşte pumnul de bancă.[3])

Şiriclic cunoscut şi de copiii macedo-români.[4])

---

1) Din Ţepu-Tecuciu.
2) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 55.
3) Din Ţepu-Tecuciu.
4) P. Papahagi *op. cit.*, p. 108--9.

IV. JOACE.

---

5. Cumpănirea verticală a unui băț, este cunoscută și la copiii Macedo-Românilor. [1])

6. Cu bețele. Sub numele de *de-a berbecii*, în unele părți ale Ardealului se joacă astfel : „Două partide de copii cu bâte : De-o parte 4, d. e., de alta alți 4. Unul dintr'o partidă își aruncă bâta în sus spre cealaltă partidă. De aici dă unul cu bâta după cea de sus și dacă o nimerește, zice că *are un berbece.* Acum în partida învingătoare aruncă unul bâta în aier, ca înainte, și din partida întâia dă unul după ea. Așà mai departe, începând tot partida care a câștigat". [2])

10. Calul este cunoscut și de copiii macedo-români. [3])

15. Càu-bàu se cunoaște și de copiii macedo-români. [4])

21. Fluturii. Cu dânșii se joacă și copiii macedo-români. [5])

22. Pocnitul în frunze de teiu. Se cunoaște și în Macedonia de către Aromâni. [6])

23. Intrecerea din fugă. Se face și de către copiii macedo-români. [7])

25. Furca puțului se face și de către copiii macedo-români. [8])

27. Pe ghiață. In Ardeal, locul unde se dau copiii pe ghiață se numește *ciriùș* sau *dădăuș* [9]) și *săniuș* sau *dăniuș*. [10])

1) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 153.
2) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 19.
3) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 174.
4) *Ibidem*, p. 80 și 183.
5) *Ibidem*, p. 182.
6) *Ibidem*, p. 95.
7) *Ibidem*, p. 86.
8) *Ibidem*, p. 183.
9) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 30.
10) *Ibidem*, p. 39.

32. **Mâna-rață**, cunoștință macedo-română [1]).

39. **Omătul.** In unele părți din Ardeal, bătaia cu bulgări de omăt se chiamă bătaie cu *bruj (j < s)* de neauă, iar verbul: *a se îmbrujì* [2]).

43. **Piatra care rade apa.** Joaca se cunoaște și în Ardeal, iar săritura pe care o face piatra se numește *lutunoaie* [3]). Prin alte părți, tot de pe acolo, se numește că se joacă cu *pișpirigă*. „De câte ori sare piatra, atâtea mămăligi a mâncat cel care a aruncat-o" [4]). Se mai chiamă și *pițirigă*, sau zic copiii *că țese* [5]).
Se cunoaște și de copiii macedo-români [6]).

48. **Intrecere din sărituri.** Se cunoaște și de copiii macedo-români [7]).

49. **Scaun de mâni.** Se face și de copiii macedo-români [8]).

50. **Tăvăluc.** A se da *de-a tumba*, se zice în Moldova de sus: *cârciul-babei, curcea-babei* sau *crucea-babei* [9]).

54. **Vârtea-casa**, cunoscut și de copiii macedo-români [10]).

56. **Chipuri cu ața** se fac și de copiii macedo-români [11]).

61. **Bu, Mamă!** este și la copiii macedo-români [12]).

68. **Cu vârfurile degetelor.** Așează copiii, ca să-și arate sprintenia și dibăcia trupească, vârful degetului mare dela dreapta pe vârful degetului arătător dela stânga; rotește apoi mânile până ce degetul arătător dela mâna dreaptă se așează pe vârful degetului mare dela mâna stângă. Din această așezare vine din nou la întâia și așà mai departe. Fala pentru un copil este, ca aceste schimbări să le facă pe cât se poate mai repede, dar exacte [13]).

69. **Degetele întinse.** Copiii se întrec în a ținea patru degete

1) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 18.
2) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 22.
3) *Ibidem*, p. 58.
4) *Ibidem*, p. 67.
5) *Ibidem*, p. 84.
6) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 94.
7) *Ibidem*, p. 154 și urm.
8) *Ibidem*, p. 178.
9) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 913.
10) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 183.
11) *Ibidem*, p. 179.
12) *Ibidem*, p. 93.
13) Din Țepu-Tecuciu.

dela mână întinse, pe când unul din ele este strâns. Greutatea cea mai mare este atunci când sgârceşte degetul cel mic, iar pe celelalte se sileşte să le ţină întinse[1].

70. Călăritul. Când se întorc seara cu caii dela iarbă, copiii se pun la întrecere, care poate fugì mai tare. Galopul-mare, marş-marşul ostăşesc, poartă numele de *fuga-mare* sau *din putere*. Alţii pot călărì şi cu faţa înapoi, iar alţii în picioare chiar, dacă-s buni echilibrişti. Au mare dragoste de cal şi în dorul lui, de-s mici, încalecă băţul, câinele, porcii şi caprele[1]).

71. Cu tăciunele. Copiii apucă mai ales seara, când e întuneric în casă, un tăciune din vatra focului şi învârtindu-l, fac felurite *rotocoale* cari par *oable* (continue). Mamele mai ales, şi cei din casă, ca să-i ferească de primejdii, au scornit superstiţia care zice că nu-i bine să te joci cu tăciunele, căci te scapi cu udul în pat[1]).

72. Petica vrăjită. — Măi cutare, zice unul mehenchiu, către un neştiutor, na-ţi petica asta şi dă-mi pe dânsa zece mere. Ţine-o la brâu trei zile şi pe urmă caută în ea, c'ai să găseşti o mie de franci. Ce, nu crezi? Apoi nici mie nu-mi venià a crede, când mi-a dat-o o căldărăriţă, pentru o sarcină de fân, da' la urmă tot am luat-o; din paralele acelea mi-a cumpărat tata un rând de straie. Na-ţi-o, nu mai sta la gânduri.

Neştiutorul iea petica, dă în schimbul ei cele zece mere şi o ţine trei zile şi trei nopţi la cingătoare, după cari o desface ca să găsească într'însa o bucăţică de băligar uscată.

Acest obiceiu se trage dela desele înşelăciuni ale ţigancelor căldărăriţe, cari trec drept meştere în farmece, pentru a înşelà credinţa femeilor naive şi a căpătà apoi multe lucruri. [1])

73. Roata 'n mâni. Copiii întinzând mânile în sus şi cam în lături, îşi fac vânt, cad într'o palmă şi apoi în cealaltă, cu picioarele în sus, apoi ating pământul cu un picior şi cu celalt în urmă şi continuă aşà cât vor, rostogolindu-se[1].

74. De-a caii sau **de-a măgarii.** Se scriu numerele dela 1 până la 10. Sunt doi inşi. Fiecare iea câte un număr şi îl ţine pitulat sub palmă, să nu se vadă; apoi încep să taie pe rând (tre-

1) Din Ţepu-Tecuciu.

când cu creionul peste câte un număr) din numere. De se taie unul (numărul ce-l are altul), ci-că *i-a băgat un cal* sau *un măgar*[1]).

75. De-a 'mboul. Asvârle unul ciomagul pe pământ, ca să meargă *de-a 'mboişele*, în capete. Altul aruncă cu al lui în el. De-l loveşte, zice că *i-a băgat un bou.* [1])

Cum se vede, joaca seamănă cu A. IV. 3.

76. Broască! Copiii strâng ţărână pe picior şi saltă degetele în sus, zicând că e broască. [1])

77. Incuiarea diavolului. Copiii adunându-se mai mulţi pe malul apelor, având cu ei grămezi de pietre, le aruncă drept în apă. Sgomotul pe care-l face apa, zic ei că-i strigătul diavolului, iar această aruncare o numesc încuiarea diavolului în apă. [2])

1) Comunicat de d. Şt. St. Tuţescu, învăţător în Catanele-Dolj.
2) Din ţinutul Sucevei.

V. JUCĂRII.

1. Arc și săgeată. „Ca jucărie, arcul a rămas un fel de armă la copii. Băieții macedo-români mai cu seamă, sunt mesteri a face și a întrebuință arce, cu cari vânează păsările [1]).

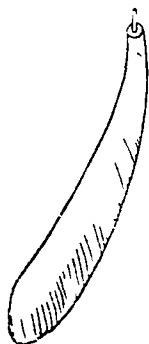
Despre aceasta, știri mai amănunțite [2]).

3. Beșica de porc se numește în Ardeal *bașcănieț* sau *jașcău* [3].

5. Bice. In Ardeal, harapnicul se numește *cămgie*, *gărbaciu*, *corbaciu*; el are *plesne* la vârf [4].

7. Căruț cu vergi. Se cunoaște și de către copiii macedo-români [5].

18. Fluiere și mijloace de cântat. Avem descrieri pentru Românii din Macedonia, complete [6].



Buciumul, în unele părți ale Ardealului poartă numele de *hurgoiu*, *hurnoiu*, *dârlă*, *drâmboiu*, *hot* [7], *dârloiu* [8] sau *dudoiu* [9]): când e făcut din alun se numește *tuturez* sau *buciu* [10]).

Prin alte părți, tot din Ardeal, *buciumul* sau *bucinul (a bucinà* = a suflà din bucium: lat.: *buccinum)* este un instrument de cântat compus dintr'un tub lung de peste un metru și jumătate, făcut din coajă de teiu, sau din doage subțiri de lemn de teiu, sau de paltin învelite cu coajă de cireș. La capătul de jos e binișor lărgit, iar în cel de sus e vâ-

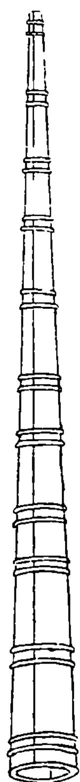
---

1) *Etym. Magn. Rom.*, p. 1490.
2) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 173.
3) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 18.
4) *Ibidem*, p. 25.
5) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 174.
6) *Ibidem*, p. 180—1.
7) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 23.
8) *Ibidem*, p. 39.
9) *Ibidem*, p. 41.
10) *Ibidem*, p. 87.

rîtă o *țeve* strâmtă ce servește ca îmbucătură. Tubul întreg e ceva încovoiat.

Ca toate instrumentele de suflat, în forma lor primitivă, buciumul nu poate emite decât seria tonurilor armonice. Tonul e puternic, de un timbru melancolic, dulce. Ca și la Romani, așà și la noi, în timpurile vechi servià ca instrument de semnalizare în răsboiu : el mai erà întrebuințat și la festivități publice.

Astăzi abià îl mai găsim pe la păstorii dela munte (mai ales din România .



Buciumul din Bucovina are tubul drept, fiind lung aproape de trei metri, întocmai ca tulnicul uzitat în Munții-Apuseni a Transilvaniei.

Cel ce suflă din bucium se chiamă *buciumaș*.

Instrumente analoage sunt și la alte popoare (Alphorn—Alpenhorn, uzitat de păstori din Alpii elvețieni)[1].

Tulnicul este un instrument de suflat ce seamănă cu buciumul: se întâlnește la Românii din Munții-Apuseni. Constă dintr'un tub lung, conic, 1 m. 80—2 m. 30, cu un diametru de 3 cm., 5—4 cm., 5 iar jos de 10—18 cm.

Tubul e făcut din două doage de lemn de brad sau paltin. Lemnul acesta din urmă e mai trainic și produce tonuri mai dulci. Poate să aibă mai multe doage precum și numai una. In ținutul Câmpenilor e folosit mai ales de femei ca instrument muzical. Se cântă din el mai ales primăvara și toamna, seara, după ce se moaie în apă. *Tulnicașul* se sue pe o movilă, îl apucă cu ambele mâni și suflarea se face cu jumătatea buzelor bine lipite de gura instrumentului.

Fiind purtat cu dreapta în diferite direcții, sunetul capătă asemănarea unui tril. Tonul e foarte puternic, pătrunzător, melancolic, auzindu-se în direcția instrumentului la 10—12 km. iar în lățime de 2 km.

Melodiile poartă numele de *Vidreana, Albăceana, Ponoreana*, etc., fiind precedate de o încheiere. In 1848 a fost folosit ca instrument de semnal în garda lui Iancu[2]).

Fluierul. In Ardeal, dacă e făcut din coajă de alun, fluierul

1) Tim. Popovici, *op. cit.*, p. 22.
2) *Ibidem*, p. 153—4.

se numeşte *durloiu* [1]), *fluieră* sau *flòeră* [2]); dacă-i din coajă de soc, poartă numele de *piscoànie* [3]), cel de salcie se zice *piţigoaie*, iar cu *dupuş* sau dop la fund având şi 6 găuri, se numeşte *ţâpă* [4]).

Dacă-i de salcie, sunând pe două găuri de odată, se zice *ţâţ* sau *tilincă* [5]).

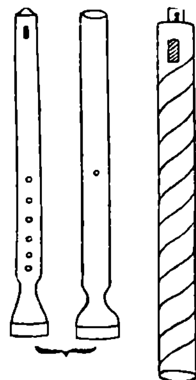
Când s'aseamănă cu cimpoiul, adecă n'are dop, se chiamă *titilic* şi *titilincă* [6]), *titilig* [7]) şi *tulnec* [8]).

Fluierele, la Românii din Moravia şi Silesia se numesc *fuiară;* ele nu se găsesc decât la *pastiri* (mocani) cari cu toţii sunt Valahi. In timpurile mai vechi ei cântau din bucium şi din *gaidă* (cimpoiu), dar de mult răsunetul acestor instrumente nu se mai aude la munte. Două fluiere de ale lor, în figurile alăturate [9]).

Cavalul. Cavalul sau *fluierul ciobănesc* este un fluier mai mare, constă dintr'un tub de lemn de paltin sau de alun, de 70—80 cm. lungime, cu un diametru de 1 cm. 5—2 cm. La capătul de jos este ceva mai îngust. In jumătatea inferioară are cinci sau şase găuri, împărţite în două grupe: 3—3, 3—2. La unele tubul este împodobit cu crestături. La ambele capete este învălit cu coajă de cireş sau în piele, ca să nu crape. In Muntenia şi în Banat e numit şi *fluierar* [10]).



Fluierul lui Iancu păstrat în Muzeul naţional din Sibiiu.

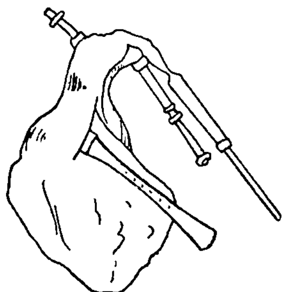


Cimpoiul. Cimpoiul it.: carnamuza; fr.: musette; germ.: Dudelsack, Sackpfeife) este un instrument de origine străveche, cunoscut de Evrei, Greci, Romani, etc.

Constă dintr'un burduf de piele de capră, pe care cântătorul îl umflă suflând în el printr'o *ţeve* micuţă. In burduf sunt implântate 2 — 3 tuburi de lemn de

1) Al. Viciu, *op. cit.* p. 42.
2) *Ibidem,* p. 43.
3) *Ibidem,* p. 67.
4) *Ibidem,* p. 67.
5) *Ibidem,* p. 83.
6) *Ibidem,* p. 84.
7) *Ibidem,* p. 85.
8) *Ibidem,* p. 86.
9) T. T. Burada, în *Arhiva* V, p. 272.
10) Tim. Popovici, *op. cit.*, p. 28—9.

lungimi diferite, prevăzute la capătul dinlăuntru cu *ancii* (limbi . Unul din aceste tuburi se numeşte în România *caravă* (lat.: calamus, germ.: Schalmei) fiind prevăzut cu 3—7 găuri (eventual şi 1 2 clape). dă o serie de 8—10 tonuri şi serveşte la producerea melodiei.



Celelalte tuburi numite *hanguri* (germ.: Summer, Hammeln), nu au găuri şi dau numai câte un singur ton (cel mai mare dă fundamentala, iar celalt cvinta .

Burduful e strâns încet în braţe, pentru a produce o comprimare mai mare a aerului care, năvălind spre tuburi, le face să sune.

In Franţa, erà într'o vreme instrument de salon, azi îl găsim mai ales în Spania, Italia ca instrument de distracţie al ţăranului, iar la noi ca instrument poporal în unele ţinuturi muntoase, mai ales însă ca instrument de curiozitate în mânile vreunui muzicant ambulant. Cimpoiul a dat idea inventării *organelor*[1]).

In unele părţi din Ardeal, foalele cimpoiului se numesc *butuş* [2]).

Ţicnalul de salcie. In Ardeal ţicnalul de salcie se numeşte *driganǎ*, *bibolă*, *fiştigoaie*, *fluieră* (fluier); dacă-i mai mare, când poate aveà şi găuri [3]), *flişcoaie* sau *fliscoaie* [4]).

Cobuzul a fost un instrument de muzică, astăzi dispărut şi păstrat numai în poezia populară. Unii cred că sămănà cu *cobza*, alţii zic că aduceà cu fluierul [5]).

22. Lăcustă. O fac şi copiii macedo-români [6]).

30. Păpuşi. In Bucovina, fetele după ce să satură de jucat cu păpuşile, le îngroapă ca să ploaie.

Asupra păpuşilor, avem ştiri şi dela Românii din Macedonia [7] ·

32. Proaşcă, cunoscută şi de copiii macedo-români [8]).

33. Praştie, cunoscută şi de copiii macedo-români [9]).

---

1) Tim. Popovici, *op. cit.*, p. 23.
2) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 25.
3) *Ibidem*, p. 41.
4) *Ibidem*, p. 43.
5) Tim. Popovici, *op. cit.*, p. 38.
6) P. Papahagi. *op. cit.*, p. 172.
7) *Ibidem*, p. 167.
8) *Ibidem*, p. 95.
9) *Ibidem*, p. 171, 173.

34. Pușcă de socru, cunoscută și de copiii Macedo-Românilor[1].

„Lemn-nelemn e socul, căci el jumătate-i lemn și jumătate măduvă seacă: iar din el nu se face decât *pușcoaie*, ori alte jucării copilărești“ [2]).

36. Rațe de țipirig. „Se așează pe malul pârâiașului care trece prin mijlocul târgușorului și aproape prin toate grădinile, se necăjește cu câteva pietricele să facă *rățuște*, cum a văzut pe alți băieți mai mari“ [3]).

„Să ne punem aici, lângă apă, facem și rățuște“ [4]).

38. Sanie. *Bârgeica* sau saina[5]) se mai numește și *hâță*[6] în unele părți din Ardeal, și cu dânsa *se sanie* dă cu sania copiii iarna. Undeva datul cu sania e nuvelizat [7]).

40. Scrânciobul. In Ardeal scrânciobul mic, circumvolant, are numai o .prăjină la mijloc gârniță. Prin acea gaură intră în stâlp un cuiu mare, rotund, cam ca cel din *dricul* carului. La ambele capete ale.prăjinii atârnă ștreanguri, legate în formă de *huiț*, în cari șeade câte un băiat. La mijloc lipit, stă *stârcit* al treilea băiat care mână învârte) și cei din huițuri se învârt repede“ [8].

Prin alte părți tot din Ardeal datul în scrânciob sau *scrâciom* se numește *dăinare* (a se dăinà)[9], scrânciobul însuș mai numindu-se și *dăinuș, dăiniuș*[10]) *huțuț* (a huțuță sau leagăn[11].

Prin alte părți, în sfârșit. i se zice *svârdon*, *svârdol*, *vârtej*, sau *țâțeică*, aparat de învârtit ce constă dintr'un stâlp perpendicular pe care este așezată o rudă orizontală ce se învârte într'un cuiu la mijloc. La cele două capete ale rudei, șeade câte unul în huiț, iar lângă stâlp, la mijloc stă în picioare un al treilea și tot învârte scrânciobul sau *chercheboala*[12].

Scrânciobul este cunoscut și de copiii macedo-români[13]).

---

1) P. Papahagi, *op cit.*, p. 95.
2) *Floarea-Darurilor*, An. I, p. 265.
3) M. Sadoveanu, *Mormântul unui copil*, 1906, p. 9.
4) *Ibidem*, p. 28.
5) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 18.
6) *Ibidem*, p. 50.
7) Fl. Cristescu, *Viața literară*, I, Nr. 51.
8) Al. Viciu *op. cit.*, p. 28.
9) *Ibidem*, p. 39.
10) *Ibidem*, p. 39.
11) *Ibidem*, p. 52.
12) *Ibidem*, p. 81.
13) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 108.

42. **Sfârâiacul**, este cunoscut şi copiilor macedo-români [1]).

43. **Sfârâiacul de bumb**, cunoscut şi copiilor macedo-români [2]).

46. **Titirezul**, cunoscut şi copiilor macedo-români [3]).

49. **Smeul**, se cunoaşte şi de către copiii macedo-români [4]).

52. **Morişcă**. „Când cură apă, înfige de o parte şi de alta a pârăiaşului câte un par; pe ele pune un surcel prin care se leagă un *covrag* de porumb, căruia i s'a scos mijlocul moale; în ele se înfig nişte *ţăpârlui* de trestie. Când curge apa, se învârte [5]).

57. **Căruţ** fac şi copiii macedo-români [6]).

60. **Popèlnicul** este un lemn cu trei crăci micuţe, cu care se joacă copiii [7]).

61. **Vitioara**. „Apoi când (copiilor) li se urà cu împletitul, porniau la ghiaţă cu *vitioara*, o sănioară aşezată pe oase şi mânată de cel ce sta în ea, cu ajutorul a două beţe în capătul cărora e înfipt câte un cuiu spre a prinde bine pe ghiaţă" [8].

1) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 175.
2) *Ibidem*, p. 94.
3) *Ibidem*, p. 123.
4) *Ibidem*, p. 167.
5) Comunic. de Şt. St. Tuţescu, Cătanele-Dolj.
6 P. Papahagi, *op. cit.*, p. 176.
7 Al. Viciu, *op. cit.*, p. 69.
8) C. Sandu-Aldea. *Două neamuri*, Bucureşti, 1906, p. 171—2.

VI. DIVERSE.

---

4. **De-a poarca.** In Ardeal poarca se numeşte *în gogi* şi se joacă în 4, 6 sau 8 [1]. Când nu au minge sau *cotcă*, se folosesc de un popic de lemn cilindric numit *gulie.* [2]

Jocul este practicat şi de copiii Aromânilor.[3]

8. **Gâdilatul.** In Bucovina, ca să-i facă pe copii să râdă, acel ce se joacă cu copilul mai ales alt copil), umblă cu degetele sale, ca şi cum ar păşì, începând dedeparte şi zicând:

Càu, càu, un' te duci?
La Cocuţa s'o mănânci.
Da' de unde s'o apuci?
Ia de colo şi de ici,

şi-l gâdilă. [4]

Obiceiul există şi la Aromâni. [5]

20. **Trântele.** In Judeţul Iaşi, copiii înţeleg astfel *trânta la braţă* e): braţele se încrucişează şi trânta se face cu piedică sau fără piedică. Meşteşugul la această trântă stă în a-l apucà pe celălalt bine, îndepărtându-ţi picioarele; a-l lăsà pe celălalt să se sbuciume, cât timp tu îl strângi bine de mijloc, ca să-i iei puterea. Când duşmanul a ostenit, „te înforţezi" bine şi-l dai peste cap.

Trântă mocănească sau *mocăneşte* se face astfel: cei doi, cari vroesc să se iea la trântă sau să se trântească, se apucă bine de mâni şi-şi ating picioarele: dreptul cu dreptul, stângul cu stângul, strigând:

— Una mă, două mă, trei mă!

---

1) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 47.
2) *Ibidem,* p. 48.
3) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 111 şi 147.
4) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p 652.
5) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 18—19.

Şi tot aşà maị departe, până când le vine bine de se iau la braţe.

La orice soiu de trânte, cei cu vârtute, a falǎ, se lasă să fie apucaţi de cei mai slabi de spinare, cari nici aşà nu-i pot doborî.

Alţii se prind rămăşag că ei nu vor fi trântiţi, cu toate că nici nu se vor slujì de mâni.

Tot prin Moldova de sus mai avem:

Trânta dreaptă. când se cuprind în braţe cruciş.

Trânta ciobănească e cu piedică; sau: stând piept la piept, îşi întind mânile peste spate, unul altuia, până la brâu, înapoi şi prinzându-se bine de brâu se trântesc.

Trânta pe furiş e când s'apucă pe furiş de mijloc, luând unul altuia toată puterea.

Trânta de-a berbecul sau *de-a berbeleacul*, când, vânzolindu-se doi ca să se trântească, un altul strein, ce ţine cu unul din ei, vine şi se pune alături în patru *brânci* ca să-i fie de ajutor şi acesta răzămându-se, îl trânteşte pe celălalt, pe deasupra prietenului său, *de-a rostogolul*, de se duce *de-a berbecul.*[1])

La trânte, fiecare caută să fie de-asupra, căci *„acela iea pe fata cea frumoasă“.*[2])

28. Bou bălţat, se face şi de copiii macedo-români.[3])

29. Ce mănâncă copiii. *Baraboiul*, numit încă şi *maranioi* în Ardeal.[4])

31. Insectele şi copiii. Cunoştinţe despre insectele şi jocurile copiilor macedo-români.[5])

35. Lăsarea şi scularea cu mânile o fac copiii macedo-români. [6])

37. Dare peste cap, cunoscută şi de copiii macedo-români.[7])

43. Claia Domnului se chiamă atunci când mai mulţi copii în joaca lor se trântesc şi se răstoarnă unul peste altul.[8])

---

1) Vezi memoriul II, A. VI. 37, p. 96.
2) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 656.
3) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 192.
4) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 59.
5) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 182 şi 192.
6) *Ibidem*, p. 165.
7) *Ibidem*, p. 93.
8) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 32.

45. **Sărituri** peste sfori sau butuci, fac copiii prin Ardeal; săritura se face din loc şi cu picioarele lipite, numind aceasta: *a sărì în scripţi*[1]).

46. **Inseninarea numelor.** Scolarii cari ştiu câte puţintică slovă, scrijală numele lor pe coaja nucilor şi-şi urmăresc apoi iscălitura toată vieaţa; pun şi anul.

47. **Fuga** cu picioarele împleticite, adică aruncându-le unul peste altul, dela încheieturi, încă o încearcă copiii.

48. **Gâcire.** Când un copil se uită într'o parte, altul vine pe la spinare, îi pune palmele peste ochi şi nu-i dă drumul până când nu-l gâceşte. Şi-l ţine într'atâta, că chiar dându-i drumul, cela vede stele verzi înaintea ochilor, din pricina strângerii.

49. **Vărguţele,** flexibile, îndoite, slujesc în mâna unora să plesnească pe alţii, peste ce apucă.

50. **Straie nouă.** Când unul are straie nouă, altul se apropie de dânsul şi luându-i-le, cearcă postavul sau *matirìa* (stofa, materia) s'o vadă de-i groasă. Când îl apucă de haină, îl şi pişcă, zicând:

— Măi, da' groasă matirie!

51. **Fugă săltată.** Copiii mici fug a joacă, păşind şi apoi sărind tot cu piciorul acela şi apoi schimbând şi pe celălalt.

52. **Iedeşul.** Iedeşul este numele osului dela furca pieptului, la pasări. Copiii şi oamenii bătrâni au, relativ la acest os, două practici: 1) Apucă unul de un capăt şi altul de alt capăt şi trag fiecare să-l rupă. De partea cui se rupe capătul, acela va murì mai înaintea celuilalt. Dacă osul se rupe drept în două, vor murì amândoi cam în acelaş timp 2). Fără a mai aveà în vedere acest lucru, pun rămăşag pe cevà.

— Dacă se rupe al tău, să aduci o sarcină de iarbă la porci.

— Şi dacă se rupe al tău, să aduci tu o dăsagă de pepeni.

Şi trag; sau:

— Hai iedeş pe un sân de nuci: dacă-i rămâneà tu (cu iedeşul pierdut), să mi-l dai mie; dacă rămân eu, să-ţi dau eu ţie.

Dar se poate să nu se aibă în vedere al cui capăt se rupe,

---

1) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 76.

ci numai trag şi-l rup. Pentru aceasta, unul dă capătul rupt celuilalt şi acesta zice :

— Ştiu! Şi tot „ştiu“ trebue să-şi zică unul altuia ori de câte ori unul dă celuilalt un lucru. Când se întâmplă de unul nu bagă de seamă şi nu-şi aduce aminte, cel ce a dat zice: „iedeş“ şi celalt rămâne păcălit şi dator să împlinească rămăşagul pus.

Copiii mai au şi alte practici relative la prinsorile sau rămăşagurile dintre ei: 1) dau mână; 2) dau degetele mari după ce-au făcut „ptiu!“ asupra lor. [1]

53. Cine nu se teme, este cel căruia făcându-i cu degetul (ameninţându-l) spre ochiul lui, nu-l închide. Fricosul îl închide, cu toate că ştie că nu va fi lovit. [2]

Iată ce se rosteşte prin unele părţi din Bucovina cu acest prilej :

— Ai fost în pădure?

— Am fost.

— Ai văzut un lup?

— Am văzut.

— Te-ai temut de dânsul?

De regulă celalt spune că „nu“, iar încercarea cu degetul arată dacă acela spune minciuni ori ba.

54. Incercare de putere. In Bucovina obicinuesc tinerii a-şi încercà puterea în chipul următor : Un flăcău se întinde pe pământ cu faţa în jos şi altul se întinde *oblu* deasupra lui, cuprinzându-l cu mânile de subsiori şi apoi aducându-le după ceafă, îşi încleştează degetele astfel că cel dedesubt, strâns ca în fiare, trebue să-l ridice. [3]

55. De-a cârligul se numeşte când doi stând în picioare, faţă în faţă la oarecare distanţă şi înţepeniţi bine în pământ, se prind ca în cârlige de degetele arătătoare, căutând astfel să se urnească

---

1) In Muntenia se chiamă *iadeş*.

Iadeşul îşi are originea în persanul *iadest*=am ştiinţă, format şi el din *iad*=reminiscenţă şi *daşten*=aduc aminte.

Obiceiul există şi în dreptul roman—*sponsio* (promisiune solemnă), un rămăşag între doi, după care cel învins trebuià să plătească ceeace datorà (*Amicul poporului român*, IX, p. 277—8).

2) Astfel se încearcă şi vitele spre a vedeà dacă nu-s oarbe.

3) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 656.

unul pe altul din loc: însă dacă şi-ar da unul altuia drumul, ar puteà să-şi spargă capetele de pământ.[1])

56. **De-a balanca.** *Balanca* este un băţ lung ca cele de mână, la un capăt mai subţire iar la celalt mai gros. Se aruncă cel gros înainte pe *toloacă*. Se *cinchesc* jos. aproape ca şezând şi făcându-i vânt balancei, îi dau drumul. Ea se duce de câtevà ori peste cap şi apoi drept până la ţinta ce au pus. Ţinta poate să fie de 5—6 stânjeni moldoveneşti. Acolo stă un băiet care se chiamă că „o paşte". Dacă a trecut de ţintă, mută semnul până acolo şi tot acolo trebue şi ceilalţi să o arunce, iar cel ce a aruncat-o mai slab, vine la *păscare* şi merge cel ce a păscut până atunci.

Tot astfel se joacă ciobanii cu cârligele lor ciobăneşti, aruncându-le din deal la vale. Astfel mai aruncă şi nişte beţe ca de-o palmă ce merg ca săgeata. [2])

57. **Desfacerea palmei.** Unul strânge palma şi o face pumn, iar altul îşi cearcă puterea, trudindu-se să-i desfacă degetele.

POMENIRI DESPRE DIFERITE JOCURI.

1. **De-a bubuţu'**; *bubuţul*=pumnul, lovitura cu pumnul.[3])

2. **La leuca,** jocul ce se face în Sâmbăta mare, noaptea spre Dumineca Paştilor în cimitir, în jurul unui foc făcut de cruci putrede şi uscate. Dacă cuvântul e de origine celtice, în sensul primitiv, înseamnă piatră, cfr. răd. celt. *liag*, *leng,* piatră miliară, „mensuras viarum nos *milliaria*, Galli *leucas*" (Isidor. f. Inscr., cit. de Sulzer, p. 155). Dar pietrele miliare sunt monumente; deci leuca = monument. Mormintele sunt tocmai monumente, mai ales pietrele dela morminte,—deci *leuca* în uzul citat: *„la leucă"* = la morminte.[4])

3. **De-a bostănelul,** în Bucovina.[5])

4. **De-a cuiul,** pare = A. IV. 6.[6])

1) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 656.
2) *Ibidem*, p. 656—7.
3) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 22.
4) *Ibidem*, p. 96.
5) E. N.-Voronca *op. cit.*, p. 789.
6) Comunic. de d. Şt. St. Tuţescu, Catanele-Dolj.

5. **De-a leapșa.**[1])
6. **De-a porumbeii.**[2])
7. **De-a asurduca** (Banat).
8. **Cureaua roșie.** „
9. **Puișorii.** „
10. **Doda nică cu furnică.** (Banat)
11. **De-a masa (de-a measă).** „
12. **Mâța oarbă.** „
13. **Cleanța.** „
14. **Lopta**[3]). „
15. **De-a brăzdița.**
16. **De-a bostanul (?).**
17. **De-a halea-malea.**
18. **De-a sâta cumetrei.**
19. **De-a boul.**
20. **De-a balanea.**
21. **De-a tăncușa.**
22. **In dupi.**
23. **In țarc.**[4])
24. **Drichia.**[5])

1) P. Ispirescu, *Poveștile unchiașului sfătos*, București 1907, p. 72.
2) *Ibidem*, p. 79.
3) *Etym. Magn. Rom.*, p. 609.
4) V. Alecsandri, *Poezii populare*, București, 1908, p. 244.
5) C. Sandu-Aldea, *op. cit.*, p. 225.

CÂNTECE DE LUARE IN RÂS
ŞI ALTELE.

I. CĂTRE OAMENI.

---

8. **Către fete.** Cântecul acesta se aseamănă de altfel aproape în întregime cu un cântec moldovenesc. *Leverda*, care urmează.

Leverda picior de raiu,
Şapte fete pe-un malaiu.
Şi malaiul de mohor,
Şapte fete pe-un topor.
Şi toporul de oţel,
Şapte fete pe-un viţel.
Şi viţelul fără mamă,
Şapte fete pe-o cârlană.
Şi cârlana fără *viţă*,
Şapte fete pe-o căpiţă.
Şi căpiţă fără vârf,
Şapte fete pe-un sovârf.
Şi sovârful fără floare,
Şapte fete pe-o ciucoare.
Şi ciucoarea fără craci,
Şapte fete pe-un copac.
Şi copacul s'a uscat,
Fetele s'au măritat [1]).

33. In Bucovina se cântă:

—Cum te cheamă?
Zor de zeamă.
—Cum te strigă?
Mămăligă.
—Cum te taie?
Cu mălaie.
—Cum te 'mpuşcă?
—C'o găluşcă.
Sau:
—Hap! găluşcă [2]).

Cântec asemănător cu acesta îl au şi copiii macedo-români [3]).

37. In Bucovina:

Măi baiete

---

1) E. Sevastos, *Cântece moldoveneşti.* Iaşi 1888, p. 318. Despre aceasta vezi ce se mai află şi în E. N.-Voronca, *Studii în folclor*, Buc. 1908, p. 201-203.
2) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 655.
3) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 31 şi 56.

Cucuiete,
Mână roata pe părete[1]).

39. Asămănări cu altele[2].

55. **Unui Jidan** ce umblă cu pantalonii peste *turètcele* (carâmbii) ciobotelor, ca să creadă lumea că are ciobotele copiii îi strigă:

Foaie verde de ciuperci,
Pantaloni peste turetci,
Ia-l drace de pe poteci.

56. Unuia cu numele **Trandafir:**

De departe trandafir,
Iar d'aproape borş cu ştir.

Se aude şi ca proverb, însemnând o desiluzie care-ţi dădeà o aparenţă frumoasă.

57. Celor cu numele de familie sau cu porecla **Furtună** Fortună):

Furtunache cel nebun
Strânge pietre de pe drum
Şi le pune 'n buzunari
Şi-i pare că-s coarne de mari(?)[3].

In Ţepu:

Şi-i pare că-s gologani.

58. In Moldova copiii se joacă spunând despre un Jidan păgubaş următoarele:

Incă m'am dus la Doro-[hoiu
C'un ·căruţ de usturoiu;
Când ies afară,
Iapa este, mânzul nu-i,
Am prepus pe dumnealui,

arătând primarului că a prepus pe cutare sau pe cutare dintre ei ca tâlhari[4]). Acest cântec este probabil din *iapa prăpădită* (A. I. 24).

60. **Unui Nicolae:**

Nicolae,
Pui de gaie[5]).

1) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 785.
2) Vezi în ale mele *Jocuri*, Mem. I., p. 100; Mem. II. p. 113.
3) E. N.-Voronca, *op. cit*, p. 417.
4) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 550.
5) Gr. Tocilescu, *op. cit.*, V. I. P. II, p. 1133.

Sau:

Niculae
Puiu de gaie,
Dă-mi un puiu
Să nu te spuiu,
Că te pune mă-ta 'n cuiu
Şi te mâncă cu făsui[1]).

---

1) I. A. Zane, *op. cit.*, VI, p. 235.

II. CĂTRE VIETĂŢI, LUCRURI, DIVERSE.

1. Cântecul ariciului. *Variantă* din Romanaţi:

Arici,
Arici.
Pogonici,
Du-te la moară
De te 'nsoară,
Şi iea fata lui Cioboară,
Cu cercei
De nouă lei,
Cu mărgele
De surcele.

şi:

Arici,
Arici,
Pogonici,
Du-te la moară
De te 'nsoară,
Şi iea fata lui Cicoare,
Cu cercei
De nouă lei,
Cu mărgele
De surcele.

Sau alta din Gorj:

Arici,
Arici,
Pogonici,
(H ai la moară
De te 'nsoară,
Şi iea fata lui Cicoară
Şi boii 'mpăratului
Şi caleaşca Radului. [1])

3. Cântecul gălgăriţei îl au şi copiii macedo-români.[2])

4. Cântecul melcului. Variante din Romanaţi:

Melc,
Melc,
Codobelc,
Scoate coarne boiereşti,
Şi te du la baltă
Şi bea apă caldă;
Şi te du la Dunăre,
Şi bea apă tulbure;
Şi te suie pe *boştean*,
Şi mănâncă leuştean.

---

1) Gr. Tocilescu, *op. cit.*, Vol. I. Partea I, p. 508.
2) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 191.

Sau :

Melc,
Melc,
Codobelc,
Scoate coarne boierești,
Și te du la Dunăre,
Și bea abă tulbure
Și ad'o de-a(ca? limpede,
Să spălăm cămeșile.
Pe-ale mele,
Pe-ale *tele*,
Pe-ale lui nea Stan din vale.
Și mănâncă leuștean
Și te fă cât un buștean.[1])

Variante mai sunt încă.[2])

In sfârșit, acest cântec se mai aude, schimbat însă, și atunci când le intră copiilor apă în urechi la scăldat, ca la B. II. 9. Copiii iau două pietricele și le pun la urechi zicând:

Melc, melc,
Cotomelc,
Scoate apă din urechi,
Că ți-oiu da un ban vechiu
Și-o lingură de curechiu
Și-o palmă peste urechi....

apoi aruncă peste cap îndărăt pietricelele în apă zicând:

Frigurile mele
Pe cine-i în piele (Hațeg)[3]).

Cântecul îl cunosc și copiii macedo-români.[4])

6. In Bucovina copiii scuipă în palmă, fac cruce pe tăișul celeilalte palme și zic:

Scoate, drace, cė-ai furat,
Că te-oiu bate spânzurat
Cu fiarele plugului
Pe părțile dosului.

Taie apoi, lovind odată, și încotro sare stupitul, într'acolo caută.[5])

In județul Tutova se cântă:

Scoate drace ce-ai furat,
Că te-oiu bate spânjurat ;

iar în Suceava :

Scoate drace ce-ai furat,
Că te-oiu bate spânzurat
In mijlocul drumului
Cu fiarele plugului.[6])

---

1) Gr. Tocilescu, *op. cit.* Vol. I. Partea I, p. 507.
2) G. D. Teodorescu, *Poezii populare*, p. 191; *Albina* III, p. 1152—3.
3) *Etym. Magn. Rom.*, p. 1278.
4) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 192.
5) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 550.
6) *Șezătoarea*, VI, p. 31.

O variantă a acestui cântec o cunosc şi copiii macedo-români [1]).

7. Cântec către luna nouă. In Bucovina, la *craiu-nou* se cântă:

Ptiu! ptiu! craiu vechiu,
La duşmani nou,
Da' la noi vechiu!

Şi sar în sus copiii. Dacă zici „nou“, blastămă morţii, zicând:

— Dă doamne ţie craiu aşà de nou, cât îi trăì!

Nici să zici că se vede, căci plâng morţii; e păcat şi ei te blastămă zicând:

— Dă Doamne ţie, aşà să vezi cât îi trăì!

Şi încă alte datine şi credinţe.[2])

Prin alte părţi, este credinţa că dacă ieşi afară şi vezi craiu nou, să zici:

— Sănătate în casă şi ploşniţele afară.

De ai asemenea podoabă în casa ta, ori de eşti bolnav, să zici:

Crai nou,
Crai nou,
Na un fideleş gol,
Dă-mi unul plin:
Roş ca călina,
Gras ca slănina.

Asemenea se potriveşti totdeauna, când este craiu nou, să ai parale în pungă, dacă vrei ca toată luna să te joci cu ele.[3])

In Botoşani, este datină ca atunci când vezi craiu nou, să sari în sus şi să zici:

Craiu nou,
Craiu nou,
Sănătos m'ai găsit,
Sănătos să mă laşi;

Sau: Craiu nou,
Craiu nou,
Cu bani m'ai găsit,
Cu bani să mă laşi;

şi aruncă o bucăţică de pâne către lună; sau zic cum se zice şi în Bucovina, lăsând la o parte cele două versuri din urmă.[4])

8. Istoria degetelor şi a iepurelui o au şi copiii Macedo-Românilor.[5])

9. Ca să scoată apă din ureche, vezi mai înainte B. II. 4.

11. Ca să treacă ploaia. Ca descântec, sau mai bine zis ca

1) P. Papahagi, *op. cit.,* p. 95.
2) E. N.-Voronca. *op. cit.,* p. 614—5.
3) *Şezătoarea,* I, p. 191.
4) E. N.-Voronca, *op. cit.,* p. 316.
5) P. Papahagi, *op. cit.,* p. 17.

vrajă, acest cântec se pronunţă adesea, precum în jud. Neamţ, împotriva ploilor. El sună:

Stăi ploaie călătoare,
Că te-ajunge sfântul
[soare
Şi-ţi taie picioarele
Cu un maiu,
Cu un maiu,
Cu sabia lui Mihaiu,
Cu cuţite·
Ascuţite,
Cu topoare ruginite.

La vrăjire, descântătoarea iea trei topoare şi un cuţit şi stând în mijlocul curţii pune topoarele jos; luând unul, îl învârte peste cap ameninţând ploaia cu toporul şi cu cuţitul. In urmă, înplântă toporul în spre răsărit; vrăjind cu al doilea topor, îl inplântă spre apus; pe al treilea împreună cu cuţitul le împlântă iarăş în partea din cotro vine ploaia.[1])

Prin alte părţi, cântecul se reduce la:

Treci ploaie trecătoare,
Ca brânza prin strecătoare!

Variantă:

Treci ploaie trecătoare,
Că te-ajunge sfântul
[soare,
Şi-ţi taie picioarele,
Cu un maiu,
Cu un paiu,
Cu căciula lui Mihaiu,
Plină de coji de mălaiu.
Ado, moaşă, druga,
Să lovesc pe murga;
Murga cufurită,
Ploaia risipită.[2])

In Moldova de sus:

Stăi ploaie,
Că te moaie,
Că te-ajunge soarele
Şi-ţi taie picioarele[3]).

In Mahala, Bucovina, ca să stea ploaia, copiii strigă:

Stăi ploaie, călătoare,
Că mămuca-i vrăjitoare
Şi nenica ghiocel (diecel ?)
Şi ţi-a face-un colăcel
Şi ţi-a da de sufleţel.[4])

Din Petia-Suceava, ca „descântec de ploaie“:

Fugi ploaie călătoare,
Că te-ajunge sfântul
[soare,
Cu un paiu,
Cu un maiu,
Cu sabia lui Mihaiu.

---

1) Gr. Tocilescu. *op. cit.* Vol. I. Partea II, p. 1549: cu prea puţine schimbări şi în V. I. P. I., p. 510.
2) *Albina,* V, p. 77.
3) E. N.-Voronca. *op. cit.*, p. 930
4) Idem, *ibidem,* p. 363.

Din Mălini-Suceava:

Stai ploaie curgătoare,
Că te-ajunge sfântul
[soare,
Cu un maiu,
Cu un paiŭ,
C'o bucată de mălaiu,
Cu sabia Domnului,
Cu cuţitul orbului,
Taie capul omului
Şi pune pe-al Domnului.

După ce recitează aceste versuri, se pune în faţa casei un topor cu ascuţitul în sus, o sapă, o cociorvă şi o lopată.[1] In Ţepu, se înfinge în pământ un topor, o secure, ori altă unealtă de fier, ca să nu ploaie cu piatră.

Variante mai sunt.[2]

12. Istoria fetei. *Variantă:*

Asta-i gura
Gangura,
Ista-i nasul,
Fârtănasul:
Ista-i ochiu,
Bazaochiu,
Asta-i geana,
Coţofana:
Iasta-i fruntea tăvăluc.
Ista-i părul vălătuc,
Tumba, tumba, tumba, tumba!

Zicând „tumba", freacă părul din frunte.[3])

„Şi mătuşa Aniţa zâmbeà dulce şi prindeà a rostì moale, pe acelaş glas, mângâindu-i pe rând (copilului) cu două degete, degetul cel mare şi arătătorul dela mâna dreaptă, părţile rostite:

Barbă-bărbue,
Gură-gurărie.
Nas-năsăluc,
Ochi-bazaochi,
Sprincene-coţofene,
Frunte-vălătuc
Hop de ţuţuluc!

Şi-l apucà de cârlionţul auriu de pe frunte: iar Ghiţişor dădeà capul pe spate şi începeà a-şi tremurà guşa într'un râs argintiu, care răspândeà, par'că, lumină împrejur".[4]

Variante macedo-românе.[5]

13. Istoria celor 10 numere. Prin unele părţi din Oltenia, începe cu versul:

Una-mi este luna,

şi apoi urmează restul.

14. La scăldat. Prin unele părţi ale Ardealului, după ce-au ieşit din apa unde s'au scăldat, şi până să se 'mbrace, copiii cântă:

1) *Şezătoarea*, I, p. 186 7.
2) P. Ispirescu, *Pov. unch. sfăt.*, p. 112.
3) Din Ţepu-Tecuciu.
4) N. N. Beldiceanu, în *Semănătorul*, VI, p. 68.
5) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 16—7.

Frigurile mele,
La *Calie* 'n piele.

Vorba *Calie* ar arătà o ființă închipuită despre care cred copiii că poate răbdà frig cât de mare.[1])

15. Cântecul poloboculni. In Bucovina, cu prilejul cinstirii, împreună cu alte cântece se aude și acesta:

Poloboc,
Poloboc,
Ia mai stăi pe loc
Să-ți citesc molifta ta,
Până ne vom îmbătà.[2])

Iar prin alte părți:

Prea cinstite poloboc,
Ia mai stăi puțin în loc,
Să venim noi vr'o câțivà,
Inspre mântuirea ta![3])

16. Când li se schimbă copiilor dinții. Prin Botoșani se aude:

Cioară, cioară,
Na-ți un dinte de fier,
Dă-mi altul de oțel.

Tot astfel le rostesc și copiii macedo-români[4]).

Cu privire la dinți, în *Magia simpatică*, iată ce aflai scris cu prilejul unei monografii engleze, *Golden Rough* de J. G. Frazer (tradusă în franțuzește: *Le rameau d'or*, de R. Stiébel și J. Toutain):

„Un salbatec nu înțelege decât foarte rar deosebirea dintre „natural" și „supranatural", pe care o face omul mai civilizat. Pentru el lumea e condusă din toate părțile de agenți supranaturali, de ființe personale cari lucrând pentru motive asemenea celor cari-l fac pe el însuș să lucreze, pot fi ca și el mișcate, prin apeluri de milă, la speranța sau la frică. Dar pe lângă ideà unei lumi pline de forțe spirituale, omul primitiv mai are și o altă concepție: că natura este constituită dintr'o serie de evenimente cari se produc într'o ordine invariabilă, fără intervenirea nimanui.

Din aceasta credință derivă „magia simpatică", care are o mare însemnătate în cele mai multe sisteme de superstiție, și care conține poate de fapt noțiunea modernă a legilor naturale. Deși aplicațiunile acestei filozofii sunt numeroase (căci aceasta este mai mult un sistem de filozofie decât o artă), principiile fundamentale pe cari ea se bazează, se pot rezumà la două. Primul e, că efectul seamana cauzei ce l-a produs; al doilea, lucrurile cari au fost odată în contact și nu mai sunt acum, continuă încă a aveà influență unul asupra altuia, ca și când contactul ar persistà. Din primul principiu, sălbatecul deduce, că dacă îl urmează, el poate face tot ce dorește; din al doilea el deduce, că poate să aiba influență departe, dupa voința sa, asupra unei persoane, ori a unui obiect din care poseda o părticică. Acest din urmă fel de magie, bazată pe credința unui fel de simpatie ascunsă, stabilită în mod indisolubil, între obiectele cari au fost odată unite, se numește *magie simpatică* în adevăratul înțeles al cuvântului".

Un exemplu interesant de magie simpatica, zice traducătorul de până

1) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 25.
2) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 907.
3) *Arhiva*, IV, p. 223; E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 139.
4) P. Papahagi, *op. cit.*, p 190.

aici, găsim în credințele și obiceiurile poporului nostru în legătură cu *dinții;* el se află și la alte popoare, după cum ne arată Frazer.

Când un copil își schimbă un dinte de lapte, e obiceiul ca copilul să arunce dintele pe acoperișul casei, strigând :

— „Cioară, cioară, na-ți un dinte de os (fier), dă-mi unul de oțel" și variantele deosebite.

Afară de asta, oricine când își scoate un dinte, trebue să-l păstreze într'o legăturică, la un loc ascuns sau aproape de sine, pentru ca să nu-i mai cadă și alții.

Iată ce găsim în Frazer relativ la acest caz de magie simpatică:

„La Australieni este obiceiul de a scoate tinerilor unul sau mai mulți dinți din față în timpul ceremoniilor de inițiare, la care ei trebue să fie supuși, înainte de a fi admiși printre bărbați. Motivul acestui obiceiu e neexplicabil; ceeace ne interesează aici este credința unei relațiuni între tânăr și dinții săi, după ce i-a scos.

„La câtevà triburi de pe râul Darling (Noua Galie de sud), dintele scos erà pus sub scoarța unui arbore, aproape de un râu sau de o gaură plină cu apă. Dacă scoarța creșteà pe deasupra dintelui, sau dacă dintele erà dat afară și cădeà în apă, erà semn bun, totul va merge bine; dar dacă el rămâneà la vedere și dacă furnicile treceau pe deasupra lui, ei credeau că băiatul va suferì de durere de gură. In triburile din Victoria, arborele sub care dinții fuseseră puși, devenià oarecum sacru. Numai câțivà membri ai tribului îl cunoșteau; tânărul nu trebuià să știe niciodată unde au fost ascunși dinții săi. Dacă el murià, părinții cojiau tulpina arborelui și făceau foc de jur împrejur, pentru a-l uscà complet ; astfel făceau un monument în memoria defunctului. Acest din urmă obiceiu arată bine credința relațiunii dintre corp și dinții cari au făcut parte din el. La Murringi și în celelalte triburi din Noua Galie de Sud, dintele scos erà dintâiu încredințat unui bătrân, pe urmă îl treceà dela un cap de familie la altul, până făceà ocolul comunității; reveniă apoi la tatăl tânărului și pe urmă la tânărul însuș. In nici un caz nu trebuià pus într'un sac ce conține substanțe magice, căci atunci proprietatea lui ar fi fost în pericol. D-l A. W. Howit adună odată dinții tinerilor inițiați, dar bătrânii tribului îl rugară cu multă staruință să nu-i pună într'un sac, unde știau că el a pus fragmente de cuarț, căci puterea magică a acestor fragmente ar fi trecut în dinți și ar fi vătămat pe tineri. Trecuse aproape un an de când d-l Howit primì vizita unuia dintre cei mai însemnați membrii ai tribului, care parcursese aproape 500 km., pentru a căutà dinții în chestiune. El povestì că unul dintre tinerii oameni erà bolnav și credeà că dinții săi ar fi rău păstrați, dar se asigură că dinții au fost ținuți într'o cutiuță separată, la o parte de orice bucăți de cuarț, și îi luă cu sine bine învăluiți. In tribul Dieris (Australia de sud) se învălue dinții scoși în timpul de inițiare în pene de cazuar. Tatăl, sau cea mai apropiată rudă a tânărului îi păstrează până ce gura se vindeca și chiar mai mult timp. Apoi se procedează la o ceremonie. care are de scop a scoate toată vieața din dinți. Tatăl, însoțit de câțivà bătrâni, rostește câtevà cuvinte fără șir, pe urmă clatină dinții, îi scoate și-i duce la o oarecare distanță și îi îngroapă cam la 35 cm. adâncime. Dacă el n'ar fi făcut această ceremonie, tânărul ar fi avut răni cari i-ar fi strâmbat gura; nu numai că el n'ar fi putut vorbì, dar și figura sa ar fi fost strâmbată. Această ceremonie este interesantă, căci ea ne arată sforțările făcute pentru a rupe legătura ce unește pe om cu o parte separată din corpul său.

„De asemeni la Indienii de pe râul Thomson (Columbia britanică, America) dacă un copil pierde dinții, tatal său îi iea și-i pune într'o bucățică de carne, îi învălue așà până nu-i mai vede și pe urmă îi dă la un câne care-i înghite. Autorul care descrie acest obiceiu, nu dă alte lămuriri; noi am puteà crede că aceasta se face ca copilul să-și recapete dinții tari ca ai cânelui. In Sussex (Anglia), sunt aproape 30 de ani, o servitoare se opuneà faptului de a aruncà dinții copiilor, sub cuvânt că, dacă un animal îi găsește și-i roade, copiii vor aveà aceiași dinți ca acel animal. Ea a istorisit cum un oarecare Simmons aveà dinții din falca superioară asemănători cu din-

ţii unui porc şi aceasta din cauză că mumă-sa ar fi aruncat din nebăgare de seamă dinţii săi de lapte în mâncarea preparată pentru porc.“

La Arabi, când un copil pierde un dinte, îl iea între degetul cel mare şi cel arătător şi-l asvârle către soare zicând: „Dă-mi unul mai bun“; noii dinţi cresc atunci drepţi, bine uniţi şi tari. „Soarele, zice Tharafah, dă micului copil un dinte alb şi lucios, ca o piatră de grindină“. Se aruncă deci dintele către soare, pentrucă de acolo vine grindina şi în consecinţă soarele poate trimite dinţii albi şi lucitori ca grindina.

In alte ţeri, dinţii scoşi sunt puşi într'un loc unde ar puteà fi găsiţi de un sobolan sau vreun şoarece, în speranţă că dinţii noi vor aveà tăria dinţilor de rozători. Aproape în toate părţile în Germania tradiţiunea populară recomandă, când cineva scoate un dinte, să-l pună într'o gaură de şoarece; dacă se urmează astfel cu dinţii de lapte ai unui copil, apoi el nu va aveà niciodată durere de dinţi. Se mai poate, de asemenea, ca să se pună copilul îndărătul unui cuptor şi să arunce dintele său înapoi pe deasupra capului său zicând: „Şoarece! dă-mi un dinte de fier, eu îţi dau dintele meu de aur!“ Atunci ceilalţi dinţi nu se vor mai strică. Pe unele locuri se zice: „Şoarece dă-mi un dinte nou“, sau: „Şoarece! eu îţi dau un mic os, dă-mi o mică piatră“, sau încă: „Şoarece, iată un vechiu dinte pentru tine, fă-mi unul nou“. In Bavaria se zice că dacă se respectă această tradiţie, dinţii de al doilea rând ai copilului vor fi albi ca dinţii şoarecelui. Slavii de sud îşi învaţă copiii a-şi aruncà dinţii într'un colţ întunecos zicând: „Şoarece, şoarece, iată un dinte de os, dă-mi în loc unul de fer“. Departe de Germania, în Rarolonga, în Pacific, când se scot dinţii unui copil, se cântă:

Mare şobolan, mic şobolan,
Iată dintele meu cel vechiu,
Te rog, dă-mi altul nou!

Cineva strigă în acelaş timp: „O şobolan! Iată dintele său! dă-i unul de aur!“ La Ilocans de Luçon (Philippine) când dinţii copiilor încep să se mişte, îi scot cu aţa şi-i pun în locurile unde şobolanii ar puteà să-i găsească. In Mexicul vechiu, când unui copil îi ieşià un dinte nou, părinţii săi puneau dintele de lapte într'o gaură de şoarece; fără aceasta, credeau ei că dintele cel nou n'ar fi putut creşte. Altă aplicaţie puţin diferită, dar mai barbară, există în Şvabia, unde în timp ce copilului îi cresc dinţii, îi atârnă la gât capul unui şoarece, pe care-l rupsese cu dinţii încă pe când trăià. De altfel trebue să aibă grijă a nu face noduri la şiretul de care erà legat capul şoarecelui ce erà atârnat la gâtul copilului. In Bohemia acelaş obiceiu există, dar şiretul trebue să fie roş şi pe el trebue să fie atârnate trei capete de şoareci în loc de unul. Dinţii sunt aruncaţi şi pe acoperişul casei, pentrucă şi acolo pot fi găsiţi de şoareci şi se învoacă şobolanii, pentrucă ei sunt recunoscuţi că au dinţii tari. In Arhipelagele Serangao şi Gorong între Noua Guineie şi Celebes, când un copil pierde dintele sau de lapte, îl aruncă pe acoperiş zicând: „Şoarece, îţi dau dintele meu, da-mi-l pe al tău“. In Ambogna obiceiul e acelaş, iar cuvintele sunt: „Iea acest dinte şi da-mi altul mai bun“. In insulele Kei, la sud-vest de Noua Guinee, când un copil e aproape să schimbe dinţii, se urcă pe acoperiş pentru a oferì şobolanilor dinţii săi.

Interesant e de altfel pricina pentru care toate popoarele învoacă *şoarecele,* pe când noi şi fraţii Aromâni, cerem dinţii dela *cioară* (A şi G. Murgoci în *Sămănătorul,* VI., p. 170—4.

De altfel idea despărţirii dinţilor ca parte din organismul omenesc, de corp, aşà cum se arată mai sus, se aplică şi la alte parţi ale corpului. *Părul* care rămâne în pieptene la pieptănat nu se aruncă pe foc sau în gunoiu, ci se pune în gard, să putrezească sânguri. *Unghiile,* când omul şi le taie nu se aruncă în gunoiu, ci se pun într'un loc curat, sau sunt suflate în vânt. Tot astfel *scăldătoarea* copiilor mici şi *zoile* dela diferite feredeie de leac se varsă tot în locuri curate. Chiar *urma,* lăsata de picior pe pământ, nu-i lucru fara nici un rost; tot astfel *ţărâna dela mormânt, hainele,* etc.

20. Când un copil plânge. Cântecul acesta se întrebuințează și ca proverb [1]).

21. La sughiț. In Botoșani, se spune o vorbă, așà în vânt, fără a i se ști însemnătatea:

Chef și bucurie
In deal la bostănărie [2]).

26. Cântecul soarelui. O frântură din cântecul pomenit, în altă parte [3]).

27. Cântecul oii. In Bucovina, în loc de *oaie* avem *cucul*:

Cucule maria ta,
Am venit la dumneata,
Să-mi dai calul și iapa,
Să mă duc la soră-mea,
C'am auzit c'a făcut trei
[feți
Logofeți
Cu părul de aur creț,
Să mă îmbrac cu straie verzi,
Cu cai 'mpăratului,
Cu biciul vâtavului [4]).

Pentru asemănări, vezi și A. II. 16.

Aceste cântece se aud întrebuințate și ca *gâcitori.* Iată pe cea a *lupului:*

Am o oaie coacăză,
Se roagă la cuc:
— Cucule, maria ta,
Să-mi dai caii cu căruța,
Să mă suiu la Măriuța,
C'am auzit c'a fătat
Trei iezi
Logofeți
Cu părul de aur creț.
Unul a pierit,
Unul a murit,
Unu 'n munte sa suit
Cu cai soțului,
Cu căruța 'mpăratului,
Cu biciul vătavului.

Sau:

Am o oaie oacheșă,
Șade jos și deapănă,
Și se roagă robului,
Și se 'nchină cucului:
— Cucule măria ta,
Am venit la dumneta,
Să-mi dai căruța
Cu streșinuța
Să mă duc la soră-mea,
C'am auzit c'a făcut
Doi feți
Logofeți,

1) I. A. Zanne, *op. cit.*. II., p 699.
2) E. N-Voronca, *op. cit.*, p. 789.
3) P. Ispirescu, *Pov. unch. sfăt.*, p. 112.
4) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 768.

Cu părul de aur creţ:
Unul şade cu maţele 'n pahar
Şi unul cu sângele 'n zahar [1]).

Ca ghicitoare pentru *untişcă:*

Am o oaie rapănă,
Şade 'n deal şi deapănă
Şi se 'n chină rugului
Şi se roagă cucului:
· Cucule, măria ta,
Am venit la dumneata,
Să-mi dai calul dumitale
Să mă duc la socru-mare,
C'am auzit c'a fătat:
Sub un munte rotunzat,
Şi-a făcut trei feciori,
Trei frăţiori!
Unul a murit,
Unul a pierit,
Unu 'n munte s'a suit
Cu sângele 'ntr'un *zăhan*,
Cu maţele 'ntr'un pahar.

Sau:

Este o babă hreapănă,
Şade jos şi deapănă
Şi se roagă lupului
Şi se 'nchină cucului:
— Cucule, măria ta,
Am venit la dumneata.
Să-mi dai calul şi căruţa,
Să mă duc pân' la măi-
[cuţa,
C'am auzit c'a făcut
Trei feţi
Logofeţi
Cu părul de aur creţ:
Unul a murit,
Unul a pierit,
Unu 'n munte s'a suit
El în munte cu ciocanul a dat,
Muntele s'a cutremurat,
Fetele s'au măritat,
Eu bacşiş am căpătat.
Ieşi fetiţă
La portiţă
Că te-aşteaptă Daleon,
Daleon fecior de domn [2]).

Altul, cu foarte puţine deosebiri, sună:

Cucule, măria ta,
Venii până la dumneata,
Să-mi dai un cal po-
[rumbac,
Să mă duc până la Novac,
C'am auzit,
Fi-mea a făcut
Doi feţi
Logofeţi,
Unu 'n munte s'a suit,
Muntele s'a *sudumit*,
Mă dusei la musca mare,
Musca mare treierà
Şi *a* mai mică vânturà,
Cu pană de ciocârlie,
Hi! Marie, hi! [3])

pentru care vezi şi B. II 27.

---

1) Artur Gorovei, *Cimiliturile Românilor*. Bucureşti 1898, p. 216.
2) *Ibidem*, p. 381—2.
3) Gr. Tocilescu, *op, cit.* V. I. P. I, p. 516.

Dar numărul variantelor nu se încheie [1]).

29. Cântec către ciori. In Bucovina şi prin Moldova de sus, copiii de jucărie pun mânile una peste alta, se ţin cu degetele de pielea mânii deasupra şi zic:

Câr, cioară,
Dela moară,
Cu făina 'n poală!
Cu mânile de aluat,
Că buzele ţi-ai spurcat,
Câr! Câr!

Si zicând aşà împrăştie îndată mânile ca şi cum ar sburà cioarele [2]).

30. Variantă din Teleorman:

—D'unde vii, măi Nuţule?
—Dela pârâu repede.
—Ce-ai văzut, măi Nu-
[ţule?
—Doi pui de scripete.
—Cum făceau, măi Nu-
[ţule?
—Chiţai, chiţai, baniţa,
Dă-i cu stremuraliţa,
Dela vale pân' la deal,
Pân' la pomii lui Drăgan.
Floricică nu cădeà,
Nu e nean'-tău să te iea,
Şi e dus la Dobrogea,
Să iea bani cu secera,
Să plătească dajdia.
Dajdia 'mpăratului.
Drumul Ţarigradului [3]).

44. Cântec către cocostârc. Când copiii văd pentru întâia dată cocostârc, îi cântă:

Călăuzu,
Buzu,
Intoarce-te,
Invârte-te,
Ca popa 'n biserică.
Ca porcii prin fèregă,
Ca viţei 'n *stologol*,
Ca vacile 'n munte gol.

Stologolul este un loc închis cu *târşi* (crengi verzi), unde bagă gospodarii viţeii [4]).

45. Cuvinte cari se rostesc de copii când fac pe negustorii:

—Un'(-de) te duci:
La Tecuci [5]),
Ori la Necoreşti,
Ca să târgueşti?
— Unde m'aş duce, m'aş
[duce,
Dar mi-i că n'am ce aduce;

1) Gr. Tocilescu *op. cit.* V. I. P. I, p. 512-13, cuprinde alte patru cântece.
2) E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 139-40.
3) Gr. Tocilescu, *op. cit.*, V. I. P. I., p. 516.
4) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 80.
5) Capitala judeţului Tecuciu; Necoreşti (ofic.: Nicoreşti) şi Podul Turcului, (pron. pop,: Po'-Turcului), târguşoare în judeţ.

Unde aş plecà, aş plecà,
Dar mi-i că n'am ce cum-
[pără,
Că *io*-s negustor greu,
Să *ieu* marfă de-un leu [1]).
—Du-te la Podu-Turcului,
Că găseşti marfa pământului:
La tot crişmarul,
Umpli buzunarul;
La tot crişmarul,
Chisaua [2]) şi amânarul;
Iar la hanul dela nuc,
Cinci lulele şi-un ciubuc.

46. **Când tună şi trăsneşte,** copiii sburdă şi aleargă zicând:
Doame ajunge
Pe cel ce fuge [3]).

47. **Când plouă.** In Moldova de sus copiii cântă:
Plouă,
Plouă,
Babele se ouă
Intr'o casă nouă;
Fetele dumică,
Flăcăii mânâncă [4]).

48. Când în mijlocul unei roate de copii vine altul străin, copiii îi cântă, precum am auzit în com. Copou, jud. Iaşi: întrebările şi răspunsurile, le zice acelaş:
—Nemţişor,
Gotofinţişor,
Ce-ai în sânişor?
—Am un păduche
Care mă *stuche* (scuipă)
Şi în buzunar
Un ţânţar,
Lăutar.

49. Către soldaţi:
Căpitan,
Cap de bostan:
Colonel
Cap de purcel [5]).

1) T. Pamfile, M. Lupescu, L. Mrejeriu, *Carte pentru tineretul dela sate*, p. 130: „Un om se duce la un ciobotar să cumpere niste papuci pentru nevastă-sa; şi se întâmplase că ciobotarul cela n'aveà decât o singură pereche de papuci, şi şi-aceea proastă.
—„Cât cei pe dânşii? întreabă omul.
—„Zece franci; dar pentru dumneata las cu nouă şi jumătate.
—„Hei, hei! oftă omul,
Negustor greu,
Cu marfă de un leu!
Şi ieşì afară!"
2) Vas, adesea de lemn, cu capac, în care ţineau bătrânii mai înainte tutunul.
3) El. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 785.
4) *Ibidem*, p. 930.
5) Comunic de căp. Em. Popp din Bârlad.

50. Cântecul berzei:

— Barză,
Barză,
Ce ai în cioc?
— Un boboc.
— Dar în guşă?
— O căpuşă,
Vino la noi după uşă.
Dar în ghiare?
— Râşchitoare [1].

51. Cântecul caprei, folosit adesea şi ca sorţ, în Vâlcea:

Şiş capră cu mărgele,
Că-s mai multe viorele.
Bonciş
Bonciş
După casa lui Tiviş.
Tivison,
Busuioc,
Ranţurile,
Branţurile,
Cuscudia,
Veselia,
Ia-ţi mâna d'acia.

Variantă din Romanaţi:

Sare capra din argele
Cu mai multe ghiocele.
Rontiş
Bontiş,
După casa lui Tiviş.
Tivicana,
Berbecana,
Ranţurile,
Branţurile,
Cuscudia,
Veselia.
Spârc Măndia.

A doua variantă tot din Romanaţi:

Şişi capră cu mărgele,
Că sunt mai multe sân-
[cele
Şi mai multe ghiocele.
Ronciş,
Ponciş,
Pe la casa lui Tivici;
Tivicana,
Berbecana,
Ranţurile,
Banţurile,
Cucutia,
Veselia,
Spăimântà mânia [2]).

52. Părinţii sau fraţii cântă copiilor mai mici, fraţi sau surori, ca să stea în picioare, să stea *pop* sau *popuşor*:

Popuşor,
Popuşor,
Că-ţi dă mama un ouşor;
Păpuşică
Mititică,
Că-ţi dă mama o floricică.

53. Cântecul cocoşului, răspândit prin cărţile de şcoale primare: constituind aşà numitul „basmul cocoşului" prin Muntenia, iar în Moldova şi „povestea cucoşului".[3])

1) Gr. Tocilescu *op. cit.* V. I. P. I, p. 517.
2) *Ibidem,* p. 509.
3) Vezi: d. Şăineanu, *Basme,* p. 950; Per. Papahagi, *op. cit.*, p. 26 şi urm. cu alte teme.

Si erà un moș,
S'aveà un cucoș,
A, ce mai cucoș,
Cum cântà la moș!
Ia cântă, cucoșule,
Sai de joacă, moșule!
Si erà o vulpe.
Si-a mâncat cucoșul,
A, ce mai cucoș, etc.
Si erà un câne
Și-a mâncat cucoșul,
Vulpea pe cucoș,
A, ce mai cucoș, etc.
Si erà un lup,
Și-a mâncat pe câne,
Cânele pe vulpe,
Vulpea pe cucoș,
A, ce mai cucoș, etc.
Si erà un urs.
Si-a mâncat pe lup,
Lupul pe câne,
Cânele pe vulpe,
Vulpea pe cucoș,
A, ce mai cucoș, etc.
Și erà un par,
Și-a ucis pe urs.
Ursul pe lup,
Lupul pe câne,
Cânele pe vulpe,
Vulpea pe cucoș,
A, ce mai cucos, etc.
Și erà un foc,
Și-a ars pe par,
Parul pe urs,
Ursul pe lup,
Lupul pe câne,
Cânele pe vulpe,
Vulpea pe cucoș,
A, ce mai cucoș, etc.
Și erà o ploaie,
Și-a stins pe foc,
Focul pe par,
Parul pe urs,
Ursul pe lup,
Lupul pe câne,
Cânele pe vulpe,
Vulpea pe cucoș,
A, ce mai cucoș, etc.
Și erà un vânt,
Și-a sbicit pe ploaie,
Ploaia pe foc,
Focul pe par,
Parul pe urs,
Ursul pe lup,
Lupul pe câne,
Cânele pe vulpe,
Vulpea pe cucoș,
A, ce mai cucoș,
Cum cântà la moș!
Ia cântă, cucoșule,
Sai de joacă, moșule!

54. Când se face o nuntă, *cam așà*:
Bate toba
La Moldova,
Că-și mărită Stroe fata;
I-a mâncat cotoiul urda,
N'are cu ce-i face nunta.[1]

55. Cântec care se folosește și ca sorț:
Hei Lunaie,
Hei Plăvaie,
Muciu bate,
Buciu bate.

1 I. A. Zanne, *op. cit.*, VI, 235.

Câte vaci sunt adunate:
Şi-ale mele,
Şi-ale tele,
Şi-ale ragei din pădure:
Ragea răgeà,
Ţiganii fugeà,
Cu cimpoaie,
Cu drâmboaie,
C'o fi cofeà,
Da' ce mai erà:
Doi pui de *ceteà.*
Cum făceà,
Cum făceà,
Tiri-tiriatiţa.
Pe coadă *şofraniţa.*
Unde joacă Ivănuş
Cu cununa de păius.
Eşi, Stane, din celar,
C'uite popa măcelar,
Cu sângele 'ntr'un găvan.[1])

1) I. A. Zanne, *op. cit.*, VI, 172.

I. JOCURI DE CUVINTE, GLUME, FORMULE DE PÂCÂLELI.

45. — „In dimineaţa Crăciunului umblă *pizărăii (piţărăi, bizărăi)* cu *pizără* (sorcova). Cui nu le dă nuci, ori mere, cântă:

Bureţi
Pe păreţi,
Tot nevoi s'aveţi,
Tot d'ele mărunte
De aici pân'la punte". [1]

48. — Şi la Macedo-Români [2]).

67. — Variantă macedo-română [3]).

69. — In Botoşani:

Nici nu-mi pasă
De Nastasă:
In văgăună
Nici nu tună.

Sau:

Nici nu-mi pasă,
De Năstasă:
De Nichita,
Nici atâta;
De Hurjui,
N'am grija lui.

70. — Broaştele când cântă spun aşà:

— Dat-ai pânza, dat-ai pânza?
— Am dat, am dat, am dat.
— Cu cât, cu cât?
— C'un ort, c'un ort.
— O, câ-câ-câ-câ mult ai dat; o câ-câ-câ-câ mult ai dat!

sau:

— Pus-ai pânza?

---

1) Al. Viciu, *op. cit.*, p. 67.
2) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 57.
3) *Ibidem*, p. 163-4.

— Pus, pus.
Da tu?
— Şi eu, şi eu.

Sau:

— Unde te duci?
— In târg, în târg.
— Ce să cumperi?
— Orz, orz, orz.

Sau:

— Cât ai dat pe tatăl-tău, cât ai dat pe tatăl-tău?
— Un ort, un ort, un ort, un ort!
— O ţu, ţu, că mult ai dat! O ţu, ţu, că mult ai dat![1])

84. — Când un copil strănută, ceilalţi din casă sau din tovărăşie îi zic,

— Moaş'ta 'n pod.

Se obişnueşte a i se zice tot aşà şi când *sughiţă* sau *i se răsare* (când i-a intrat ceva pe gâtlej). Aceasta se obişnueşte de altfel şi între oamenii mari.

85. — Copiii între ei:

— Ce faci?
— Colaci!

87. — Când un copil se uită la masă cu căciula în cap, altu-i zice:

— Mă, da nu iei şaua de pe măgar nici aici?

88. — Când unul iea în râs pe altul:

— Mă iai în râs?
— Cine te-a luat în râs,
Să poarte blană de urs!

94. — Când unul n'a băgat de seamă ceva:

— Ce măi?

— Ce-a fost, a sburat, — cu acelaş înţeles ca proverbul: „popa nu toacă de două ori pentru o babă surdă".

95. — Unul mai mic *înghie* (îmbie, învită) pe altul:

— Hai, mă.

— Iea sama, că pe mine nu mă chiamă *Haimu*! (nume jidovesc; adecă vrea să-i spună că lui nu-i place să i se zică *mă* de unul mai mic decât dânsul).

---

1 E. N.-Voronca, *op. cit.*, p. 985.

96. — Măi Gheorghe, mă!
— Ce-i, mă?
— Na, câne!

98. — Jurământ:
— Să dea Dumnezeu să intru în pământ.... c'un picior până la glesnă.

99. — Pentru iarnă, ciobote am, suman am, numai căciulă îmi mai trebue; halal de mine!

— Halal să-ţi fie,
De cap să-ţi rămâie!

100. — Unuia care spune sau face un lucru neaşteptat.

— Ce, eşti nebun ori te faci,
Ori te-ai spăriet de vaci?

101. — La jocul *de-a lupul şi oile*, de-o pildă:
— Cine s'o face lup, să nu-mi jumulească oaia. că mă bate tata.
— Dacă nu se face Ion, apoi mă fac eu.
— *Măgar* de te-ai face tu, *măgar* de s'ar face el, eu vă spun dinainte: să nu-mi jumuliţi oaia.

102. — Când doi băieţi se sfădesc, ceilalţi de prin prejur, ca să-i întărâte încă mai mult, le cântă:

Chiperiu (piper) între voi,
Să râdem şi noi!

Aceasta este de altfel şi credinţa: când verşi pe masă *sarea* sau *piperul*, faci a sfadă şi chiar a bătaie.

In Bucovina se zice:

Mai încet cu danţul,
Să se ţie şi schiopii.

Ori:

Mai încet cu danţul,
Că ţi-i rupe clobanţul.

103. — Intre doi, pe drum:
— Unde ai fost (un' ti'ci=unde te duci?

— In sat
La păsat.

104. — Sau: — Unde te duci?

— In lume
Să-mi pun nume.[1]

---

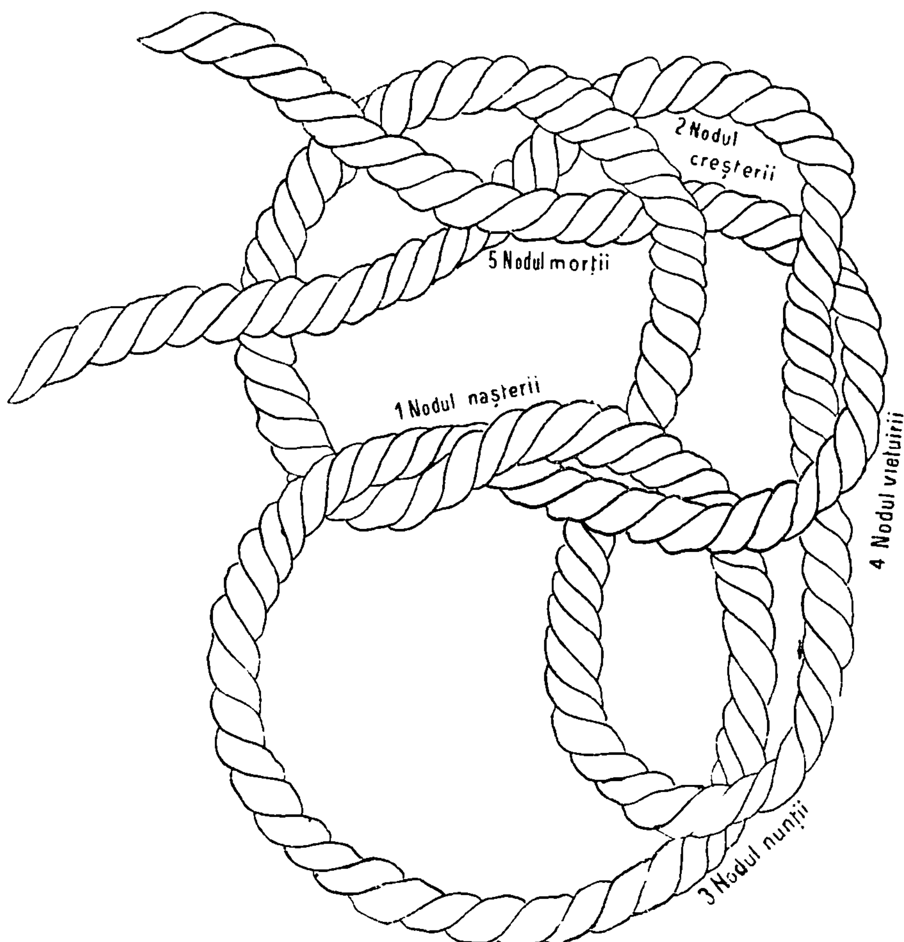
1) Toate din Ţepu-Tecuciu.

II. INTREBĂRI, PROBLEME.

---

19. *Variantă* macedo-rămână.[1])

24. Tot cam astfel se fac şi cele cinci noduri de aţă la o nuntă,



precum se obicinueşte în judeţul Botoşani: al naşterii, al creşterii, al nunţii, al vieţuirii şi al morţii: trăgând de nodul

1) P. Papahagi, *op. cit.,* p. 79.

morţii, adică de capetele aţei, celelalte noduri se desleagă.[1]).

Variantă macedo-română.[2])

38. Un om prăşià cu o femeie. Un alt om, trecător pe drum ca de obiceiu le zice:

— Bună ziua, omule, cu femeie.

Dar femeia, părându-i rău, a zis:

Bagă de seamă, omule, că nu-i omul cu femeia, că mama acestui om e soacra mamei mele.

Cine erau cei doi prăşitori? (Tatăl cu fică-sa).[3])

39. Măi, zice unul, hai că nu-i mâncà tu un pepene întreg?

— Te prinzi?

— Mă prind rămăşag).

Şi cel ce se crede voinic, mănâncă pepenele întreg.

— Iacă, l-am mâncat; dă-mi *juruita* (ceeace mi-ai juruit; pron. pop.: giuruit, făgăduit).

— Crezi tu, da' sămânţele şi corjele de ce nu le-ai mâncat?

40 Cine poate zice: *ştiucă*, *rac* şi *lin* într'un cuvânt:

— *Ştiucaracalin.*

41. — Zici tu că el nu vine? Eu *ştiu că* vine.

— Da, tu *ştiucă* vine.

42. Un flăcău întreabă pe-o fată de câţi ani este. Ea-i răspunde:

— Am atâţia câţi am: mama are de două ori pe atâţia, iar tata cu zece ani mai mulţi decât mama. Tustrei avem o sută. De câţi ani erau fiecare? (Fata aveà 18 ani, mă-sa 36 şi tată-său 46. Adică:

$$x+2x+(2x+10=100;\ 5x+10=100:\ 5x=90;\ x=\frac{90}{5}=18\,^{4}.$$

43. Ce-s două şi nu vezi decât una? Dealul şi valea [5]).

44. Erau doi taţi şi doi feciori cari se puseră la masă cu trei ouă. Cum se face că le-a ajuns de fiecare câte un ou? Erà un om cu fiu-său şi cu nepotu-său.[6])

1) El. Sevastos, *Nunta la Rom.*, p. 312 3.
2) P. Papahagi, *op. cit.*, p. 179.
3) Culeasa din Zorleni-Tutova; vezi A. Pan, *Opere complete,* 1904, I, p. 257 şi urm.
4) Tud. Pamfile, M. Lupescu, L. Mrejeriu, *Carte pentru tineretul dela sate,* p. 264.
5) *Ibidem,* p. 201.
6 *Ibidem,* p. 206.

45. Cum se împart două paie la trei măgari? (unul se dă la un măgar, altul la alt măgar, iar cel de-al treilea rămâne împărțitorului.[1])

46. Un om aveà de trecut peste puntea unei ape un lup, o capră și o varză. Pe punte nu puteà trece decât el singur, ori cu lupul, ori cu capra ori cu varza. Dacă luà lupul, rămâneà capra care mâncà varza: dacă luà varza, rămâneà lupul și mâncà capra. Dacă duceà capra, trebuià să iea apoi și varza, ori lupul, lucru greu și așà, și așà. Cum trebuià să facă? Să iea capra și s'o ducă peste apă; să iea apoi lupul, și întorcându-se, să vină cu capra; să iea varza și s'o ducă la lup și apoi să vină, să-și iea și capra),—cunoscuta fabulă, din care face parte și proverbul: „e greu să împaci și capra și varza.[2])

47. Trei tovarăși stând la un sfat într'o sară (noapte) lungă de iarnă, îi pălește pofta să mănânce mere. Ei trimet pe unul dintr'înșii să cumpere mere (se vede treaba că erà u) la târg, că la țară fiecare gospodar trebue să aibă din pomii lui câte puține roduri pe iarnă). Tovarășul dus la cumpărătură zăbovește mai mult și când vine, își găsește prietenii dormind. El, fără să-i stârnească, împarte merele în trei părți, își iea partea și se duce. Mai târziu se trezește unul din cei doi și dă de mere; el neștiind cum îi treaba, le împarte iar în trei, își iea partea lui și se duce. Celalt când se scoală, de asemenea împarte merele în trei și își iea partea lui. A doua zi când se întâlnesc, își împart merele între ei și le vine deopotrivă. Câte mere erau? (Erau 81. Impărțit 81 în 3, vine câte 27; o parte o iea cel dintâiu și rămân 54. Impărțit 54 în 3 vin câte 18; o parte o iea cel de-al doilea și rămân 36: împărțit 36 în 3, vin câte 12); o parte iea cel de al treilea și rămân 24; împărțit 24 în 4, vin câte 8[3]).

48. Să se adune (?) numerele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 și să dea 9999. (1+8, 2+7, 3+6, 4+5).

49. De ce latră cânele? (Că nu poate vorbì).[4])

50. De ce duce cânele osul în gură? (Că nu are traistă unde să-l pună [5]).

---

1) Tud. Pamfile, M. Lupescu, L. Mrejeriu, *Carte pentru tineretul dela sate* p. 202.
2) *Ibidem*, p. 202.
3) A. Pan, *op. cit.*, 1904, 1 p. 252. Vezi și Tudor Pamfile, *Cimilituri românești* (ed. Acad. Rom.). 1908, p. 9.
4) A. Pan, *op. cit.*, p. 252.
5) *Ibidem*, p. 252; Gr. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 249: „Perche cosa i cani rosegano volontiera gli ossi? (Perche non gli possono inghiottir intieri)".

51. De ce roade cânele osul? Că nu poate să-l înghiță . [1]

52. De ce se culcă boul? (Că nu poate să sează .[2]

53. De ce curg boului balele? (Că nu poate să scuipe .[3]

54. De ce fuge iepurele la deal? Că nu poate să intre sub deal [4]).

55. Când stă iepurele și nu fuge? Când e în frigare) [5] .

56. De ce șade cioara în par? Că nu se poate ințepà în el .[6]

57. Când stă parul cu amândouă părțile în pământ? Când e oala pusă în el [7] .

58. Când e noaptea mai mică? Când te culci seara târziu [8]

59. Când e ziua cea mai lungă? Când n'ai ce să mănânci [9]

60. Când e ziua cu noaptea tot una? (Când se îmbată gazda di'mpreună cu oaspeții)[10]).

61. Cari bucate sunt mai cu gust? Cari se mănâncă cu foame [11]).

62. Ce este mai dulce decât toate în lume? (Limba, când vorbește vorbe dulci)[12]).

63. Ce este mai amar decât toate? Iarăș limba, când vorbește vorbe amare)[13]).

1) A. Pan, *op. cit.*, I, p. 252: G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 249 „Pourquoi gist la vache au pré? (Pour ce qu'elle ne s'y pet seoir)".
2) A. Pan, *op .cit.*, I, p. 252.
3) *Ibidem*, p. 252.
4) *Ibidem*, p. 252; G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 249: „Comment faire pour attraper un lièvre sans courir? (Attendre qu'il soit à la broche)".
5) A. Pan, *op. cit.*, p. 252.
6) *Ibidem.*
7) *Ibidem.*
8) *Ibidem.*
9) *Ibidem.*
10) *Ibidem;* G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*. p. 250. „Quel est le meilleur repas à prendre? (C'est celui qui ne coûte rien).
11) A Pan, *op. cit.*, I. p. 253.
12) *Ibidem*, p. 253; tema cunoscutei fabule cu bucătarul care a avut poruncă sa facă cele mai bune și apoi cele mai rele bucate, când el le-a pregatit pe amândouă cu limba. Tr. fr.: Quel est la meilleure et la pire des choses? (La langue); Quel est un petit morceau de chair qui est incontinent levé et offence plus qu'un coup de couteau? C'est la langue)".
13) A. Pan, *op. cit.*, p. 255. G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 250: „Quel est l'homme qui n'a pas eu de mère? (Adam). Quel est l'homme qui est mort sans être né? (Adam). Wer gestorben und nit geboren sey (Adam und Eva). Nun nasciu, nun addaton, senza nasciri muriu (Adamo).

64. Cine nu s'a născut şi a murit? (Adam strămoşul [1].

65. Cine la moartea lui a intrat în pântecele maică-sei? (Tot Adam strămoşul).[2])

66. Cine a fost corăbierul cel mai dintâiu în lume? Noe care a scăpat de potop.[3])

67. Ce cocoş a cântat şi s'a auzit în toată lumea? Cocoşul din corabia lui Noe.[4])

68. Cine de viu s'a îngropat,
Mormântul a umblat,
Şi mortul a cântat? Ionà Proorocul, când erà în pântecele chitului.)[5]).

69. Cine a murit şi nu s'a îngropat? Muierea lui Lot, care s'a prefăcut în stâlp de sare. [6]

70. Cine s'a născut de două ori şi a murit odată? Tot Ionà Proorocul, care s'a născut al doilea din pântecele chitului.[7])

71. Cine s'a născut odată şi a murit de două ori? Lazăr cel înviat a patra zi. [8])

72. Cine s'a născut şi încă n'a murit? Eu m'am născut şi încă n'am murit.[9])

73. Care este întâia poruncă a lui Dumnezeu? Postul, când a poruncit lui Adam să nu mănânce din pomul oprit.[10]

74. Un om aveà trei pluguri cu boi: seamănă trei obroace de grâu, bagă doisprezece secerători, patru treierători si ieşiră tot trei obroace de grâu. (Omul este Dumnezeu: trei pluguri, sfânta

---

1 A. Pan, *op. cit.*, p. 255.
2) *Ibidem.*
3 *Ibidem;* G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 250: „Dans quel endroit l'âne cria-t-il assez fort pour être entendu de tout le genre humain et des tous les animaux (Dans l'arche de Noé). Wenn hat der Esel so laut geschrieen, dass alle Menschen hörten (In der Arche Noahs. Wer geschriyen hat das die ganze Welt hört. (Der Esel in der Archeu Noe").
4) A. Pan, *op. cit.*, p. 255.
5) *Ibidem.*
6) *Ibidem;* G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 251: „Quelle est la femme qui est morte sans laisser de cadavre? (La femme de Loth".
7) A. Pan, *op. cit.*, p. 255.
8 *Ibidem.*
9) *Ibidem,* G. Dem. Theodorescu, *op. cit.*, p. 251: „Qui est-ce qui est né sans être mort? (Tous les etres qui sont encore vivants".
10) A. Pan, *op. cit.*, p. 256.

treime: sămânţa, cuvântul lui Dumnezeu; doisprezece secerători, apostolii; şi patru treierători, evangheliştii) [1].

75. Şaşe erau,
Doi stau
Şi vorbiau
Şi doisprezece se mirau.
(Ceasurile din zi, Domnul Hristos cu Samariteanca, Apostolii.[2])

76. Ce sfânt n'a avut suflet şi face minuni? (Sf. Cruce)[3]).

77. Unde e buricul pământului? (Aici unde şez eu:
De nu crezi,
Măsoară şi vezi. [4])

78. Unde e dealul mai mare? (Unde e valea mai adâncă [5]).

79. Ce este mai alb ca laptele? (Ziua, că laptele nu luminează [6]).

80. Un bărbat cu nevastă-sa şi cu doi copii voiau să treacă o apă cu pluta, care nu puteà duce mai mult de 50 de oci. Tatăl şi mama cântăriau fiecare câte 50 de oci, iar copiii amândoi tot 50 de oci. Cum puteau trece ei apa? (Trec amândoi copiii şi se întoarce unul, trece tatăl şi se întoarce celalt copil; trec amândoi copiii şi se întoarce unul; trece mama şi se întoarce celalt copil; trec la urmă amândoi copiii)[7]).

---

1 A. Pan, *op. cit.*, p. 256.
2 *Ibidem.*
3 *Ibidem.*
4) *Ibidem;* G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 251: „Où se trouve le centre du monde? (Le centre du monde le voicì, là où je suis; si vous ne voules le croire, mesurez-le)". Această întrebare este o ghicitoare vedică. Vezi Haug. *Vedische Raethselfragen und Raethselsprüche.* München 1876, p. 43 apud Rolland.
5 A. Pan, *op. cit.*, p. 265.
6) *Ibidem.*
7) Tud. Pamfile, M. Lupescu, L. Mrejeriu, *Carte pentru tineretul dela sate,* p. 205.

III. FRĂMÂNTĂRI DE LIMBĂ.

Asupra frământărilor de limbă, şi în altă parte[1].

4. O sapă lată, două sape late, trei sape late, etc.[2]).

5. — Stârc, stârcea-gâsc, mai stârciogâtăl nițel.

13. — Aseară, alaltăseară, mari boieri veniră la noi: da' caii de ce-i legară? De coame, de coade, de cuiele podului protopopului[3].

14. Nu e anevoie a zice bou breaz-bârlobeaz, dar e anevoie a dârlobârlobrezì dârlobârlobrezitura din oile Dârlobârlobrezeanului[4]).

16. — Păsărică sură 'n gură: pică pila 'n pungă, punga 'n pilă, pila'n pungă[5]).

Variantă. Tălălângă pilă lungă, pilă 'n pi, pilă 'n pungă (Vâlcea)[6].

18. — Am o purceà chiolopană, cu purceii chiolopani, *vin sug, fug în tufă* (bis)[7]).

Variantă. Am o purceà cu doisprezece purcei; fug, sug, fug în tufă[8]).

19. — Vânturai vara mălai, pe câmpul lui pungă lungă (Pungă-lungă?) lungă, pungă lungă, popultic cu pila'n pungă[9]).

Variantă. Vânturai vara malai, vântu rungă, pungă lungă, tarapi cu pila în pungă[10]).

---

1) Gr. Tocilescu, *op. cit.* V. I. P. I, p. 536.
2) Gr. Tocilescu, *op. cit.* V. I. P. II, p. 1199.
3) *Etym. Magn. Rom.*, p. 1191.
4) Gr. Tocilescu, *op. cit.* V. I. P. II, p. 1202.
5) Gr. Tocilescu, *op. cit.* V. I. P. II, p. 1202.
6) *Ibidem*, p. 1199.
7) *Ibidem.*
8) Comunicat de Locot. Sâmboteanu din Bârlad.
9) Gr. Tocilescu, *op. cit.* V. I. P. II, p. 1200.
10) *Ibidem.*

Variantă. Pe un codru de luncă, s'a găsit *o şi o* pungă. Când punga 'n pilă, când punga 'n pilă [1]).

Variantă. Vântu rângă, pungă lungă, piripic si-o prună 'n pungă.

22. Bodaprostea a d'aseară, daţi să vă bodaprostim, hai să vă bodaprostim [2]).

24. Veniră nişte oameni d'aseară, d'alaltăieri seară, la popa descălicară, da caii ce-i legară? De coame, de coade, *de cuiele podului popii* (bis [3]).

26. Plecai p'o ulicioară,
Mă 'ntâlnii c'o lelioară·
O 'ntâlni i)
O 'ntâmpinai,
Drept în chismă o sărutai;
In chismă şi 'n chismişoară,
In ismă şi 'n ismişoară [4] .

28. Eu umplu poala popii de trei ori cu prune roşii; popa umple poala mea de trei ori cu prune roşii [5] .

Varianta. Umplui, umplui poala popii de trei ori cu prune roşii [6]).

29. Trecù pârciu puntea, puntea pute-a pârciu, pârciu' pute-a punte [7]).

31. — Intrebuinţată şi ca gâcitoare pentru *pisică* :

a) Fuge purea pe cuptor,
De-a purea, purea 'napoi.

b) Suie pierea pe cuptioriu,
Na' puri purea 'napoi.

c Suie sura pe cuptoriu,
N'a suri sura 'napoi [8]).

32. — Colea pe moşuroiu este o codăbătură c'un codăbăturoiu; când codăbăturoiu' sare peste codăbatură, când codăbatura sare peste codăbăturoiu şi se codobăturau amândoi [9] .

Aceleaşi teme folosite ca gâcitori pentru *cioara şi porcul:*

---

1) Gr. Tocilescu, *op. cit.*, v. I, p. II, p. 1200.
2 *Ibidem*, p. 1202.
3) *Ibidem*, p. 1199.
4) *Ibidem*, p. 1202.
5) *Ibidem*, p. 1200.
6) *Ibidem.*
7) *Ibidem.*
8) Art. Gorovei, *op. cit.*, p. 291.
9) Gr. Tocilescu, *op. cit.*, V. I. P. II, p. 1201.

a) Ţoţoiu,
Moţoiu
Duce pe ţoaţa,
Moaţa:
Dar ţoaţa,
Moaţa,
Nu duce pe toţoiu,
Moţoiu.

b) Arţira,
Pârţira
Incalecă pe arţoiu,
Pârţoiu:
Dar arţoiu
Pârţoiu,
Nu poate să 'ncalece
Pe arţira,
Pârţira.

c) Danţa,
Manţa
Şede pe dănţoiu,
Mănţoiu,
Dar dănţoiu,
Mănţoiu
Nu şede pe danţa,
Manţa.

d) Gârza,
Bârza,
Şade pe gârzoiu,
Bârzoiu;
Dar gârzoiu,
Bârzoiu
Nu şade pe gârza,
Bârza [1]).

Ca gâcitori pentru *coţofana pe porc:*

a) Titirişca,
Frişca
Sare pe tânţoiu,
Bânţoiu;
Dar tânţoiu,
Bânţoiu
Nu poate sări
Pe titirişca,
Frişca.

b) Titirişca,
Prişca
Se poate sui pe titirişcoiu,
Prişcoiu;
Dar titirişcoiu,
Prişcoiu
Nu se poate sui pe titirişca,
Prişca.

c) Titirişcă,
Frişcă
Se pune pe titirişc,
Frişc;
Dar titirişc,
Frişc
Nu se poate pune pe titirişca,
Frişca.

d) Mic,
Pestric
Se suie pe moc,
Mondoc;
Dar moc,
Mondoc
Nu se suie pe mic,
Pestric.

1) Art. Gorovei, *op. cit.*, p. 82-3.

e) Anghelușca,
Menghelusca
Șade călare pe anghe-
[loiu,
Mengheloiu :

Dar angheloiu,
Mengheloiu
Nu poate ședeà călare pe an-
[ghelușca,
Menghelușca [1].

34. Capra neagră calcă 'n piatră, cum o calcă 'n patru crapă: crăpe capul capre 'n patru, cum crapă piatra 'n patru [2]).

Versuri asemătoare cu vorbele de mai sus revin și într'un colind dobrogean:

....Gheorghieș că mi-l
[numesc
Călare pe un cal domnesc,
Pe un cal galbăn *smerdios;*
Galbăn sare

Și răsare,
Galbnâ sare 'n piatră sacă,
Piatra sacă
'N patru crapă [3]).

38. Păsărică lămnicică, plămnicică pis — copălnicică ca și tasai (tatăl-său e? lamnicu, plamnicu, pis (—) copalnicu, ca și mă - sa lămnicica, plămnicica, pis ( ) coplămnicica, ca și puii lămniceni, plămniceni, pis ( ) coplămniceni [4]).

40. — Cinte, cintenezoiu, cine cin' te-a netezit? Un cine cintenezoiu, din țara cinte-muntenească [5].

41. — Putină pritocitoare cu dòuăsprezece pritocitori, tot într'o pritocitoare [6]).

Variantă. Ce vas bun, ce varză bună, ce pritocitoare bună; optsprezece pritocitori tot într'o pritocitoare [7]).

42. Ceapă albă tocătoare,
Putină pritocitoare [8].

Variantă, întrebuințată ca gâcitoare *(săculețul și capra):*

Putină pritocitoare,
Puiu de cochirnicitoare [9].

47. — Am o prepeliță pestriță cu doisprezece pui prepelițì

---

1) Art. Gorovei, *op. cit.*, p. 110.
2) *Lumina pentru toți*, IV, 317.
3) G. Coatu-Cerna, în *Floarea Darurilor*, V, II, p. 314.
4) Gr. Tocilescu, *op. cit.* V. I. P. II, p. 1203.
5) *Ibidem*, p. 1199.
6) *Ibidem*, p. 1201.
7) *Ibidem*, p. 1202.
8) *Ibidem*, p. 1203.
9) Art. Gorovei, *op. cit.*, p. 328.

pestriţi: e pestriţă prepeliţa pestriţă, dar îs mai pestreţi puii prepeliţei decât prepeliţa pestriţă[1]).

48. — Ţap pe punte, ţap sub punte; puntea 'n ţap, ţapul pe punte[2].

49. — Straşte în gâşte, greaţă în raţe, primejdia în ţiganii[3]).

50. Dârza,
Bârza,
Cocârza,
Daraburuc
Cu ciubuc,
Treanca,
Fleanca,
Mere acre[4].

51. — Ce-ai zis tu, c'am zis eu, c'a zis ăla nu stiu ce atunci cum şi-cuşi şi acuşi), de ce când aţi zice iar ai zice, ca să ştii c'am zis c'ai zice[5].

Variantă. Tot am zis c'am zis c'oiu zice, când oiu zice, tot oiu zice, ca să zic c'am zis c'oiu zice[6]).

52. — Păsărică sură
Pură
C'un fir de păr în gură;
Păsărică pe cuptor
Svârlă paiul în tocător[7]).

53. Poponeţ pe vârful culmii,
Fata-i moartă 'n capul gârlei[8]).

54. — De gospodărit
M'am gospodărit,
Dar de desgospodărit,
Nu mă pot desgospodări[9]

55. — Capră albă
Chiatră albă;
Calcă capra,
Crapă chiatră[10].

56. — Ăst bât[11]) bun, bun bât fu[12]).

57. — Intr'o pădure p'o cărare, alergă un coropişniţoiu după

---

1) Tud. Pamfile, M. Lupescu, L. Mrejeriu, *Carte pentru tineretul dela sate,* p. 141.
2) *Lumina pentru toţi,* IV, 317.
3) *Ibidem.*
4 *Ibidem,* p. 318.
5 *Ibidem.*
6 *Ibidem,* p. 255.
7 *Ibidem,* p. 318.
8) Tud. Pamfile, M. Lupescu, L. Mrejeriu, *Carte pentru tineretul dela sate,* p. 141.
9 *Ibidem.*
10 I. Neniţescu, *Dela Românii din Turcia europeană,* p. 241.
11 Băţ.
12) Comunicat de Locot. Sâmboteanu din Bârlad.

o coropişniţă ca s'o coropişniţească. Până să coropişniţească coropişniţoiul pe coropişniţă, coropişniţa coropişniţeà pe coropişniţoiu (Bucureşti)[1].

58. — Păsărică sură,
Pură
Trecù vara 'n curătură,
C'un maldăr de pui în gură.

Variantă. Păsărică sură
Pură
Trecù valea 'n sburătură
C'un maldăr de pui în gură[2].

59. — Ăst mâţ, mâţ, mâţ mic, mâţ mic e[3].

Variantă. Ăst mâţ mic, mâţ mic fuse; mai rugă-miţi, rugruluţi mai rumegă-miţi[4].

60. — Cărămidarul cărămideşte pe cărămideasă, da cărămideasa nu poate să cărămidărească pe cărămidar[5].

61. — Bute pritocitoare, cot croitoresc, ilichiă bucureştenesc[6].

62. — Hârb frânt, hârb fript[7].

1) Gr. Tocilescu, *op. cit.* V. I. P. II, p. 1133.
2) *Ibidem*.
3) *Ibidem*.
4) *Ibidem*.
5) *Ibidem*, p. 1201.
6) *Ibidem*.
7) V. Alecsandri, *Poezii populare*, ed. 1908, p. 243.

GLOSAR

A.

Aganău, s. joc cu lăut. p. 13.
Ahiele? p. 28.
Ai! interj. haiti! că acuşi îl prinde!
Ajumit, s. *ajumitul*, joc, p. 5.
Alivenci, s. pl joc cu lăut. p. 7.
Aluite? p. 28.
Alun. s. *alunul*, joc cu lăut. p. 16.
Amija, s. *de-a amija, de-a amijele*, joc, p. 5.
Ancie, s.; pl. *ancii*, p. 40.
Angheloiu, s. *Anghelușca*, s. dela *Anghel*, p. 79.
Angumtutu? p. 29.
Apă, s. apa de sapă vin.
Apuc. v.: aveà niște haine frumoase, că te *apucau* (se mai zice: *ciupiau, mușcau*) de ochi.
Arăpeasca, s.; pron. pop.: *arăcheasca*, s., joc cu laut. p. 13.
Arătos. adj. frumos, chipeș.
Arc, s. *arc și săgeată*, joc, p. 37.
Arcanà, s. *arcanàua*, joc cu laut. p. 7, 15.
Argeà, s. *la argeà, căteà!* joc, p. 18.
Ariciu. s. *ariciul*, joc cu lăut. p. 8.
Armănească, s. *arminească*, s. joc cu lăut. p. 9.
Armășie, s. *in armășie*, joc, p. 5.
Arnaut, s. *arnăutul*, joc cu laut, p. 9. Arnăut-Arnauţi, grâu arnaut; într'un plugușor:

Grâu marunt,
Cu *arnăut*,
Ce-a dat Domnul,
S'a făcut.

Aromesc, s. aţipesc de somn.
Arșic, s. p. 5. *arșice*, joc, p. 20.
Arţoiu? *arţira*? p. 78.
Arva, s. joc cu lautari, p. 13.
Ascund, s. *de-a se ascunde*, joc, p. 1.
Ascuns. s. *de-a ascunsul*, joc, p. 1.
Astupuș, s. dop.
Asurduca? *de-a asurduca*, joc, p. 48.
Aţă, s. *chipuri cu aţa*, joc, p. 34. | afacerea asta e cusută cu aţă albă (i se pricepe lesne taina.
Aţipită, s. o aţipita de somn, un puiu de somn, somnișor.
Avram, s. i-a luat Avram sporul a murit). ca 'n sânul lui Avram (bine, plăcut).

B.

Babă, s. *baba și unchesul*, joc, p. 2. | *baba—mija*, joc, p. 5. *cârciul curcea, crucea babei*, joaca, p. 34.
Bacalău? p. 29.
Bahniţă, s. o bahniţa de babă, cotoroanţă.
Băieșanca, s. joc cu lăut. p. 11.
Băieţel, s. *băieţelul*, joc cu laut. p. 8.
Balanca? *de-a balanca*, p. 47, 48.
Baltă, s. *ca la baltă*, joc cu laut. p. 14.
Ban, s. *Ban-Catar am*, p. 18.
Bănăţeanca, s. joc cu laut. p. 14.
Banţoi? p. 78.
Banţuri? pl. p. 64.
Baraboiu, s. joc cu laut. p. 14. p. 44.
Bărbuie, adj. p. 56.
Bărbunc s. *bărbuncul*, joc cu laut. p. 9.
Barlaboiu, s. p. 14.
Barlădeanca, s. joc cu lăut. p. 9.
Barlobreaz? și: *a darlobarlobrezi, darlobarlobrezitură, Darlobarlobrezeanu*, p. 76.
Bargeică, s. p. 41.
Barză, s. ființa mitologica, poate *Borză*. *de-a barza*, joc, p 3.
Barză, adj. p. 80.; poate *barzoiat-ă*.
Barzoiu? bârză, p. 78. | cu părul *bârzoiu* cu părul în sus (de

spaimă) — cu părul *măciucă*, de unde și vorba: *bărzoiu-măciucă* (sai pe el, înhață-l!)
Bășcăniet, s. p. 37.
Basmà, s. *jocul în basmale*, joc cu lăut. p. 9. | nu știe cum să iasă din *basmà* (încurcătură).
Băț, s. *cumpănirea verticală a unui băț*, | *cu bețele*, p. 33. | stă băț (încremenit). | se dă prin băț (ca cânele) de obraznic ce e!
Bât, s. p. 80.
Bătaie, s. *dura 'n bătaie*, joc cu lăut. p. 9. | bătaia-i ruptă din raiu (e bună de multe ori).
Bătuta, s. joc cu lăut. p. 10.
Bătrâneasca, s. joc cu lăutari, p. 16.
Bàu ? *càu-bàu*, p. 33.
Bazaochiu ? p. 56.
Berbec, s. *de-a berbecii*, joc, p. 33. | *trânta de-a berbecul*, p. 44. | de-a berbecul de-a berbeleacul, p. 44.
Berbecana ? p. 30.
Bereacea, s. joc cu lăut. p. 9.
Berdo, interj. p. 25.
Beșică, s. *beșică de porc*, joc, p. 37.
Besmètec, adj. năuc, capiu, zăpăcit; *besmetecie*, căpială.
Biboldă, s. p. 40.
Biciu, s. juc. p. 37.
Biet, ad. și eu, *biet* de mine ce mă fac?
Bir, s. *biru-i greu*, joc cu lăut. p. 9.
Bisdiganie, s. *bâsdâganie*; și cum mergeam prin pădure, iaca o bâsdâganie de lup! | *Bâsdâc*: i-a sărit bâsdâcul (țandăra) numai decât, s'a 'nfuriat.
Bist ? p. 19.
Blănăreasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Blănărește. adj. joc cu lăut. p. 9.
Blânda, s. joc cu lăut. p. 11.
Blazmă, s. ființă mică, arătănie, chircitură: o blazmă de om.
Bleau, interj. n'a zis nici *bleau* (cârc) măcar.
Bobâlca, s. joc cu lăut. p. 9.
Bobeni, s. pr. *hora dela Bobeni*, joc cu lăut. p. 9.
Bobesc, s. le bobesc (potrivesc) bine.
Boblèt, adj. prost, nătâng.
Bodaprostesc, v. *a bodaprostì*, p. 78.
Bogheasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Boghecuța, s. joc cu lăut. p. 9.
Boitănește, adj. joc cu lăutari, p. 9.
Boiu, s. fel, chip, feleșag: neamul Mândreștilor e boiu bun de oameni.
Bojogar, adj. tâlhar, care fură de ici și de colo, lucruri neînsemnate; subst.: *bojogărie* care înseamnă și afaceri necinstite.
Bolovănel, s. *bolovănelul*, joc cu laut. p. 9.
Bon ? *Bon-journal*, p. 20.
Bonciș ? p. 64.
Bontiș ? p. 64.
Borbonac, s. *de-a borbonacul*, *de-a borbonacii*, joc, p. 4. | *în borbonac*, joc, p. 20.
Bosmà, s. i-a făcut *bosmaua* (posna, soția).
Bostan, s. *de-a bostanul*, joc, p. 48.
Bostănică, s. *de-a bostănica*, joc, p. 21.
Boștean, s. buștean, p. 52.
Bou, s. p. 8. | *bou-bălțat*, p. 44. | *de-a boul*, p. 48.
Branțuri ? pl. brànțurele, p. 64.
Brânza, s. joc cu lăut. p. 9.
Brasdița, s. *de-a brăsdița*, joc, p. 48.
Brașovenește, adv. joc cu lăut. p. 9.
Brâu, s. *brâul jidănesc*, joc cu lăut. p. 6. *brâul de doi*, *brâul nevestei*, *brâul de mână*, jocuri cu lăut. p. 9. | *hora de brâu*, joc cu lăut. p. 9.
Brâușorul, s. joc cu lăut. p. 9.
Breaza, s. p. 2.
Brezoaia, s. p. 2.
Broască, s. joacă, p. 36.
Bruftueală, s. pământ negru, aproape numai apă, cu care se lipesc casele. | ocară (i-a tras o bruftueală bună); dela *a bruftuì*, care are deasemeni două înțelesuri.
Bruj, s. p. 34.
Brustureanca, s. joc cu lăut. p. 9.
Brustureasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Brutăreasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Bu! interj. (cum face boul-de-baltă). *bu-mamă* p. 34.
Bubuț, s. *de-a bubuțul*, joc, p. 47.
Bubă, s. cu mine să umbli ca cu o bubă coaptă (cu binișorul). | Nicolae e om bun să-l pui la bubă (foarte bun). | îi pricep eu buba lui (intenția). | să nu mă lovești peste bubă (unde nu-mi convine).
Bucățică, s. borș cu *bucățele*, (carne) | mi-a luat bucățica din gură (hrana, averea). | te taiu bucăți-bucățele. | taie bucățica și fugi de el (lasă dela tine).
Bucin, v. bucium, cânt din bucium, p. 37.
Bucin, s. p. 37.
Bùciu ? p. 65.
Bucium, s. juc. p. 37.
Budană, s. vas de lemn pentru vin.

Bujorel, s. *bujorelul*, joc cu lăut. p. 9.
Buh, s. nume rău; i-a ieşit buhul ca de popă tuns.
Bulgăraş s. *bulgăraşul*, joc cu lăut. p. 9.
Bulgăreasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Bulgăreşte, joc cu lăut. p. 9.
Bumb, s. — *bunghiu*, *în bumbi (bunghi)*, joc. p. 3.
Bùmbăn, adv. doarme bùmbăn (butuc, neîntors).
Burdios, adj. neastâmpărat.
Burduc, interj. p. 28.
Burduhoaie, s. vas de lemn pentru vin.
Buriac, s. vas de lemn pentru vin.
Burzoiesc, v. mă— —răstesc; mă arăt înţepat: ia nu te mai *burzoì* la mine; *a se burzuluì*.
Buş, s. *în buşi*, joc, p. 4.
Butuş, s. p. 40.
Buză, s. cutare e un: buze moi şi palme goale.
Bùzu' ? p. 60.

C.

Ca, adj. am să-l bat ca pe el (cum numai bine se cuvine).
Căinìc, adj, unul care veşnic se tot *căinează*, se plânge.
Cal, s. *de-a calul*, joc, p. 4 | boul ară şi calul mânâncă (cine munceşte şi cine foloseşte). puşca, calul şi femeia nu se împrumută. joacă, p. 33.) *de-a caii*, pag. 35 | este o *sărbătoare a cailor*.
Călărit, s. *călăritul*, joacă, p. 35.
Căldură, s. de mare căldură, mi-au ajuns genunchii de gură!
Calie, s. p. 57.
Călin, s. *călinul*, joc cu lăut. p. 9.
Căluşel, s. *căluşelul*, joc cu lăut. p. 9.
Căluşer, s. *căluşerul*, joc cu laut. p. 9.
Căluşereşte, adv. joc cu lăut. p. 9.
Cămgie, s. p. 37.
Când, adv. l-astept să vină când de când (din clipă în clipă).
Candriu, adj. afumat de beţie, *cherchezit*, *tămâiat*.
Căpeţel, s. colivă care se duce la biserica pentru morţi.
Càpiste, s. căpetenie. | *porcan*, *porcoiu* sau *basalìc* de fân, paie ş. a.
Capră, s. datină, p. 2 | *capra cu paşi*, joc, p. 20.
Car, s. *în car*, *de-a carul*, joc, p. 5.
Câră, s. cutare se ţine de câra mea (mă urmăreşte).
Cărăşel, s. *cărăşelul*, joc cu lăut. p. 6.
Caraulă s. streajă de noapte prin sate.
Cărăuţesc, v. plec cu carul la drum (mă-).
Caravă, s. p. 40.
Cărbuneasca, s. joc cu lăut. p. 16.
Cârciu ? *cârciul-babei*, joacă, p. 34.
Cârcotaş, adj. cel care *cârcoteşte*, care cârteşte, care e veşnic nemulţumit.
Cardaş, s. *cardaşul*, joc cu lăut. p. 9.
Cardău ? p. 29.
Cârlig, s. *de-a cârligvl*, joc, p. 46.
Căruţ, s. *căruţ cu vergi*, p. 37. | p. 42. | Ion are el un cârlig (taină) pe undeva, de vine întotdeauna târziu acasă | scoţi vorba dintr'însul cu cârligul.
Casă, s. *vârtea-casa*, joacă, p. 34.
Căţeà, s. *hi! căţeaua*, joc cu lăut. p. 9. *la argeà căţeà!* joc, p. 18.
Căţelandru, s. căţel mărişor. | copiilor în glumă. | unuia care se vâră în toate cu linguşiri. | puiul de vulpe.
Catran, s. negru. | cu înţeles de superlativ. catran de urît, scump, etc. | *cătrănesc*, *cătrănit*, supărat, mâhnit.
Càu, s. *càu-bàu*, joacă, p. 33. | p. 43.
Caută, s, p. 1.
Căuş, s. un vas în formă de lingură, cu care se cară apă dela fântână (nu dela puţ).
Cavàl, s. juc. p. 39.
Cazàc, s. *cazacul*, joc cu lăut. p. 14.
Ce, pr. caută să afle *ce* (ce-i) şi cum (cum e).
Ceafă, s. gros în ceafă şi tare'n chică.
Ceteà, s. o vietate, p. 66.
Cetvàrna, s. joc cu lăutari, p. 9.
Cherchezeasca, s. p. joc cu lăut. 9.
Chichiţa, s. prilej, nod (în papură), cârciob.
Chiclă, s. joc, p. 20, | platou acoperit cu tufărisuri. | se mai zice şi *chiclău*.
Chiciura ? p. 28.
Chindia, s. joc cu lăut. p. 9.
Chindica, s. joc cu lăut. p. 9.
Chilopàn ? p. 76.
Chipăruş, s. *chipăruşul*, joc cu lăut. p. 22; dela *chiper* piper=ardeiu.
Chisăgesc, *v*. sfărâm, pisèz, *pisăgesc*.
Chişcă, p. 63.
Chismă ? *chismişoară*, p. 78; poate: pismă.
Chitulùş, adv. *de-a chituluşul*, joc p. 1; dela *a chitì*, *a pitì*, a ascunde.
Ciamşa, s. joc cu lăut. p. 9.
Cianac, s. castron.

Ciardaș, s. joc cu lăut. p. 9.
Ciat? ce mai *ciat-pat (ciac-pac)* pe la târg (ce mai e nou)?
Cias, s. *ciasul*, joc cu lăut. p. 16.
Ciauș, s. *ciaușul*. joc cu lăut. p. 9.
Cimicòlea ? p. 30.
Cimipoc ? p. 30.
Cimpoiu, s. joc. cu lăut. p. 9. | juc. p. 39.
Cinca ? p. 27.
Cinchì (a se) v. p. 47.
Cinsten ? p. 30.
Cinte ? *și cintenezoiu*, s. a. p. 79.
Ciobăneasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Ciobănește, adv. joc cu lăut. p. 9.
Ciocalău, s. *ciocalăul*, joc cu lăut. p. 9.
Ciocârlan, s. *ciocârlanul*, joc cu lăut. p. 9.
Ciocârlie, s. joc cu lăut. p. 9.
Ciolan, s. umblă după ciolane (os de ros) | umblă cu ciolane'n brâu (cu ceva care să înfricoșeze pe alții).
Ciopățesc, v. ciopârtesc, ciopârțesc, taiu fără socoteală.
Ciorovină, s. dela *cioară*; porecla țiganilor.
Cioșmolesc, v. gust câte puțin de ici și de colo. | nu te mai cioșmolì (codì) ci, hai, hotarăște-te!
Ciric, v. pișc, p. 4.
Ciricǎ, s. p. 4.
Cirta, s. bucată: am tăiat și eu o cirtă de vieață mai bine.
Ciubet, s. joc, p. 20.
Ciucă, s. fel, feleșag, chip; ciucă de oameni buni.
Ciudesc, v. mă ciudesc mă înciudez, prind ciudă.
Ciur, s. trecut prin ciur și prin *dârmon* (*dârmoiu* ciur cu borticele mari) (bine ales, experimentat).
Ciurcă, s. p. 16.
Ciuște, s. p. 24.
Ciuvaie, s. pl. tot ce-i de nevoie la o cramă (vase, cofe, pâlnii și altele).
Civilita ? p. 27.
Claie, s. *claia Domnului*, joc cu lăut. p. 44 | claie peste gramadă (unul peste altul).
Clapcă, s. a căzut în clapcă (capcană).
Cleanță, s. cleanța (de ușă). | tacă-ți cleanța (gura). | verbul: *a clențăì* și a clănțănì.
Clinteală, s. te adăpostesc eu, să nu suferi nici o clinteală; dela *a se clintì*.
Clobanț, s. cioc. | gură, p. 69.
Clopoțel, s. *clopoțelul*, joc cu lăut. p. 9.
Coacăză, adj. ? p. 58.
Coadă, și-a vârît dracul coada, se vede! (nu-i lucru curat). | cutare și-a vârît coada și aici. | coada-i grasă! (și de cel din coadă e adesea bine). | a plecat cu coada 'ntre picioare (nu i-a mers). | caprei îi cade coada de râie, dar tot sus și-o ține. împletește cozi albe (fată bătrână). | ți-oiu pune mâna'n coadă (păr) (amenințare femeii).
Coastă, s. l-a lăsat la trei coaste (bătut greu).
Cobuz, s. p. 40.
Cocârjàt, adj. nas cocârjat (aquilin).
Cocârză ? p. 80.
Cochirnicitoare ? p. 79.
Còcică, s. p. 16.
Cocostârc, s. *de-a cocostârcul*, joc. p. 4.
Codănel, s. om mic, de coadă.
Codârlaș, s. codaș dela: *codârlă* sau *codirlă*, leasa de dinapoi a unui car sau trăsuri.
Codobelc, adj. berc de coada, p. 52.
Codobàtură, s. și *codobăturoiu*, a *codobatura*, cu ă în loc de o: codăbatura, p. 78.
Codrean, adj. om care trăește pe lângă codri.
Cóică, s. p. 16.
Cojocăreasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Colomeia, s. joc cu lăut. p. 9.
Colomeica, s. joc cu lăut. p. 9 și 16.
Colț, s. l-am prins la colț (la strâmtoare). | da din colț și nu știe cum să iasă cu fața curată. | dă iarba colț (încolțește). | să mă iea în colț și mai mult nu (asupra mea, mânios). | te dau afară ca pe-un colț rău (măsea stricată). | colțul (unghiul diedru, și unghiul plan. | un colț de pământ (puțin). | a prins la colț (s'a obrăznicit).
Comânzi, v. a— a purtà comândul cuiva.
Comisar, s. p. 24.
Conac, s. popas. | curtea proprietății (fermă sau curte boierească la țară). măsură de lungime cam de două poște.
Corăbiasa, s. joc cu lăut. p. 9.
Corbaciu, s. p. 37.
Corhàna, s. coastă de deal mare și râpoasă.
Corn, s. asta-i prea cu coarne, (minciună).
Coromâslă, s. p. 25.
Coropișniță, s. *și altele*, p. 80.
Coș, s. acu nu-i rând să-mi torn și eu în coș (să mă răsbun de ceva).

Coşărel, s. *coşărelul*, *coşerelul*, joc cu lăut. p. 9.
Cot, s. nu coate-goale. | mi-a arătat cotul mi-a întors coatele (răsplată rea). pân' să-i măsor cu (cotul, el mi-a luat cu totul.
Cotcă, s. p. 43.
Cotomelc, adj. p. 53.
Cotreanţă, s. *trenţă, streanţă, sdreamţă*; adj.: cotrenţos, trenţos, tremţos, stremtos, sdremtos.
Cotropişniţă, s. *şi altele*, om de nimica, fleac,
Correag, s. curmeiu de bostan sau pepene după ce s'a întins; vrej.
Crăcăoana, s. joc cu lăut. p. 9.
Crăcăne, s. pl. trei beţe puse ca un „tripied" pentru a legà de sus ceaunul în care, prin ajutorul focului ce arde sub el, se face mămăligă la moară şi pe câmp.
Crăcănez, v. crăcesc, răşchir (îndepărtez unul de altul) picioarele, p. 21.
Crăiţă, s. *crăiţele*, joc cu laut. p. 9 şi 16.
Crâmpiţă, s. neînţelegere, bucluc.
Creme, s. crèmene.
Crosnă, s.—*crosnie*, sarcină, maldur (de lemne, d. p.).
Cruce, s. *după cruci*, joc, p. 23. | *crucea-babei*, joacă, p. 34).
Cruciş, adv. să-l cauţi cruciş şi curmeziş şi tot nu-l găseşti.
Cuc, s. *de-a cucul*, joc, p. 1. (interj. p. 2, 5,) | *de-a mingea 'n cuc*,—p. 17. | joc cu lăut. p. 9. | cât (-u-i, e) cucul —niciodată.
Cucă, s. p. 4.
Cucură ? p. 28.
Cucutia ? p. 64.
Cuiu, s. *de-a cuiul*, joc, p. 47.
Cumătră, s. nu se uită la el cu ochi de cumătră (ochi buni).
Curce, s. *curcea-babei*, joacă, p. 47.
Curcitură, s. corcitură; verb. a se curcì.
Curcubătă, s. planta numită şi *curcubeţică*.
Curcubate ? p. 30.
Curdeasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Cureà, s. *cureaua-roşie*, joc, p. 48. | nu-l mai ţin curelele (de fudul, gras ş. a.).
Cuscudia ? p. 64.

D.

Dădăcesc, v. conduc pe cineva ca pe un copil mic cu *dădacă* (doică, mancă).
Dădăuş, s. p. 33.
Dădiele ? p. 27.
Dăfinuţa, s. o floare.
Dăinez, v. dela: *a se dăinà*, p. 41 *dăinare*.
Dăiniuş, s. p. 41.
Daleon ? p. 59.
Dăinuş, s. p. 41.
Damul, s. joc cu lăut. p. 16.
Dălcăuciu, s. conducator, mentor, *dălcăuş*.
Dănţoiu ? *dănţa*, p. 79.
Danţ, s. *danţul miresei*, joc cu lăut. p. 13.
Danţuspènchi ? p. 30.
Daraburàc ? p. 80.
Dârdărì, v. a dudui (când lărdară pamântul de lume.
Darlă, s. joacă, p. 37.
Dârloagă, s. slugă la dârloaga (din rău în mai rau).
Dârloiu, s. juc. p. 37.
Dârza ? p. 80.
Dan ? p. 28.
Decindeà, adv. dincolo.
Deleanca, s. joc cu lăut. p. 9.
Delencuţa, s. joc cu lăut. p. 9.
Deschelmesc, v. deosebesc.
Diavol, s. *încuierea diavolului*, joc, p. 36.
Doctor, s. p. 24.
Dodă ? *dodă nică cu furnică*, joc, p. 48.
Doi, num. *de doi, două părţi, hora de doi, jocul de doi*, jocuri cu lăut. p. 9.
Domuş, s. *de-a domuş*, joc, p. 5.
Dor, s. de dorul lelei (umblà— zăpăcit, fără rost). | nici o boala nu te strică, ca dorul de mămaligă.
Doxă, s. *doxie, glagòle*, minte.
Drac, s. *jocul dracului*, joc cu lăut. p. 22.
Drăguleţ, s. *drăguleţul*, joc cu laut. p. 9.
Drâmboiu, s. juc. p. 37.
Dric, s. p. 41.
Drichia, s. joc, p. 48.
Drigană, s. juc. p. 40.
Drum, s. *drumul dracului*, p. 9. | cine fuge de drum, e bucuros mai pe urmă să găsească şi cărarea.
Dubas, s. *de-a dubasul*, joc, p. 5.
Dudoiu, s. juc. p. 37.
Dugheană, s. *pe sub poale de dugheană*, joc cu lăut. p. 15.
Dumùna ? p. 28.
Dumnezoaie, s. Zeiţă.
Dunăriuţa, s. joc cu lăut. p. 16.
Dupi ? pl. *în dupi*, joc, p. 48.
Dupus, s. joc, p. 39.

Dura, s. joc cu lăut. p. 16. | *dura 'n bătaie*, joc cu lăut. p. 9.
Duriță, s. roata: duriță de unt.
Durloiu, joc, p. 39.
Dus, adj. nebun: mă ieau eu după toți dușii! așà-mi trebue.

E.

Ecaret, s. acaret.
Elbasana, s. joc cu lăut. p. 9.
Enti ? p. 29.

F.

Făgăduesc, v. și reflexiv: mă făgăduesc—făgăduesc.
Fârlicondă ? p. 9.
Fârtănas ? p. 56.
Făsui, s. pl. fasole, p. 51.
Fățăresc, v. fățărnicesc, mă fac fățarnic.
Feșter ? p. 3.
Feșteriță ? p. 3.
Finică, s. dim.: finișoară, finuță.
Fir, s. din fir în ață (cu de-amăruntul).
Firav, adj. gingaș, plăpând.
Firimitură, s. fărmătură, fărămătură.
Fistigoaie, s. juc. p. 40.
Fite, pr. fie, fieste; fite-cine, fite-care.
Fleanca ? p. 80.
Flioancă, s. una cu gura flecăreață.
Fliscoaie, s. juc. p. 40.
Flișcoaie, s. juc. p. 40.
Floaieră, s. juc. p. 39.
Floare, s. *floarea albă*, joc cu lăut. p. 9. | copil din flori.
Flocan, adj. flocos.
Fluier, s. *fluiere și mijloace de cântat*, juc. p. 37 | *fluierul ciobănesc*, juc. p. 39. | p. 38.
Fluier, v. un fluieră-vânt, *marțafoiu*.
Fluieră. s. juc. p. 39, 40.
Fluierar, s. juc. p. 39.
Flușturatec, adj. nestatornic, =*fliușturatec*; femeia e *fliuștură*.
Fluture, s. *fluturii*, p. 33.
Folos, s. unii trag folosul și alții ponosul.
Foc, s. joc. p. 5. | mă pune pe foc să merg.
Foaie, s. te dau pe foaie (bat). | o întorc pe cealaltă foaie (mă schimb după cum te porți și tu).
Frecuș, s. i-am tras un frecuș (bătaie).
Frișcă ? *frișcoiu* ? p. 78.
Friptă ? *de-a fripta*, juc. p. 5.
Frunză, s. câtă frunză și iarbă (mult).
Fugă, s. *întreceri din fugă*, p. 33 | *fuga mare*, p. 35. | *fuga săltată*, p. 46. | *fuga*, p. 45. | fuga-i rușinoasă dar e sănătoasă. | o rupe de fugă.
Fuioară, s. juc. p. 39.
Fulg, s. l-a bătut de i-au mers fulgii. | ușor ca un fulg. | cum se blastămă tâlharul de păsări: să-i umple carnea trupul și fulgii (penele) câmpul cui ți-a furat găinile.
Furcă, s. *furca puțului*, joacă, p. 33.
Furcărie, s. șezătoare, clacă.
Furlandisesc, v. mă furlandisesc, fudulesc; subst.: *furlandiseală*.

G.

Gâde, s. călău.
Gâdilat, s. *gâdilatul*, p. 43.
Gàdină, s. jigànie.
Gaibărace, s. pl. am trântit lupul cu găibăracele în sus (picioare).
Gaibe, s. pl.—găibărace.
Gaidă, s. juc. p. 39.
Gaie, s. *de-a pui-a gaia*, joc. p. 19.
Gaiță, s. se ține gaiță de mine (nu mă mai slăbește).
Gălățeanca, s. joc cu lăut. p. 9.
Gâle, interj. astfel se chiamă gâștele la mâncare: *gâle-gâle;* când se mână dinapoi la păscut ori altă parte, se zice: *hale-hale*.
Gălușcă, s. a înghițit gălușca și-a tăcut, că nu mai aveà ce zice.
Gàmbură, s. joc cu lăut. p. 17.
Gând, s. *gândul dracului* și *gândul mâței*, jocuri cu lăut. p. 9 | gând la gând, într'un gând am fost. | gândul omului nimeni nu-l știe. | dămi Doamne ce n'am *gândit*, să mă mir ce m'a găsit.
Gangura ? p. 36.
Gărbaciu, s. p. 37.
Gărbiță, s. trufie, ifos.
Gârza ? *gârzoiu* ? p. 78.
Gâscălia ? p. 28.
Gâștilica ? p. 29.
Gâștipana ? p. 29.
Gât, s. îmi stă în gât fericirea lui (nu-mi convine). | rupe-ți-ai gâtul (blăstăm). | potrivește și el cu lupul din gât (e lacom).
Gâtiță, s. gâtlej.
Gaură, s. nu te mai trudì, că n'ai să faci gaură în cer.
Ghelnica ? p. 29.
Ghiață, s. *pe ghiață*, joacă, p. 33.
Ghicita, s. *de-a ghicitele*, joc, p. 20.
Ghimpe, s. *ghimpele;* joc cu lăut. p. 9.
Ghiocel, s. p. 55.

Ghiol, s. lac (Dobrogea).
Ghiold, s. junghiu; se aude rar, dar a rămas verbul *a ghioldì* sau *a ghionti*, a da un *ghiont* (cu pumnul în coaste, spinare sau piept); adv. *ghioldiş*.
Ghirghivan ? p. 28.
Giamba, s. *de-a giamba*, joc, p. 20.
Giambarale, s. pl. *giambaràlele*, joc cu laut. p. 9.
Gioale, s. pl. joc, p. 20.
Glang, s. p. 17.
Gliuţă, s. p. 17.
Gòcĭcă, s. p. 16.
Gogi, s. pl. *în gogi*, joc, p. 39
Gologan, s. *gologanii*, joacă, p. 31.
Gotcă, s. p. 16.
Gotofinţişor ? p. 63.
Greaca, s. joc, cu lăut. p. 9.
Greceasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Greceşte, adv. joc cu lăut. p. 9.
Groapă, s. *groapa cu pietre*, joc, p. 20). *musca 'n gaură*, joc, p. 31.
Gros, adj. spune tu una groasă (gogonată, minciună).
Gugu ? p. 21.
Gui ? *gui, ne-gui*, nici una, nici două, (să sara la bătaie cu parul).
Gulie, s. p. 43.

H.

Hăbăuc, adj. smintit, pierdut, zăpăcit.
Haiduceasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Haita, s. joc cu lăut. p. 15. | o haită (noajă, mai mulţi lupi). o haită de câne câne rău, în sens despreţuitor.)
Hale, interj. vezi: *gâle*.
Halea ? *halea-malea*, joc, p. 48.
Hang, s. p. 40. | *hangul*, joc cu lăut. p. 15.
Hapuc, s. p. 16.
Hapuşhiu, s. p. 16.
Hara ? hara-para (hâr-mâr): că-i hara, că-i para, tot nu s'a 'nvoit. toată noaptea câinii *hara-harà* (s'au dat, *au bătut*, au lătrat).
Harhàr, s. jidov. | joc cu lăut. p. 6.
Hârlăoanca, s. joc cu lăut. p. 9, 15.
Hârsesc, s. mă hârsesc muncind şi cald tot nu mai mă văd (muncesc din răsputeri). | *hârsit*, priceput, deprins.
Hasnă, s. chin, trudă, greu.
Hâţă, s. juc. p. 41.
Hău, s. nu se face el om de treabă, cât e hăul (niciodată). | eu duc în casa aceasta hăul şi greul.
Hauie, v. pers. 3-a sing. huieşte, *huie*.
Hăzos, adj. cu haz, glumeţ, p. 2.
Hem ? hem tu trăeşti, hem tu mori. tot una-i.
Hi, interj. hi căluţule, hi. | *hi căţeaua*, joc cu lăut. p. 9.
Hoina, s. *de-a hoina*, joc, p. 5.
Hora, s. *hora de mână, hora de brâu, hora de doi, hora dela Bobeni, hora moldoveaească, hora 'n două părţi, hora 'n dreapta, hora 'n stânga, hora miresei, hora peste picior, hora ţesută*, jocuri cu lautari, p. 9. | *hora nouă* p. 12, 14.
Hoţ, s. p. 37.
Hoţ, s. *de-a hoţii*, p. 5.
Hreapănă, adj. p. 59.
Huiţ, s. juc. p. 41.
Hurgoiu, s. juc. p. 37.
Hurduc ? p. 28.
Hurnoiu, s. p. 37.
Huşti! ţâşti! ţuşti! ţuştiu!
Huţăneasca, joc cu lăut. p. 9.
Huţuţ, s. juc. p. 41.
Huţuţa, (a se), v. p. 41.
Huzur, s. bine, belşug; verb: a *huzurà*, a *huzurì*: huzureşte de bine (nu mai ştie ce să facă).

I. Î.

Iadeş, s. p. 46.
Iasmă, s. zână, stimă, duh rău.
Iepureasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Imală, s. lut amestecat cu paie pentru lipitul caselor.
Îmbizuesc, v. mă îmbizuesc — mă bizuesc, p. 3.
Îmboiselele, adv. *de-a îmboiselele*, joacă, p. 36.
Îmboul, adv. *de-a 'mboul*, joacă, p. 36.
Îmbrobodesc, v. om îmbrobodit, | de femeie) = cu cornițe.
Îmbrujì, v. *a se îmbrujì*, p. 34.
Îmbunez, v. împac.
Împlinesc, v. cu mine ai să ţi-o împlineşti (ai s'o păţeşti).
Împulp. v. mă — 'îndes, râvnesc.
Încaibăr, v. mă incaibăr (încaier) la bătaie.
Încârduesc, v. încârduiu.
Încolţesc, v. mă încolţesc, mă încleştez.
Înfurcit, adj. drum înfurcit, bifurcat.
Înghenunchiu, v. p. 11.
Înghiiu, v. p. 68.
Înhorjobez, v. mă —, mă îmbrac cu fel de fel de haine excentrice.
Înierbez, v. pod inierbit (minat cu iarbă de puşcă).
Inimoşie, s. vrednicie, bărbăţie.
Introlucare, s. întrunire.

Învârtejesc, v. apele se învârtejesc la coturi.
Isminit, adv. ismenit, ţicnit.
Isnoavă, s. de isnoavă din nou.

J.

Jacă, s. teşcă, săculeţ.
Janghinos, s. parvenit, fudul, sec.
Japcă, s. hoţie şi înşelăciune; avere făcută cu japca.
Jăpcan, s. *jăpcaş*, care umblă cu japca.
Jăruesc, v. scurm jarul de pe foc sau din vatră.
Jaşcău, s. p. 37.
Jidanca, s. joc cu lăut. p. 9.
Jidăncuţa, s. joc cu lăut. p. 9.
Jidoreanca, s. joc cu lăut. p. 19.
Jidoreşte, adv., joc cu lăut. p. 9.
Joc, s. *jocul de mână*, joc cu lăut. p. 9. *jocul miresei*, joc cu lăut. p. 9. şi 13. *jocul în basmale, jocul nevestei*, jocuri cu lăut. p. 9. *jocul hangului*, joc cu lăut. p. 15. *jocul dracilor, jocul*, jocuri cu lăut. p. 22.
Joca, s. p. 23.
Jucărèle, s pl. jucării.
Jumesc, v. mijesc. p. 5.
Jumetcă, s. joc, p. 5.
Jumit, s. *de-a jumimitul*, joc, p. 5.
Jurubiţă, s. jibiuţă, jăghiuţă.
Juruită, s. făgăduinţă.

L.

Lămnicică, şi altele ? p. 79.
Lânică, s. „canvà".
Laţe, s. pl. laţi de păr, miţe.
Lăutar, s. face din ţânţar, lăutar. | mă duc la lăutari (la horă).
Lăzeasca, joc cu lăutari p. 9.
Leafă, s. p. 16.
Leàhotă, s. adunătură sau mulţime de oameni răi, ticăloşi.
Leapşă, s. *de-a leapşa*, joc, p. 47.
Lèotă, s. leaotă, mulţime, adunătură.
Leşeasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Leşeşte. adv. joc cu lăut. p. 9.
Letin, adj. catolic, *catolnic*.
Leucă, s. joc, p. 31. | *de-a leuca*, joc, p. 47. lovit cu leuca (ţicnit, nebun).
Leverda, s. p. 48.
Limbă, s. subţire (pânză) s'o tai (rupi) cu limba.
Lip, s. rapân, murdărie pe piele.
Lipici, s. pl. are lipici, are *drăgănele*, are pe „vino 'n coa(ce)". e simpatic.
Lopată, s. nu e cu lopata, ci e cu judecata.
Loptă, s. p. 48.
Luceafăr, s. *luceafărul boului*, o stea strălucitoare ce rasare catre ziuă.
Lumină, s. lumânare. lună; în casă nu se pomeneşte numele de *lună*, ci de *lumină*, ca să nu se spargă oalele.
Lună, s. *de-a luna*, joc, p. 16.
Lunaia, s. nume de vacă (adesea şi de copila înainte de botez) născută *Lunia*.
Lutunoaie, s. latunoiu la pânză. o scândură lata.

M.

Măgădău, adj. postărnac, *vlăjgău*.
Măgar, s. *de-a măgarul*. joc, p. 35. | *a băgà un măgar*, joc, p. 36.
Măgăruşul, s. joc cu laut. p. 9.
Maimuţeresc, v. imit.
Malanca, s. p. 2, 4.
Mâlcă ? tac mâlcă, ca chiticul.
Mâlcesc, v. tac chitic.
Malea? vezi *halea*.
Mână, s. *hora de mână, jocul de mână*, jocuri cu lăut. p. 9. | *podul mânilor*, joacă, p. 22. | *mână moartă*, joacă, p. 31. *mâna raţă*, joacă, p. 34. | *scaun de mâni*, joacă, p. 34. | *roata'n mâni*, joacă, p. 35.
Mânâcuţa, s. joc cu laut. p. 12.
Mândrète, s. ibovnic, iubit.
Mânecă, s. a băgat-o pe mânecă (a pâţit-o acù).
Mântoiu? *mantà* ? p. 78.
Mânzulica, s. *de-a mânzulica*, joc, p. 24.
Maranioi, s. p. 44.
Marghioala, s. joc cu lăut. p. 9 | nume de femeie.
Marghiolesc, v. ma—, fac *marghiolii*, nazuri, mofturi.
Mărime, s. om mare.
Marioara, s. joc cu lăut. p. 9 | nume femeiesc.
Mariţica, s. joc cu lăut. p. 9. | nume femeiesc.
Marţi, s. Marţia încuiată, o sărbătoare în popor.
Măruntica, s. joc cu lăut. p. 12.
Măseà, s. spăl, ud măseaua beau sdravăn.
Mâţă, s, joc cu lăut. p. 9. | *mâţa oarbă*, joc, p. 48.

Maţe, s. pl. un *maţe-fripte*, afurisit, abràş.
Matirie, s. materie, stofă, pânza, p. 45.
Mătrăşesc, v. dau afară.
Mearţă, s. o mearţă de om, arătanie, stârpitură.
Mengheloiu? *mengheluşca?* p. 79.
Meşteresc, v. fac, durez ceva.
Metru, s. mă duc la metri, la taiat stânjeni de lemne din pădure.
Miercuri, s. un *spurcă-Miercuri*, pàgân, catolic, *catolnic*.
Migit. s. joc, p. 5.
Mijit, s. joc, p. 5. | mijit de zi = ravărsat de zori.
Milă, s. mi-i milă de tine, dar de mine mi se rupe inima. de mine i-i milă, ca ţiganului de pila. am să te bat, până ţi-oiu plânge de milă.
Mimii? p. 30.
Minge, s. de-a *mingea'n cuc*, joc, p. 17. | *cu mingea de pământ*, joc, p. 21.
Mireasă, s. *hora miresei*, joc cu laut. p. 9. | *danţul miresei*, joc cu lăut. p. 13. | *jocul miresei*, joc cu lăut. p. 9, 13.
Mişcă, s. *de-a mişca*, joc, p. 17, 24.
Mlădoacă, s. mladă, mlădiţa, cracă, ramură.
Moc? p. 78. | prost, nătâng; fem. *moacă*.
Mocănesc, adj. *trânta mocănească*, p. 43.
Mocăneşte, adv. joc cu lăut. p. 6.
Mocârţan, s. mojic, dela ţară.
Mohorăsc, v. mă— =mă întunec, supăr, întristez.
Moldoveneasca, s. joc cu lăut. p. 6.
Mondòc? p. 78.
Morişcă, s. juc. p. 42.
Mornăiu, v. mornăesc, *mărmăesc*, *mormăiu*, p. 2.
Moroşeneasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Moşneguţul, joc cu lăut. p. 9.
Moţoiu, *moaţa?* dela *moţ*, p. 78. | nume de familie.
Muciu? dela *muci*, p. 65.
Muiat, ad. straie scumpe, toate muiate numai (cusute, facute din) aur.
Munteneasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Muruesc, v. cu *muruealā* dau faţă sau *făţuesc*; casa de-abià cu păreţii de lut grosolan aruncat, se mumeşte cu lut galbăn făcut terciu; malaiul se mureşte cu făină muiată în apă, iar pasca se murueşte cu gălbănuş de ou.
Mùsai, adv. măcar; numai de mi-ar da ce-i al meu, să mă duc şi să-l las.
Muscă, s. *musca'n gaură*, joc, p. 31.
Muscoiu, s. muscă mare.
Muşiu, v. miros, adulmec.
Mustaţă, s. trage sau duce la mustaţa bea în lege!

N.

Năboiesc, v. dela *năboiu*, puhoiu, şivoiu=invadez, ma napustesc.
Năfamă, s. joc cu lăut. p. 9.
Nagodă, s. poveste, minciună, istorie.
Năsgovenie, s. jitie, taclà, glumă, anecdotă.
Nătăflete, s. nătăfleaţă, un fleac de om.
Neamţ, s. *neamţul*, joc cu lăut. p. 9.
Nedomesnic, adj. salbatec, sperios.
Ne-frate. s. frate cu ura: ne-fratemeu, n'ar mai fi, să nu mai fi-! el m'a sărăcit!
Neghină, s. răutatea oamenilor (cei mai răi şi mai primejdioşi din lume).
Negriu, adv. negricios.
Negustoresc, v. negoţ, negoţesc, caut să cumpăr şi sa vând.
Nel-cătinel, adv. încetul cu încetul.
Nemţeasca, s. joc cu laut. p. 9.
Nemţişor, s. *nemţişorul*, joc cu lăut. p. 9.
Neted, ad. mie mi-i neted, mi i în voie, la îndemâna.
Nevasta, s. joc cu lăut. p. 9. calul, puşca şi nevasta nu se împrumută.
Nică? *Dodà nică cu furnică*, joc, p. 48.
Nosteacăn, s. mesteacăn.
Nuneasca, s. joc cu lăut. p' 14.

O.

Oaie, s. *de-a oile*, joc, p. 17.
Oarecum, adv. mi-i oarecum (cam ruşine) să-l ocărăsc.
Oblu, adv. p. 46.
Obroceală, s. orbire, în înţeles figurat.
Obrocesc, v. orbesc, în înţeles figurat.
Ochiu, s. *ochiul-boului*, pasere, p. 1. | mă priveşte pe sub ochi (urît). | asta-i cu ochi şi cu sprincene.
Odătică, num. odată.
Ogoiesc, v. potolesc, moiu, înduplec.
Oierie, s. oierit, creşterea oilor.
Oisa, s. joc cu lăut. p. 13.
Oiţă, s. *bâr-oiţă*, joc cu lăut. p. 9.
Oliolio, înterj. | eu îs mai oliolio decât tine (mai al dracului).
Oleac, s. drac, p. 24.

Oleandra, s. joc cu lăut. p. 9, 12. | cântecul scoaterii zestrei din casa miresei.
Olteanca, s. joc cu lăut. p. 9.
Oltenaş, s. *oltenaşul*, joc cu lăut. p. 9.
Olteneşte, adv. joc cu lăut. p. 9.
Omăt, s. joacă, p. 34.
Omegă? vezi *tiliuţe*.
Opinca, s. joc cu lăut. p. 10.
Oprica ? p. 29.
Orariu, s. p. 24.
Orb, s. *de-a orbul*, joc, p. 17.
Orbiş, s. pron. pop.: *orghis*, orbeşte.
Orceag, s. *harpacică*, ceapă mărunţică din întâiul an, crescută din sămânţă.
Oridincă, s. joc cu lăut. p. 13.
Os, s. ştiu eu ce-i poate osul=cât îi plăteşte osul (ce putere are).
Osârdios, adj. cu tragere de inimă, harnic, *trudnic*.
Ostiat, adj. potolit, domolit, muiat, împăcat.
Ostroveanca, s. joc cu lăut. p. 10.
Ovăsul, s. joc cu lăut. p. 10.
Ovreescul, s. joc cu lăut. p. 1.

P.

P acì ? erà cât p'acì (pe ce) să-l prindă.
Păhărel, s. *păhărèlele*, joc cu lăut. p. 10.
Paià ? p. 28.
Paiu, s. *de-a paiul*, joc, p. 17.
Palmă, s. *baterea palmelor*, joc, p. 3.
Pământ, s. din pământ, din iarbă verde (de unde ştii) să mi-l scoţi acum.
Pàna ? p. 28.
Pàiu ? p. 27.
Panţir, s. p. 24.
Pânză, s. *pânză'ncâlcită*, joc cu lăut. p. 10.
Papiţi ? p. 29.
Păpuresc, s. umplu spaţiul dintre doagele unui poloboc cu *papură*, care, udându-se, se umflă şi nu lasă să curgă lichidul din vas.
Păpucaş, s. papuc.
Păpuşă, să nu-ţi pară lucrul păpuşă (fără nici o noimă).
Păpuşeasca, s. joc cu lăut. p. 18.
Păpuşereşte, adv. joc cu lăut. p. 10.
Păpuşeşte, adv. joc cu lăut. p. 10.
Părete, s. perete: *în părete*, joc, p. 8. | crescut-au sămănăturile părete (înalte şi frumoase). | te scriu pe părete (te izbesc de părete şi rămâi acolo lipit, mut). | se uită pe păreţi (nu ascultă).
Pârşă, s. un fel de jupeală a pielii de pe faţă şi membre.
Parte, s. *două-părţi*, *hora în două părţi*, jocuri cu lăut. p. 9. | n'ai aveà parte de ce doreşti (blăstăm). | cine 'mparte, parte-şi face. | partea leului.
Pârţoiu? pârţira? p. 28.
Pas, s. *capra cu paşi*, joc, p. 20.
Păscàre s. p. 47.
Pasere s. *de-a pasărea sboară*, joc, p.19.
Pastir, p. 39.
Păsuesc, s. urmăresc pe cineva cu răsbunare.
Pâtea? de-a pâtea, joc, p. 19.
Perniţă, s. o perină mică, *perinuţă*, *modìţă*. | joc cu lăut. p. 10.
Pestrie? p. 78.
Petric, s. p. 27.
Piatră, s. *groapă cu pietre*, joc, p. 20. | *piatra care rade apa*, joacă, p. 34.
Piau ? p. 27.
Picior, s. *hora peste picior*, *pe picior*, jocuri cu lăutari, p. 11. | cu gura lui a sculat satu'n picioare (s'a alarmat toată lumea). | se usucă pe picioare, zace pe picioare (fără să se dea căzut).
Piciorugu ? p. 30.
Picluesc, v. plicuesc, p. 20.
Piele, s. n'aş vrea să fiu în pielea lui (în locul lui, cu norocul lui). | ştiu eu cât îi poate (trage, plăteşte) pielea (ce putere are).
Pierciune, s. mòlimă, moarte, epidemie.
Piper, s. *piperul*, joc cu lăut. p. 10.
Pişcoanie, s. p. 39.
Piscopalnic ? şi altele, p. 79.
Pispirigă, s. p. 34.
Piţigoaie, s. p. 39.
Piţigoiu, s. joc cu lăut. p. 10.
Plămnicică ? şi altele, p. 79.
Pitulicică, s. joc, p. 5.
Pizără, s. *pizărăi, piţărăi, bijărăi*, p.67.
Plăvaie, adj. p. 65, nume de vacă, cu păr *plăvàn*, *plăriu*, *plăriţ* sau *plăvaiu*.
Pleasnă, s. *sfichiu*, *sfichiu* la vârful biciului.
Pliuţ, interj. *plişchi*.
Plişca? plişcoiu, p. 29.
Ploştă, s. ploşniţă.
Poală, s. *pe sub poale de dugheană*, joc cu lăut. p. 15.
Poarcă, s. *de-a poarca*, joc, p. 43.
Pocâltesc, v. *cohâltesc*, *lihnesc* de foame.

Pocinog, s. năpaste, nefecirire, pacoste. | las' că-i fac eu lui pocinogul, nu te teme!
Pocnitoare, s. *de-a pocnitoarea*, joc, p. 21.
Podobiţa ? p. 27.
Podoghiţa ? 27.
Pod, s. *podul popii*, joc, p. 19. | *podul mânilor*, joacă, p. 22.
Pogonici ? p. 52.
Pojidic s. mulţime de copii obraznici.
Polca, s. joc cu lăut. p. 11.
Polosca, s. joc cu lăut. p. 14.
Pomăt, s. *pomèt*, livadă cu pomi.
Ponoreana, s. p. 38.
Popelcuţă, s. un soiu de ciupercă tomnatecă.
Popic, s. p. 17, 19.
Popultic ? p. 76.
Porc, s. *besică de porc*, juc. p. 37.
Porocana ? p. 29.
Porumbel, s. *de-a porumbeii*, joc, p. 48.
Poşìdie, s. mulţime de copii obrasnici.
Posovaica, s. joc cu lăut. p. 11.
Poştă, s. *poştele*, p. 31, 40.
Potcoavă, s. şi-a lepădat potcoavele (a murit).
Potcovesc, v. înşel, fac un rău pe neştiute şi neaşteptate.
Potcàş, adj. dela *potcă*, om al dracului, pezevenchiu.
Poticălesc, v. pedepsesc, răsplătesc.
Pozovenchi ? p. 27.
Prag, s. partea de sub coaste a abdomenului. | cine se loveşte cu capul de pragul de sus, vede şi pe cel de jos.
Prăpăstuire, s. prăpădire, istovire sufletească.
Praştie, s. juc. p. 40.
Preasnă ? *ca la preasna*, joc cu lăut. p. 9.
Prejmete, s. în prejmete în vecinătate, în împrejurime.
Priboiul, s. joc cu lăut. p. 10.
Prins, s. *de-a prinsul*, joc, p. 2, 19.
Prinsele, s. pl. joc, p. 19.
Priscă ? p. 78.
Pristandaua, s. joc, p. 15.
Proaşcă, s. joc, p. 40.
Procovanca, s. joc cu lăut. p. 10.
Proţăpesc, v. mă proţopesc — înţepenesc. | proţăpesc gură (tac).
Prunişte, s. prunărie, livadă cu pruni.
Prutişor, s. pâne soldăţească, pesmete.
Puişor, s. *puişorii*, joc, p, 48.
Puiu, s. *de-a pui-a-gaia*, joc, p. 19. | *de-a puiul*, joc, p. 20.
Pură ? p. 80.
Pureà ? p. 78.
Purceà, s. a luat purceaua de coadă (s'a îmbătat).
Purcel, s. p. 17.
Purtăreţ, adv. haină purtăreaţă, care ţine la *tăvălealā* şi nu se rupe curând.
Puşcă, s. *puşcă de socru*, joc, p. 41.
Puşcoaie, s. joc, p. 41.
Putere, s. *din putere*, p. 35.

R.

Răbun, v. izbesc de pământ ceva, trântesc.
Rac, s. *racul*, joc cu lăut. p. 10. | se bate inima 'n el ca 'ntr'un rac mort. | tot înapoi ca racul. | cu un rac tot sărac.
Radu, s. Radu l-a chemat (a şters-o, a fugit pe furiş).
Ragea ? p. 66.
Răguşita, s. joc cu lăut. p. 6.
Rânca ? p. 27.
Rânţurele, pl. p. 64.
Rapănă ? p. 59.
Răsare, s. mi s'a răsărit (când îmi intră ceva pe gât, de nu mai pot respirà şi-mi curg lacrimile. | om răsărit (de seamă) | . cutare lucru seamănă cu cutare; seamănă, seamână dar nu răsare. | aluatul a răsărit (crescut, umflat).
Răsboiu, s. joc cu lăut. p. 12. | cântecul zestrei când se scoate din casa miresei.
Răsteiul, s. joc cu lăut. p. 16.
Răsten, s. joc cu lăut. p. 14. ? p. 30.
Raţă, s. joc cu lăut. p. 10, 13, 15. | *mâna raţă*, joacă, p. 34. | *raţe de ţipirig*, joc, p. 41.
Răţuşcă, s. pl.: *răţuşte*, juc. p. 41.
Răvăşesc, s. răstorn, *cotrobăesc*, caut.
Refeneà, s. joc cu lăut. p. 12.
Renghiu, s. i-a jucat reghiul (i-a făcut-o pe pielea goală).
Restem, s. joc cu lăut. p. 12.
Ridiche, s. îi frec eu ridichea lui! (am să-l bat).
Rişcă, s. *de-a rişca*, joc, p. 20.
Roată, s. joc cu lăut. p. 11.
Romana, s. joc cu lăut. p. 6, 11.
Romoniţă, s. *romăniţă*, (plantă).
Rontiş ? p. 64.
Roto ? p. 28.
Rotocol, s., adv. p. 35.
Ruseasca, s. joc cu lăut. p. 16.
Ruseşte, adv. joc cu lăut. p. 16.

S. Ș.

Săbărel, s. *săbărelul*, joc cu lăut. p. 10.
Săbaș, s. *șăbașul*, joc cu laut. p. 11.
Sacalie ? p. 28.
Salcie, s. *țignalul de salcie*, joc, p. 40.
Sălcioara, s. joc cu lăut. p. 10, 13.
Săltată, s. joc cu lăut. p. 10.
Sănătoriță, s. joc cu lăut. p. 10.
Sâncele ? pl. p. 64.
Sângerez, s. îmi curg. sânge din nas; dacă-mi curge din gură. se zice: *mă încruntez*.
Săniu, v. *mă săniu*. mă dau cu sania.
Săniuș, s. p. 33.
Șapla, s. joc cu lăut. p. 10.
Șarampoiu, s. joc cu lăut. p. 10. | șarampoiu de pod (picior de lemn, de telegraf (stâlp).
Sârbească, s. joc cu lăut. p. 10.
Sârbele, s. pl. joc cu lăut. p. 14.
Sârbește. adv. joc cu lăut. p. 10
Sârbsca, s. joc cu lăut. p. 10.
Sarbul. s. joc cu lăut. p. 10.
Săritură, s. *întreceri din sărituri*. joacă, p. 34. p. 45. stă la o săritură departe de mine (aproape.
Sărit țicnit.
Șart, s. spune minciuna cu șart, rost, frumos, că pe jumătate o crede și el).
Sâtă. s. *sită; de-a sata cumetrei*. joc, p. 48.
Sațiat, adj. saturat; *sățios* nu se întrebuințează decât pentru alimente: pâne *sățioasă*, (pâne de care te saturi curând. mâncând puțină din ea ; *nesățios*, unul care nu se mai satură. unul cicalitor. „agasant".
Său, s. seu: om cu său (cu vază, bine vazut în lume).
Scaun. s. *scaun de mani*, joacă. p. 34.
Șchioapa. s. joc cu laut. p. 10.
Scopianca, s. joc cu laut. p. 10.
Scoverci, s. pl. un fel de plăcinte.
Scripete, s. p. 60.
Scripți, s. pl. p. 45.
Seciu, s. gard vechiu.
Senin, s. caută sfada din senin de geaba ; i-a venit rau din senin.
Sete, s. batutu-l-au cu sete (ofta. amar).
Sfințesc, s. las' ca nu-i dau răgaz să se sfințească nu-l mai îngădnim).
Sgripsor, s. unui bătrân uricios
Sici ? p. 20.
Și decana ? p. 29.
Simăl, s. *de-a simălul*, joc, p. 19.
Simianca, joc cu lăut. p. 14.
Simol ? p. 19.
Șincăneasca, s. joc cu lăut. p. 11.
Șindilichi ? p. 29.
Șiretenie, s. povestire, glumă, minciuna.
Sirto, joc cu lăut. p. 10.
Șiși ? p. 64.
Slănic, s. *Slănicul*, joc cu lăut. p. 10.
Smerdios, adj. p. 79.
Smeu, s. juc. p. 42.
Socodon ? p. 27.
Socoton ? p. 27.
Socru, s. *soc.; pușcă de socru*, juc. p. 41.
Sodron, s. joc, p. 20.
Șofraniță, s. p. 66.
Solomon, s. p. 27.
Soroc, s. *hac, vadeà*, hotarîre *soroace*, pomenile morților.
Sorocovățul. s. joc cu lăut. p. 10.
Șoșele, s. pl. cu șoșele, cu *momele*, cu minciuni, făgăduințe.
Șotie, s. posna, comèdie, p. 15. | adj. *șotios*.
Spaiu, s. spariu.
Spăl, s. îmi spăl gâtul (beau . mă spal pe mâni (ca Pilat . când te-oiu „bagiucurì" eu, nu te mai spala curăța nici cânii Dunarea, Bârladul. Berheciul, o apă cunoscuta).
Sparc. interj. p. 64.
Stanța ? p. 29.
Stârc și altele ? p. 76.
Starcesc, s. *mă starcesc*, p. 41.
Știoapa, s. joc cu lăut. p. 10.
Știucaracalin ? p. 71.
Ștoghi ? p. 27.
Stologol, s. p. 60.
Straiu. s. haină; *straie noi*. p. 45.
Străoneasca, s. joc cu laut. p. 10.
Străresc, s. de când am pe cutare de vecini, nu mă mai pot stravì (vedeà, apucà) cu nici o pasare prin ogradă (căci toate mi le papă).
Stremuraliță ? p. 60.
Stufiță, s. o floare.
Șubet, joc, p. 31.
Sucman. s. suman, (pânza și haina).
Suflu, s. suflul vântului (suflare, bataie).
Șugu ? p. 28.
Șugulan ? p. 28.
Șulfă, s. p. 4.
Suliman. s. p. 28.
Sultan, s. p. 28.
Șupă, s. *de-a șupa*, joc, p. 21.
Șurchideală, s. bataie. frecuș, „agasare".

Surchiaesc. s. p. 5. plictisesc, mă țin de cineva, îl sâcâesc. | bat pe înfundatele.
Svacnet, s. svâcnire.
Svardol, s. juc. p. 41.
Svârdon, s. juc. p. 41.

T. Ț.

Tac, v. *tacu-te* mă chiamă. *tacu-mă* ma chiamă (tac .
Tăier, s. taler. | fund de lemn și taler de lemn. p. 13.
Taiu, v. *de-a taiu-mălaiu.* joc, p. 23.
Talä, s. umblu cu *tala* (mulțime, droaie) de copii dupa mine. galăgie.
Tălălungă, p. 76.
Țăl, s. p. 17.
Talhar, s. tâlhar de zi, negustor de oameni.
Tămaiu, v. tămâiez, bat.
Tămănjesc, s. p. 3, mânjesc, feștelesc. când ți-oiu tamânji una, ai să zici ca n'ai noroc (când ți-oiu arde o palmă...) când ți-oiu *manjì, unge* una...
Țăncușă, s. *de-a țăncușa,* joc. p. 48.
Tangă, s. neajuns, tânguire.
Tanganica, s. joc cu laut. p. 9.
Tanțoi ? p. 78.
Țăparlui, s. p. 42.
Țăpoiul, s. joc cu lăut. p. 9.
Țărăneasca, s. joc cu lăut. p. 9.
Țărănește, adv. joc cu laut. p. 9,
Tărăgănesc, v. *tărăgăesc.* trăgănez. tot amân.
Țarc, s. *in țarc,* joc, p. 48.
Tarele, s. pl. joc de laut. p. 14.
Tarhon, s. jidov. nume de plantă.
Țărina, s. joc cu lăut. p. 11.
Tarș, s. p. 62.
Țăruș. s. *țarușul.* joc cu laut. p. 10.
Tarzielnic, s. care tot întârzie.
Țaț, s. p. 17. joc, p. 39.
Țațeică. s. joc, p. 41.
Tăvăluc, s. joc. p. 19.
Tavlic. s. p. 19.
Teferiș, s. loc neted.
Tele, pron tale, ale tele. p. 53, 66.
Tetelenchi, s. p. 29.
Teleleu. s. unul care umbla fară nici un căpătâiu: fem. *teleloaica.*
Tem, s. ma teme bărbatul (ma gelozește). ma tem că (mi se pare) ca nu mai vine. de ce te temi nu scapi.
Țenchi, s. p. 29.
Tenti, s. p. 29.
Terciu. interj. p. 19. terciu de mămamăligă.
Tesco. s. joc cu laut. p. 9.
Țicnal, s. *țignal de salcie,* joc, p. 40.
Ticves, s. *ticvesul,* joc cu lăut. p. 9.
Tierc, s. p. 9.
Tiflă, s. i-a dat cu tifla'n nas (palma cu degetele răschirate și degetul cel mare răzămat pe nas).
Țigancă, s. joc cu lăut. p. 10.
Tilinca, s. joc, p. 39.
Tiliuțe, s. pl. a-și luà tiliutele a pornì cât mai de grabă dintr'un loc: hai, ia-ți tilințele: drumul și *omega licara* poteca!
Tindeche, s. joc cu lăut. p. 9. | aparat la răsboiu.
Tini ? p. 27.
Țintar, s. joc cu lăut. p. 10.
Țipirig, s. *rațe de țipirig,* juc. p. 41.
Tir ? *tir* că beau, tir că nu beau. tot însetat sunt ori de... ori de nu...
Titilic. joc, p. 39.
Titilig, s. joc, p. 39.
Titilincă, s. joc, p. 39.
Titirez. s. joc, p. 42.
Titirișcă și altele ? p. 76.
Tivicana ? p. 64.
Tivison ? p. 64.
Toană. s. o toană de vrabii (cârd). nu-i în toane (dispoziție) bune.
Țoață. țoțoiu ? p. 78.
Toba. s. bat toba (indiscreție). degeaba bați toba la urechea surdului.
Toc. v. toc avere. toc la vorbe *tocăesc.*
Tocmesc, v. când am aflat aceasta veste. mi-am tocmit (îmbucurat) inima 'n mine . pe vremea aceea s'a tocmit (întâmplat să fie și o ciumă în lume.
Toloacă, s. p. 47.
Torbăceală, s. *tarbăceală. tărbăceală.* bataie: dela *tarbacă.*
Toroipănesc. v. bat sdravan, dela: *toroipan,* arma veche.
Torscoi ? p. 29.
Torosesc, v. *toroesc.* îți torosește (toroește) gura la vrute și nevrute, lucru mare!
Țorțoale, s. pl. zorzoane.
Trantă, s. *trantele, tranta la brațe,* p. 43. *trantă mocănească,* p. 43. *trantă dreaptă. trântă ciobănească, trantă pe furiș, trantă de-a berbecul, de-a berbecul,* p. 41.
Treilisestele. s. p. joc cu lăut. p. 16.
Trena ? p. 28.
Trepăd. v. am diaree. umblu mult; de acì *trepădare* și *trepăduș* [illegible] care nu mai are stare locului. judecător ambulant).
Trialanga, s. *de-a trialanga,* joc, p 17

Trialunga, s *de-a trialunga*, joc, p. 17.
Tristenica, s. joc cu lăut. p. 9.
Tropca, s. joc cu lăut. p. 9.
Ţuicule sc, v. mă ţuiculesc, *ţuicăresc*, cinstesc cu cineva ţuică.
Tulnec, s. p. 39.
Tulnic, s. p. 38.
Tulnicaş, s. p. 38.
Tumba, s. *de-a tumba*, joc, p. 34.
Ţurcă, s. *de-a ţurca*, joc. p. 2, 20.
Ţuririşca ? p. 29.
Ţurlu-burlu, adv. erà cu părul ţurlu-burlu (sbârlit) de frică.
Turlac, adj. beat, verb: mă *turlăcesc*; *turlăceală*, *turlăcie*.
Turtă, s. stă pe loc, ca turta 'n foc. | trage spuză pe turta lui (se apără).
Turuiu, v. îi turuie gura ca o moară hodorogită.
Ţuţuianca, s. joc cu lăut. p. 10, 15.
Ţuturez, s. juc. p. 37.

U.

Uitucie, s. uitare lesne, din slăbiciunea minţii.
Umedează, v. picură de ploaie, cerne.
Umăr, s. de-a umărul (pe umere).
Una, num. *în una*, într'una, fără curmare, p. 2.
Uncheş, *unchiaş*; *de-a baba şi unchiaşul*, joc, p, 2.
Unghie, s. am să-ţi mai taiu din unghii (din unghioare) (din nas, apucături, obrăznicie).
Uugurean, s. *ungureanul*, joc cu lăut. p. 10, 16.
Ungureanca, s. joc cu lăut. p. 10, 11.
Ungurencuţa, s. joc cu lăut. p. 12.
Unilica, ? p. 29.
Untişcă, s. p. 59.
Unuma ? p. 28.
Urduz ? a căzut pe capul meu *urduz-beleà* (a căzut beleà pe capul meu).
Ureche, s. fă-te urechi (ascultă cu băgare de seamă).
Urmă, s. acum îşi numară urmele (se căeşte că a scăpat prilejul.
Urs, s. ziua ursului (o sărbătoare în popor).
Ursa, s joc cu lăut. p. 11.
Ursuzluc, s. beleà, posnă.

V.

Vac, s. veac, secol; în vacul vacului (veacul veacului) | şi-a trăit vacul, şi-a mâncat colacul (şi-a trăit traiul, şi-a mâncat mălaiul).
Val, s. *valul*, joc cu lăut. p. 13.
Vâjlă, s. p. 16.
Vânt, s. fă-i vânt (dă-l afară),
Vânturângă şi *vănturungă* ? p. 76, 77.
Vântură-ţară, s. fără căpătâiu.
Văpseà, s. nu ştiu cum ai să ieşi la văpseà (socoteală).
Vargă, s. *căruţă de vergi*, joc, p. 37. | p. 45.
Vârtea-casa ? joc p. 34.
Vasilca, s. joc cu lăut. p. 10. | nume de femeie (*Siva* sau Vasilca (datină).
Vidreaua s. p. 38.
Vitioară, s. p. 42.
Vlădeanca, s. joc cu lăut. p. 10.
Vlog, s. ploaie *pânzişă* (generală).
Vrajnă s. *vrajbă*.
Vulpenie, s. şiriclic, înşelătorie.

Z.

Zahau ? p. 59.
Zaia ? p. 28.
Zală, s. *za*, *zea*, *de-a zala*, joc, p. 4.
Zangaraoa, s. joc cu lăut. p. 10.
Zanga-zanganeli ? joc, p. 20.
Zavistnic, adj. zavistios, cel care varsă zavistia între oameni.
Zoralia, s. joc cu lăut. p. 10.
Zovon, s. văl (la morţi).

CUPRINSUL

DIN PUBLICAȚIUNILE ACADEMIEI ROMÂNE

	L. B
Crăiniceanu Dr. Gh., Igiena țăranului român. Locuința, încălțămintea și îmbrăcămintea; alimentațiunea în diferite regiuni ale țerii și în diferite timpuri ale anului. 1895	5.—
Gorovei Artur, Cimiliturile Românilor. 1898	3.—
Grigoriu Gr. Medicina poporului. I. Boalele oamenilor.—*Anal. Acad. XXX Lit.*	1.60
— II. Boalele vitelor.—*Anal. Acad. XXX Lit.*	—.50
Jcarnik Dr. I. U. și A. **Bârseanu**, Doine și strigături din Ardeal, cu un glosar complect de Dr. I. U. Jarnik. Buc. 1885	—.—
Lupașcu D. P., Medicina babelor. Adunare de descântece, rețete de doftorii și vrăjitorii băbești. Cu un raport de *Prof. I. Bianu.* — *Anal. Acad. XII Lit.*	—.—
Manolescu Dr. N., Igiena țăranului. Locuința, iluminatul, și încălzitul ei. Îmbrăcămintea, încălțămintea, alimentațiunea țăranului. 1895	5.—
Marian S. Fl., Cromatica poporului român.—Discurs de recepțiune, —cu răspuns de *B. P. Hasdeu.—Anal. Acad. IV. 2*	1.—
— Descântece adunate de G. Săulescu. Raport.—*Anal. Acad. V, 2.*	
— Vrăji, farmece și desfaceri.—*Anal. Acad. XV Lit.*	1.—
— Insectele în limba, credințele și obiceiurile Românilor. 1903	6.—
— Legendele Maicii Domnului. 1904	4.—
— Naștera la Români. Studiu etnografic. 1892	5.—
— Nunta la Români. 1890	10.—
— Immormântarea la Români. 1892	5.—
— Sărbătorile la Români:	
— *Vol. I.* — Cârnilegile. 1898	3.—
— *Vol. II.* — Păresimele. 1899	3.—
— *Vol. III.* — Cincizecimea. 1901	4.—
Obedenaru Dr. M. G., Texte macedoromâne, basme și poezii poporale dela Crușova. Publicate după manuscriptele originale, cu un glosar complect, de Prof. *I. Bianu.* Buc. 1891	4.—
Ottescu I., Credințele țăranului român despre cer și stele. —*Anal. Acad. XXIX Lit.*	1.—
Pamfile Tudor, Jocuri de copii, adunate din satul Țepu (jud. Tecuciu). — *Anal. Acad. XXVIII Lit.*	1.40
— Jocuri de copii, adunate din satul Țepu (jud. Tecuciu). Mem. II. — *Anal. Acad. XXIX Lit.*	1.60
Papahagi-Vurdună P. N., Jocuri copilărești culese dela Românii din Macedonia. — *Anal. Acad. XXV Lit.*	—.75
— Megleno-Românii. Studiu etnografico-filologic. Partea I. — *Anal. Acad.XXV Lit.*	1.40
— Partea II. *Anal, Acad. XXV Lit.*	1.40
— Graie aromâne. — *Anal. Acad. XXVII Lit.*	1.60
— Basme aromâne și glosar. 1905	8.—
Șăineanu Lazăr, Basmele române în comparațiune cu legendele antice clasice și în legătură cu basmele popoarelor învecinate și ale tuturor popoarelor romanice. 1895	10.—
Sevastos Elena, Nunta la Români. Studiu istorico-etnografic comparativ. 1889 *(Sfârșit).*	
Tiplea Alexandru, Poezii populare din Maramureș. — *Anal. Acad. XXVIII Lit.*	1.20
Viciu Alexiu, Glosar de cuvinte dialectale din graiul viu al poporului român din Ardeal. — *Anal. Acad. XXIX Lit.*	1.50